

¹
AXIOMATA
PHILOSOPHICA

Frequentius iactari solita.

ANNOM. DC. XXV.

*In Dilinganâ Academiâ explicata;
Nunc quartò recognita & aucta.*

A.

GEORGIO REEB,
SOCIETATIS IESV, PHI-

LOSOPHIAE TVNC IBIDEM
Professore Ordinario.

Cum facultate superiorum.

INGOLSTADII

ANNO MD. CC. XLII.

Apud GREGORIVM HÆN-
LINVM.

AXIOMATA
PHILOSOPHIAE
MATH.

PROPOSITIO
A N N O M D C X V
IN DILECTISSIMO
SALUTE
SALUTIS

A
GEORGIO R. F. B.
SOCIETATIS IESU
PHILOSOPHIAE TUNC PRIDEM
PROFESSOR ORDINARIO.

Cum facultate superiorum
INGOLSTADII
ANNO 1711
APUD GEORG. R. F. B.
FINIS

AXIOMATA
PHILOSOPHIAE

PRIMA
PROPOSITIONES

IN NOMINE
DOMINI AMEN

PRIMA
PROPOSITIONES

GEORGIO
SOCIETATIS

PROFESSORIS
CUM FACULTATE SUPERIORIS

INGOLDSTADT
ANNO 1551

APUD GEORGIO
PRIMA

PRÆNOTANDA QVINQVE.

I

NULLA regula sine exceptione, inquirunt etiam in Grammatica; sic dici posset: nullum Axioma sine limitatione.

*Saltem pauca sunt, quæ audita mox assensum extorquent. Quid Axiomata sint, communi iam usu constat, nam à ἔκαστῃ Græcè; Latine Dignitatem significat, seu Auctoritatem, quæ dicta à sapientibus prolata tantum ponderis habent, ut consensum, si non omnino mox mereantur, saltem in contrariam partem inclinantem animum tantisper cohibeant, dum Axiomatibus, sensus melius excutitur: Et hinc vocantur etiam Maxima, quia sub se continent immediatas propositiones, & ab Aristotele *ἰαυα* omnis doctrinæ & disciplinæ appellantur.*

II. NECESSITAS prouenit inde, & in cognitione Veritatum scientificarum certa sit norma, ad quam sedulo attendatur: licet enim omnis Veritatis princeps regula sit ipse **GLORIOSVS DEVS**, hæc tamen abscondita est ab oculis nostris, & non nisi per effecta quadam intus in rebus latentibus Veritates generari nobis licet, sed hoc non aequali omnibus fit passu, neque pari felicitate. Ingeniorum etenim diuersitas est ingens: itaq; eos merito, tanquam doctrina, quam suspiramus, indices sequimur, in quos diuite manu capacissimum intellectus lumen diuina Sapientia effudit: Et sic illorum Vestigijs harentes, certius & clarius abdita natura rimari & nos possumus.

III. AT Verò, inquis, turpe est Philosopho ex alterius pendere dictis, quid enim si alter errarit? num ideo interclusa sit nobis ad Veritatem Via? Verum hoc longè abest à Sapientum iudicio, potius enim persuadere debemus nobis, nos in rerum quarundam cognitionibus cecidisse, & à reconditissimis Veritatis penetralibus aberrare, quàm ut eos, quibus sapientia, rerum.

verūque naturalium intelligentia immo-
mortale conciliavit nomen, à vero aber-
rāsse suspicari audeamus: quid enim si
lyncea oculorum acie praeclatus videre se re-
flectur, ego myops fidem illi denegem, &
plus obscuro meo visui tribuam? Hos vero
inter sapientes unus vir est Aristoteles,
cui in rerum naturalium cognitione pal-
mam qui eripiat, nemo est, à cuius sensu
& mente in us, qua Fides Catholica non
corrigit, discedere raro laudabile est.

IV. HOC itaque spectant Axiomata
à communi scholā dicta; in quibus tamen
duo observare licebit. Primo multa Philo-
sophia nostra Principi adscribi, quorum
tamen subinde nullum saepe exiguum ap-
ud ipsum exstat Vestigium: Et quod hinc
sequitur. Alterum est, ut Axiomata haec
saepe errandi potius, quàm Verum asse-
quendi occasionem praebeant, dum nempe
aliud in sensum contorquentur, quàm i-
psius Auctoris animus fuerit. Verum, quia
difficile est, omnes illos, qui de rebus his
tractant, unum in sensum conspirare, hinc
huiusmodi dictorum, quorum usus fre-
quentior occurrit, aliquam copiam con-

gerere placuit, omnia enim conquirere
plurimum voluminum labor esset.

V. SEQUEMUR Verò hanc methodum:

I. Ponetur unum ex celebratis huiusmodi
dictis, II. Fons ipse, Unde, hoc emanave-
rit, quantum fieri poterit, demonstrabi-
tur. III. Subiicientur una vel plures ex-
plicationes, indicatis per adiectas etiam
litteras auctoribus, Unde ea petita sunt,
Et apud quos pluribus pertractantur. IV.
Subsequitur dein propositio aliqua, ple-
rumq; talis, qua cum precedenti dicto af-
finitatem aliquam habet, Et vel ab
ipso lucem aliquam accipit,
vel eidem impertit.

ABSTRA-

A.

ABSTRAHENTIVM *non est mendacium.* A. Hoc est intellectus abstrahendo vnum ab alio & illud seorsim considerando, nullam falsitatem committit, nam vt sine falsitate procedat nostra cognitio & concipiendi ratio, non debet semper totum, id quod obiectiue alicui rei, siue essentiae alicuius rei conuenit, apprehendere, dummodo non tribuamus rei, quod ei non conuenit, aut omnino sub falsâ quapiam & repugnante ratione, quæ rei non conuenit, rem apprehendamus, vt pluribus bene Tannerus prosequitur, & hæc vocatur *Abstractio Precisiva.* B.

Alia est *Negativa*, quâ vnum de alio negatur, vbi potest esse falsitas & mendacium. Hinc considerans *Animal in homine* sine rationalitate, non mentitur: Dicens autem *homo non est animal*, mentitur. Et hinc.

Veris

Veritas & Falsitas propriè tantum
est in II. operatione.

A. *Arist. 2. Phys. tex. 18.* B. *Paulus
Vallius par. 1. de Univ. q. 5. c. 5. Mend. log.
disp. 3. f. 1. §. 4. S. Th. in cit. Tex. Arist.
Tot. Ibid. Zimara rheor. 99. prope fin. S. Th.
1. p. q. 85. a. 1. ad 1. pulchrè etiam explicat
hanc abstract. duplicem. Suar t. 1. in prim.
part. l. 1. c. 12. n. 7. Tann. t. 1. d. 2. q. 2.
dub. 5. n. 12. Ioan. de Lugo de Incarn. d. 11.
f. 2. n. 26.*

A. II.

2. ACCIDENS EST ENTIS ENS.
ET. ACCIDENTIS *Esse est inesse.* I. apud
Arist. A. ita habetur: *Cetera Verò En-
tia dicuntur eo, quod taliter entis, &c.*
Sensus est; sola substantia est Ens ra-
tione sui: B. nam quando quæritur;
Quid est? Respondetur per solam sub-
stantiam, dicendo, est Homo, vel Li-
gnum, &c. *Accidentia* dicuntur En-
tia, ratione substantiæ. C. vel depen-
denter à substantiâ, quatenus illi in-
hærent. D. Et sic dicuntur *Entis* Ens,
in genere causæ materialis, &c. vel
quia

quia definiuntur in ordine ad Substantiam; E. & non habent esse Simpliciter, nempe ita perfectum, sicut Substantia vel quia sunt dispositiones Substantiæ. F. Interim nihil obstat quo minus accidens absolute etiam Ens dici possit. G.

Alterum dictum ex priori sequitur, & non est sensus, quod Inherentia sit de essentia accidentis, ut aliqui volunt apud Zimarum, nam de actuali Inherentia certum est, quod non, ut patet ex Eucharistia. H. Sensus itaque est, accidens naturam suam petit inesse alij, I. & recipi in subiecto sibi proportionato. Et hinc.

Quantitas potest esse extra subiectum.

A. 7. mer. 2. 2. B. Fons. in explic. cit. C. Fons. ibidem. D. Zabara de natur. scientia, cap. 10. E. Zimar. theor. 3. Sibi pluribus hoc explicat. Niphus in explic. cit. text. S. Thom. 1. 2. quest. 13. art. 2. ad 3. hunc ordinem pulchre declarat. F. Alexo.

de m.

de Ales 7. met. t. 2. G. Suar. d. meta.
 52. sect. 2. n. 18. pluribus hoc probat, sicut
 Et Zimar. loc. cit. H. Suar. d. 37. sect. 2.
 à num. 7. I. S. Thom. 1. 2. quest. 101. art.
 2. ad 3. Et sic accidens dicitur Ens ideo
 quia eo aliquid est, seu quia est in illo,
 quod est, ut colligitur etiam in eadem p. q.
 56. art. 4. ad 1. Et in 1. p. q. 90. art. 2. Et
 de etiam Valent. som. 3. d. 3. q. 2. pu. 3.

A. III.

3. ACCIDENS Vni, alteri non est
 substantia. Simile quid habet Aristo-
 teles, quando ait: A. Quod Verè est,
 nulli accidit, B. Vnde hoc axioma de-
 sumptum est. Ex Zimara C. colligitur
 hic sensus. I. Quod in vno est verum
 accidens prædicamentale, prout di-
 stinguatur contra substantiã, non po-
 test in alio esse substantia: at quod est
 respectu vnius accidens Logicum tan-
 tum & prædicabile, respectu alterius
 potest esse substantia; ut hinc, *Animal*
est homo, Homo accidit *Animali*: at
 dū dico: *Petrus est Homo*, Homo substan-
 tialiter & essentialiter prædicatur de
 Petro.

II. De.

II. Debet illud prædicatum utro-
 bique uniuocè reperiri, sic scientia re-
 spectu hominis est accidens in Deo
 est substantia; sed scientia non dicitur
 uniuocè de humanâ & diuinâ, ex
 communi illo principio, quòd Deo
 & creaturæ nihil uniuocè sit commu-
 ne, cùm omnia excellentiore & di-
 uerso penitus modo in Deo reperian-
 tur, &c.

Qualitates non sunt formæ substan-
 tiales Elementorum.

A. 1. ph. 2. 22. B. *aliā explicatio-
 nem sed in re, non discrepantem adferre.*
Tol. in s. cit. explic. C. theor. 4. Vide in
Distinct. lit. P. num. 4. Sbi discrimen in-
ter hæc accidentia declaratur.

A. IV.

4. ACTIONES seu ACTVS sunt
suppositorum. A. Aliqui dicunt sen-
 sum esse, omnes actiones à singulari-
 bus agentibus exerceri, respectu effe-
 ctuum singularium, B. n. que plùs vi-
 dentur indicare verba Aristot. Cùm
 verò

verò sit axioma in Philosophia, & apud sanctum Thomam C. receptissimum, ideo sensus esse videtur; ad hoc, ut Agens aliquod agere possit, prærequirit prius subsistentiam seu supposititalitatem, non merè concomitanter, sed antecedenter, D. adeò ut prius sit rem subsistere, quàm agere, nam ut ait Suarez, prius est, ut natura sit in esse suo completa, ac plenè constituta, antequam operetur; Subsistentia autem est ultimum eius substantiale complementum.

Interim ut ipse ibidem monet, subsistentia non immediatè per philosophicam actionem influit in effectum: res videtur potissimùm pendere à modo loquendi, & breuiter explicari; E. Actus esse suppositorum *denominatiue*, non verò totorum suppositorum *effectiue*: vel actiones sunt suppositi tanquam agentis ut *Quod*, formæ verò & accidentium tanquam agentium ut *Quo*: F. Et fundamentum habet hæc explicatio in Aristotele, qui alibi

alibi G. dicit: *Dicere irasci animam, simile est, ac si quis dicat, eam texere, & edificare, melius enim fortassis est dicere, Hominem animam cogitare, addiscere, &c.* Interim Suarez probabile putat naturam substantiam priuatam adhuc agere posse; sine nouo vltcrius miraculo.

Forma est principium motus naturalis & quietis.

A. *Arist. 1. met. cap. 1. sic habet Actio- nes autem & generationes omnes circa singularia sunt.* B. *parcim indicatur apud Suar. d. met. 34. sect. 7. num. 5. clari- us apud Alensem. 7. met. r. 38. Vbi Arist. contra Ideas Platonis disputat, & conclu- dit id, quod agit, debere esse singulare ali- quid: & 12. met. r. 27. C. 1. p. q. 39. art. 5. ad 1. & q. 40. art. 1. ad 3. & q. 77. art. 1. ad 3. Suarez. d. met. 17. sect. 2. num. 3. D. Suar. sup. cit. num. 10. d. 34. E. in libell. axio. qui tribuitur Venerab. Be- da. lit. A. F. Mur. ph. d. 4. q. 1. Zimar. the- or. 96. quadam etiam huc spectantia dicit. G. 1. de Ani. r. 64. Tol. Dandi in eñ locum.*

A. V.

5. *Actio est merito Contrarietas*
ais: B. Principaliter de facto datur de
 Agentibus se inuicem corrumpenti-
 bus, hoc enim faciunt per suas quali-
 tates contrarias, sic enim ignis quia
 calidus expellit ex alio frigus: B. Si
 autem extendatur ad agentia perfe-
 ctiva, V. G. solem illuminantem, tum
 contrarietas sumitur laxius, prout ni-
 mirum agens in tantum agit in ali-
 quod subiectum, in quantum illud
 priuatum est formâ oppositâ: quan-
 do verò iam perfectè est simile, non
 amplius agit. C. Dein illa contrarietas,
 secundum quam Agens agit, non
 debet esse formaliter in agente, suffi-
 cit ut sit eminenter, sic enim Sol agit
 in frigidum per calorem, virtute lu-
 minis à se productum. Hinc.

Sol calefaciendo frigidum non est
 ipse calidus.

A. Colligitur passim ex Arist. etiam
 2. de Gener. 8. 49. Totet. ibid. B. Zimar.
 ibi.

th. 96. prope fin. C. Arist. 1. Gen. c. 48.

A. VI.

G. ACTVS est qui separat & distinguit. A. Aliqui per actum hinc intelligunt formam, maxime substantialem, B. & sic aiunt beneficio Formæ substantialis habere composita, ut in certâ specie constituentur, & ab alijs distinguantur: Pererius etiam C. Individuationem & singularitatem principaliter Formæ tribuit. Alij D. volunt intelligi posse actum metaphysicum etiam, nempe Differentiam & sic materia prima per suum actum, nempe Differentiam differt à Formis & alijs. Vel apud Suar. E. etiam intelligi potest actus Entitatis seu ipsa rei Existentia, per quam numericam ab alia diuersitatem sortitur. Et hoc non videtur alienum à loco illo Aristotelis, F. hoc ipso quod per substantiam in actu, seu existentem intelligat completam, & sic negat ac unam substantiam posse conuenire duas.

conuen-

completas actuales substantias. Vnde
patet illius axiomatis sensus.

A. VII.

7. *Ex duobus Entibus in ACTU non
fit unum per se. G. Et Quod aduenit En-
ti in ACTU est accidens:* intelligitur
nempe ex mente Aristotelis ex duo-
bus in actu completis & perfectis: ma-
ximè cum ipse nunquam cogitasse vi-
deatur, (excepta fortè animâ rationa-
li) alteram compositi partē separatim
existere: & sic per Ens in actu semper
completum, plerumque compositum
totum intelligit, seu Ens simpliciter;
H. per se non ordinatum ad aliud,
tanquam pars aut aliud complemen-
tum eius intrinsecum.

Materia suam propriam existentiam
habet: sola forma non est tota:
adæquata essen-
tia.

A. *Arist. 7. metaph. r. 49. B. Fons in
mea lib. 7. cap. 13. Perer. lib. 6. de princ.
secundum nat. cap. 12. S. Thom. in explic.*

text. cit. Zima. th. 2. C. loc. cit. D. Suar. d. met. 13. sect. 11. num. 9. E. idem ibid. Tolet. 1. phys. cap. 7. quest. 13. F. Alens. hoc axioma pluribus explicat, & putat etiam per actum intelligi substantiam actu existentem 7. met. t. 49. G. colligitur ex Tolet. loc. supra cit. clarè Murc. in 1. phys. d. 5. quest. 4. §. Ult. Suarez. d. met. 3. sect. 11. num. 17. & 18. & d. 4. sect. 3. num. 5. Rub. 1. phys. tract. 1. q. 3. n. 19. Zimar. theor. 20. Fons. 7. met. cap. 16. q. 2. sect. 2. Val. tom. 4. d. 1. q. 1. p. 2. Monz. d. 11. cap. 9. Et per Ens completum intelligendum etiam est omnino iam subsistens. H. Suar. loc. cit.

A. VIII.

8. In ACTV & potentia virtuali idem simul esse non potest. De hoc infra ubi de illo: Omne quod mouetur, ab alio &c.

A. IX.

9. ACTVS melior seu prior est quàm potentia. Ita Philosophus. A. Notat bene Suarez, illic sæpe potentiam obiectiuam, quæ opponitur rei existenti, & potentiam receptiuam & acti-

B

uam

uam inter se permisceri. Resp. itaq;
I. si comparetur Potentia obiectiua
cum actu seu re existente, actus est me-
lior, quàm potentia, quo enim res
magis separata est à potentialitate, eò
est perfectior, res autem existens ma-
gis distat à potentialitate, quàm illa,
quæ nondum existit. C.

II. Actus prior est cognitione quàm
potentia, seu cognitio (quæ habetur
ex proprijs principijs, & non per alte-
rius institutionem, aut species infu-
sas) priùs terminatur ad rem existen-
tem, quàm potentialem; in Deo qui-
dem, quatenus terminatur ad suam
essentiam participabilem à Creaturis:
in homine, quatenus per sensus debet
aliquid primò cognoscere; & sic priùs
rem actualem cognoscit, quàm ut per-
ueniat per discursum ad cognitionem
rei potentialis: aliud est, si ab alio do-
ceatur, aut sicut Angelis species in-
fundantur, tunc enim priùs termina-
ri potest ad possibile ens, nullâ cogi-
tatio-

tatione susceptâ de actuali existen-
tiâ. D.

III. Actus seu terminus potentiaæ
actiuæ intrinsecè non est perfectior,
neque perficit suam potentiam acti-
uam, nam vel est extra potentiam, vt
in actionibus transeuntibus; & sic il-
lam intrinsecè perficere non potest.
vel si in illâ est, vt in immanentibus,
perficit quidem illam, sed non quat.
est potentia actiua, sed quat. passiuâ.

IV. Actus potentiaæ actiuæ cogni-
tione secundùm se non est prior po-
tentiâ, sed secundùm nos, quat. per
effectus mediante operatione produ-
ctos potentiam cognoscimus.

V. Huius potentiaæ actus semper
naturâ est posterior potentiâ suâ, sæpe
duratione, sed etiam sæpe tempore si-
mul, nam potest in eo instanti, quo
potentia ponitur, maximè per ema-
nationem effectum producere. Sic sol
eodem instanti, quo fuit productus,
lumen, ceu effectum suum diffudit.

VI. Actus formalis substantialis

perfectior est suâ potentiâ, de quo vide lit. F. Actus verò actius accidentalis non semper est perfectior suâ potentiâ, ut patet maximè in actibus vitalibus, ubi potentia, v. g. Intellectus, perfectior est actu suo, nempe verbo mentis, licet Actus secundùm quid semper perfectior sit.

VII. Actus formalis semper naturâ est posterior suâ potentiâ, sed non semper tempore, potest enim eo instanti, quo potentia ponitur, recipere actum. Sic eodem instanti, quo in creatione mundi materia prima existere cœpit, ex eadem forma seu actus aquæ eductus fuit.

VIII. Actus prior est naturâ suâ cognitione, quàm potentia passiva; in quâ recipitur.

Accidens omne imperfectius est quavis substantiâ, absolutè loquendo.

A. *Arist. 9. met. t. 19.* B. *sic etiam videtur supponere S. Thom. 1. p. q. 9. a. 1.*
Suar.

*Suar. d. met. 43. f. 6. C. hac omnia fusè
Suar. lo. cit. à nũ. 2. Et hic etiam sensus est
Arist. quando posuit illud dictum, Ut parer
ex addito exemplo, de sanitate possibili &
& actuali. D. idem ibid. num. 2. & seqq.
Sbi monet si quis putet creaturam esse ab
eterno, tum simul duratione esse potenti-
am & actum: & colligitur ex Arist. 9.
met. t. 19 Sbi ait; nihil potentiâ æternum
est, & apud Zim. theor. 116.*

A. X.

10. ACTVS & potentia Differentia
sunt valde opposita. A. Desumitur ex A-
ristotele; B. per actum intelligit ite-
rum formam seu animam, & per po-
tentiam materiam. C. Itaque cum
materia & forma valde differant, et-
iam Actus & potentia valde sunt di-
uersa. D. Niphus per Ens in potentia
intelligit Ens corporeum; per Actum,
Incorporeum, ac si quæreret Aristo-
teles, an anima sit corporea an incor-
porea.

A. XI.

11. ACTVS & potentia versantur per

B 3

omni-

omnia prædicamenta. E. Vbi per Actum probabiliter Differentia, per Potentiam Genus intelligitur, F. adeò vt in singulis prædicamentis sit aliquid latius patens, seu Genus, & aliquid minus latè patens, seu contrahens, nempe Differentia. Et huc spectat.

A. XII.

12. ACTVS & potentia non faciunt multa, sed vnum. Hoc est, componunt vnum compositum, loquendo de actu formali & materiâ, interim non sequitur, ipsa inter se non esse diuersa. **G.**

Materia I. realiter à Forma & quantitate differt.

A. Zim. in tab. B. 1. de An. r. 6. C. Tol. 1. de An. r. 6. ad finem. Dand. ibid. plura de hoc Zim. theo. 105. & per potentiam intelligere videtur Ens possibile, per actum Ens existens: licet non videatur esse ad mentem Arist. aut aliorum expositorum. D. in comment. post citat. text. explic. & Philopenus expresse in eundem. r. E. Ni.

E. Niphus loc. cit. F. indicatur hac ex-
positio etiam apud Dand. lo. cit. & Vener.
Bedam lit. A. Apollin. ins. cit. G. Suar-
d. met. 43. s. 6. n. 10.

A. XIII.

13. ACTVS & potentia sunt in eodem
genere. Desumptum est hoc ex Aristote-
le A. dicente *Principia sunt eadem,*
ut Actus & potentia. Tractatur fusè a-
pud Suarez B. Ex quo habetur hoc.
Tunc Actus & potentia sunt in eodem
genere, quando potentia per se primò
instituta est & ordinata ad talem Ac-
tum, ex primariâ ratione & essentia
suâ; & sic conuenit soli materiæ
primæ respectu formæ substantialis:
quando verò potentia per se primò
non est ordinata ad talem Actum, nec
cum illo vnum per se constituit &c.
tum non opus est vt sint in eodem ge-
nere, sic in substantia potest esse quan-
titas, in quantitate qualitates &c.

A. XIV.

14. ACTVS & potentia sunt contra-
ria: C, Sunt nempe contraria seu op-

posita relatiuè D. vt patet materiam
dicere relationem ad suam formam,

Compositum substantiale fit ex so-
lis principijs substantiali-
bus.

A. 12. *met.* t. 26. Tol. 1, de *An.* c. 1. B.
d. *met.* 14. s. 2. n. 11. Vbi num. 14. adhuc
duplicem valde vtilem explic. adfert pro
intell. S. Th. in 1. p. q. 77. a. 1. Vbi hoc axio.
Vtitur, qui etiam d. 43. s. 5. n. 13. breui
compendio repetit explicationem huius a-
xio. Vbi notat per actum etiam intelligi
Terminum potentia actiua, qui non semper
est in eodem genere, sic vt etiam per actum
intelligatur actio: sin autem per potentiam
Et actum intelligatur actus strictè imma-
nens, tunc putat hoc axioma semper verū
esse. C. Zim. in tab. citat illud ex Arist.
3. *met.* licet ibi sub his verbis non reperia-
tur. D. Zim. ibid. Et Theo. 105. Niph. 1.
de *An.* comment. post text. 6. licet addat
posse etiam priuatiuè opponi, vel contra-
dictoriè.

A. XV.

A. XV.

15. ACTVS aliquis prior est quavis potentia. Sumitur ex Aristotele A. hoc principio probante existere DEVM, vt optimè explicatur à Raynaudo. B. Et sic per Actum intelligit substantiam aliquam, quæ sit purus Actus, semper agens: quod velle videtur Aristoteles de quo infra.

A. XVI.

16. AGENS omne agit in quantum est actu. Intelligitur de causâ Efficiente physicâ, immediatè in effectum in suo genere influente: hæc enim vt agat, debet priùs actu existere. C. vel vniuersim de causis, quæ physicum influxum in effectum suum habent, immediatè ab ipsorum realitate procedentem, quod enim nihil est, non potest physicè per realem immediatum influxum agere.

Finalis causa, dum caussat, non semper existit.

A. 12. met. à rex. 29. B. de Theol. nat.

B 5

d. 5.

d. 5. art. 4. num. 42. C. Iau. 9. met. cap. 4. Murc. 1. de Gener. d. 4. q. 1. S. Thom. 1. p. q. 76. ar. 1. in corpore etiam ad causam formalem applicat, & d. 3. etiam ad efficientem.

A. XVII.

17. AB VNO AGENTE, in quantum est vnum, immediate non prouenit nisi vnum. Aristoteles ita A. ait, *Idem & similiter se habens, semper idem natum est facere.* Philosophus quærit de causa, quæ effectus ita contrarios & diuersos habet, nempe perpetuæ Generationis & Corruptionis; hinc dicit: *Eadem causa eodem modo se habens non producit effectus contrarios, ergo, infert, motus primi mobilis non est causa generationis & corruptionis, sed potius Sol per Zodiacum diuerso modo applicatus, &c. B.*

Nota I. Ab vno agente, &c. non prouenit nisi vnum per se & primario, sed bene possunt plura per accidens: sic calor per accidens frigefacit in Antiperistasi. C.

II. Ea-

II. Eadem causa instrumentalis diuersos effectus habet, D. quosdam propriâ, quosdam virtute principalis agentis, sic calor & alium calorem, & ignem etiam producit.

III. Excipiuntur agentia per intellectum & appetitum, sic homo valde diuersa cognoscit, & appetit. E.

IV. Ab vno simpliciter quoad essentiam, multiplici autem quoad potentiam, possunt immediatè plura prouenire: huiusmodi apud Zimarum loc. cit. est DEVS, & possunt esse aliæ causæ æquiocæ.

Causæ Vniuocæ quoad speciem non indigent determinante alio.

A. 2. de Gener. r. 56. & 4. meteor. summa 2. cap. 3. B. pluribus clarè explicat Tol. 2. de Gener. in expl. text. cit. & Conimb. ibid. C. Zimar. theor. 12. lit. E. Vbi addit, in talibus requiritur, quòd sit agens eodem modo dispositum, & quòd sit idem finis & intentio agendi, ac modus consimilis, & idem passum &c. & hinc colligit multas exceptiones. Suarez. d. met.

26. sect. 6. Vide infra, Contrariarum contraria causa. D. Zimar. ibidem litt. H. E. idem ibid. littera. I.

Vide plura apud Suarez loco citato, ubi per omnia quatuor causarum genera discursit: § n. 2. ait: De formali causa dicendum est, non posse vnam causam, nisi vnum effectum causare; unde à fortiori fit nunquam posse conferre effectus contrarios &c. quod n. 4. plurib. declarat. n. 5. de causa materiali ait: Vnam & eandem posse esse aliquo modo causam plurium & contrariorum effectum, non simul, sed successiue &c. Id quod dein probat, quod eadem materia plures formas & earum priuationes recipere potest n. 7. Idem probat de causa finali, § n. 9. ac seqq. de efficiente § n. 15. explicat., quomodo navis gubernator sit causa conservationis: & submersionis navis &c.

B.

18. BONVM est communicatum sui.
A. Dicunt hoc de ratione BONI esse se
som-

communicare. Et hoc patet ex innata inclinatione, quâ una res in aliam agit, cum enim suam individualement bonitatem alijs dare non possit, vult saltem dare aliam eiusdem speciei, & hinc alia sibi assimilare, & sic bonitatem suam communicare.

B. II.

19. *BONUM naturaliter prius est, quàm malum.* A. Sed obijci potest hoc modo: Bonum illud est, quod est perfectum, iam verò constat naturam incipere ab imperfectioribus, quod est malum quoddam, ergo hoc prius est quàm bonum. Respondet S. Thomas Bonum intentione prius esse, quàm malum seu imperfectum: Executione verò esse posterius.

Creaturæ verè aliquid produ-
cunt.

A. S. Thom. 3. p. q. 1. a. 1. ex S. Dionys. Unde probat convenientiam Incarnat. Val. tom. 4. d. 1. q. 1. pn. 4. ibi colligitur illa communicatio boni, quâ alteri datur esse: sic

DEVS se nobis communicat ad similitudinem suam produciens &c. plura etiam Caiet. ibid. Raynaud. d. 7. num. 155. Vocat. hanc Bonitatem DEI respectiuam, extrinsecè creaturis conuenientem adeoq; tanquam à causâ extrinsecâ. S. Thom. 1. 2. quest. 1. art. 4. ad 1. B. S. Thom. 1. 2. q. 25. art. 2. in corp.

B. III.

20. BONVM est ex integrâ causâ, malum ex quouis defectu. Celebre est hoc in Theologia. A. Ita vt Actus quoad obiectū alioqui bonus, si vel vna circumstantia sit vitiosa, moraliter fiat malus & illaudabilis. Potest etiam adhiberi ad res naturales, ita vt malum (comparatiuè) vocetur illud, quod est minùs perfectum: hinc licet hominis anima sit spiritualis, & potior pars, & sic secūdum illud, Denominatio fit à potiori, homo spiritualis dicendus esset, quia tamen bonum hoc, nempe esse spirituale, fit ex integrâ causâ, è re penitus spirituali, &c. potiùs corporeus denominatur homo. B. Hinc. Ho-

Homo est corpus, & non est spiritus,
aut spiritualis.

A. *S. Thom.* 1. 2. q. 18. art. 4. ad 3. & q. 19. art. 6. ad 1. & art. 7. ad 3. *Tanner.* 2. 2. d. 2. q. 5. n. 84. B. *plura de hac appellatione Mend. d. 6. §. 17. phys.*

B. IV.

21. **BONUM** totius est etiam bonum partium. Hoc est, si totum conseruetur in suâ debitâ perfectione, etiam singulæ partes tunc seruantur; adeoque partes, in quantum sunt partes, habent inclinationem ad bonum totius, siue in genere physico, siue moris: A. & id quod totum absolutè perficit, perficit etiam partes, consequenter cùm quiduis suam perfectionem appetat, etiam pars proportionaliter appetit perfectionem & bonum totius, B. hinc oritur illa consensus inter potentias vnius animæ, vt nempe vnâ operante alia etiam operetur, operante sensu etiam phantasia & intellectus operantur, ob naturalem

lem illam subordinationem, & in bonum totius tendentiam ac propensionem.

Non opus ut sensus externus producat speciem in interno,
&c.

A. *S. Th. 1. 2. q. 92. a. 1. ad 3. id maxime ibi explicat in genere moris.* B. *S. Th. 1. p. q. 60. a. 5. in C. probat id pulchro exemplo, quando manus ex naturali inclinatione prohibet ictum capiti intentatum.*

B. V.

22. *In BONIS actus praferendus est potentia, non etiam in malis.* Aristoteles ita dicit; A. *necesse est in malis finem esse actum deteriorem esse potentia.* Obijcit autem Suarez: B. Qualiscunque sit actus seu forma, potentia tamen, hoc est, materiae semper superaddit aliquam perfectionem, nam alioqui materiae melius est, sine omni forma existere. Respondet ipse I. posse hoc intelligi in moralibus, quod ibi actus mali potentiam non perficiant, sed, ut ipse fatetur,

tetur,

tetur, hoc nō est ad mentā Philosophi.

Respondet ergo II. Intelligendum hoc esse de tali potentiā, quæ possit quidem recipere actus contrarios, tamen vel vnus est connaturalis & alter violentus, vel repugnans perfectioni debitæ tali potentiæ, sic ait melius esse potentiæ, carere vtroque actu, quàm habere repugnantem: sic aquæ melius est carere tam frigore quàm calore, quàm calorem solum, maximè intensum, recipere, cū ab hoc destruatur: Et sic *per potentiā* hīc non intelligitur sola materia prima: Vt adeò sensus axiomatis sit, quando actus bonus est alicui subiecto, & ad eius perfectionem conducit, tum melius est habere illum, quàm posse tantū habere, seu carere illo: quando verò actus non bonum reddit subiectum, tunc melius est abesse illum actum, modo iam explicato.

I. Non quæuis Forma, quoduis subiectum vndequaq; omnino & rectè perficit,

II. In-

II. Interim tamen, cum negatis aut sublati omnibus formis, materia ipsa frustra esset, & sic spectato ordinario rerum cursu, non amplius rerum naturâ conseruaretur, hinc ipsi materiæ melius est quamcunq; demum formam habere, quàm omni carere.

A. 6. *met.* r. 19. B. d. 43. *met. sect.* 6. n. 22. *Alens. cap.* 5. *in explic. et. r.* ait, ideo malum actum deteriore esse malâ potentiâ, quia hac potest esse bona, ille non potest esse bonus.

C.

23. CAUSSA in actu simul est cum effectu in actu. A. Hoc est Causa actu secundo causans, necessario habet aliquem effectum, proportionatum conatui suo: Et effectus actu emanans à causâ, simul est cum causâ suâ. B. Interim potest effectus, postquam iam causatus intelligitur, existere sine actua-

actuali existentia causæ, modò aliunde conseruetur. Et intelligitur maximè coëxistentia temporis. C.

Forma informans non potest esse
sine composito, neq; super-
naturaliter.

A. *Arist. 2. phys. t. 37. & 5. met. t. 3.*

B. *Suar. d. met. 26. sect. 2. maximè num.*

16. C. *idem ibid. num. 20. Vide etiam*

Tolet. Conimb. S. Thom. in explicatione

text. cit. in phys. quorum hic mouet, per

effectum in actu etiam intelligendum esse

certum singularem effectum, qui fit ab hoc

artifice, sic enim se mutuo hæc comitantur

C. II.

24. CAUSSA omnis prior est suo effe-

ctu. I. Causa omnis saltem naturâ pri-

or est effectui: Et causa in quantum

causa, natura prius esse concipitur

quàm effectus, & hîc propriè prioritas

naturæ cernitur.

II. Omnis etiam causa secundum

quid suo Effectu perfectior est: sæpe

etiam æqualis, vt Causæ vniuocæ:

sæ-

sæpe simpliciter imperfectior, A. sic compositū absolute perfectius est quā forma & materia, licet sint causæ compositi; substantia perfectior quā accidens, à quo producta fuit.

III. Subinde causa materialis tempore prior est suo Effectu: sed naturaliter non est tempore prior omni suo effectui, hoc ipso quia carere nequit omni formā. Forma de facto tempore non prior est suo effectui nempe composito, sed vno instanti simul incipiunt. Efficiens sæpe prior, subinde simul cum effectui est tempore, maximè respectu emanationis, & aliorum effectuum necessariorum, vbi omnia applicata sunt. B. Et hîc iam sequitur;

Causa omnis physica realiter differt à suo effectui.

A. *Zimar. Theor. 69.* B. *Suar. d. 26. sect. 2. totâ hac omnia fusè prosequitur. Mend. phys. d. 8. sect. 6. & 7. & quadam ex his attingit Murc. 2. phys. disp. 2. quest. 3. & 4.* C. III.

C. III.

25. *CAVSSAE quaedam sunt sibi inuicem causa.* A. Sed non in eodem genere, sicut statim ibi monet Philosophus, sed in diuerso: & maximè locum habet respectu causæ finalis & efficientis. Nam sanitas sperata, tanquam finis, facit vt ægrotus sumat medicinam: Medicina verò efficit sanitatem. B. Materialis verò & formalis non item. C. neque enim materia in genere causæ materialis aliam materiam causare potest, sicut nec forma in genere causæ formalis aliam formam. Et sic illud:

Magisterium est Causa diligentiae in studijs, & hæc magisterij.

26. *NIHIL est CAVSSA sui ipsius.* Intelligendo hoc de ipso individuo, nã aliàs idem se ipso prius & posterius esset, dependens & independens. Interim idem potest esse causa sui ipsius quoad speciem. D. Sic Actus producit Habitum: Idem habitus actum,
non

non eundem, à quo factus est, numero, sed eundem specie, Hinc etiam hoc venit.

C. V.

27. *Quidquid est CAUSSA Causa est Causa Causati.* Nam I. hoc intelligitur saltem remotè, hoc est, quod produxit aliquam causam, remotè est etiā causa illius, quod ab hāc causā, à se prius positā, producit. Et hinc quod alteri dat potentias & vires operandi, eidem effectus & operationes tribuit inde prouenientes.

II. Hoc intelligendum est de effectibus physicis, & vt plurimum necessarijs & per se consequentibus, nam gloriosus DEVS noster est causa potentiarum hominis, tamen malarum operationum, in quantum mera priuatio sunt, causa non est. Hinc.

Gallus etiam assus potest esse causa pullorum.

A. *Arist. 2. phys. r 30.* B. *Murc. 2. ph. d. 2. quest. 3.* C. *Mend. phys. d. 8. sect. 6. §. 82.*

§. 82. hanc etiam negat, & priorem quomodo accipienda sit explicat Suar. met. d. 27. s. 2. tota fusè: Vbi notat efficientem causam esse effectum finis quoad causalitatem, seu actu secundo. Mur. loc. cit. concl. 2. Suar. etiam loc. cit. n. 5. concedit non ita propriè mutuam inter has duas causas causalitatem. D. Multa de hoc Suar. d. met. 18. sect. 7. Murc. 1. d. Gener. d. 4. q. 5. E. Idem 2. phy. d. 1. q. 6.

C. VI.

28. CAUSSAE secunda nō agunt nisi mota à Primā. Plures hui⁹ dicti explanationes refutat Suarez., A. & bis de hoc redibit sermo lit. G. & O. Nunc sensus esse potest, vt sit metaphorica locutio, B. ex similitudine Instrumentorum, quibus mediantibus artifex operatur: sic causæ secundæ non agunt nisi adiutæ à primā per ordinarium concursum, & non agunt nisi secundum esse à primā causā datum & conseruatum; quæ conseruatio quædam quasi motio causæ secundæ dici potest, licet sæpe extraordinario concursu ad effectum aliquem excitetur & eleuetur.

tur, de quo maxime SS. Scripturæ subinde loquuntur.

C. VII.

29. *CAVSSA secunda applicatur à primâ.* Metaphorica iterum est applicatio, C. non prævia, sed ipse concursus diuinus immediatus. qui est vna & eadem cum creatura actio; D. hinc etiam S. Th. vsurpans hoc dictum, ait, *Causam primam quasi applicantem esse.* E. Et hinc etiam hoc:

C. VIII.

30. *CAVSSA secunda agit in virtute Cause primæ.* Hoc est Creaturæ agunt in virtute participatâ à causâ primâ & dependenter in suâ actione ab actuali eius influxu F. Et hoc etiam modo *prima causa facit, ut faciat causa secunda.* G. hinc & illud: *Causa prima prius agit in Causatum, & vehementius ingreditur ipsum.* H. Et huc spectat illud.

C. IX.

31. *CAVSSAE inferiores subordinantur superioribus.* I. Nam causæ primæ essen-

essentialiter subordinantur omnes reliquæ causæ, hoc ipso quia sunt entia per participationem. Cœlis verò essentialiter non subordinantur: licet de facto talis ordo sit, vt in multis suis actionibus à cœlo iuuari debeant inferiora, secundum illud, *SOL & Homo generant hominem*: K. non tamen ita inde dependent, vt à Causa prima. Hinc.

I. Eadem actione, quâ Causa prima, etiam secunda producit effectum.

II. Stante Cœlo immoto aliqua adhuc in terris fieret actio.

A. *d. met. 22. f. 2. n. 47.* B. *Foxf. lib. 5. met. c. 2. q. 9. f. 2.* Vbi etiam notat illud desumptum ex *7. met. Arist. c. 1* de quo infra. C. *Suar. lo. cit. nu. 50.* D. *Raynan. Theol. nat. d. 8. q. 5. a. 5.* E. *S. Thom. in 1. p. q. 105. a. 6. in C.* Vbi duos modos mox ponendos indicat, Et nihil diuersum dicere videtur. F. *Suar. lo. cit. nu. 52.*
 C Vbi

*Ubi ait. S. Th. addere virtutem instrumen-
talem fluentem, quam recipit causa 11. a
1. Et agat tanq. instrumentum eius: quam
tamen sent. ipsum putat retractasse alibi,
maximè in 1. p. l. prox. cit. G. Suar. ibid.
nu. 57. H. Suar. ibid. s. 3. nu. 11. I. Suer.
ibid. s. 5. nu. 12. § 20. K. Arist. 2. ph.
r. 26.*

C. X.

32. CONCLUSIO sequitur debili-
orem partem antecedentis. A. Explica-
tur communiter, quòd Conclusio
non sit certior, aut euidentior, aut
magis necessaria, quàm sint præmissæ,
ita vt si vtraque vel vna ex præmissis
est contingens, aut naturalis ordinis,
B. etiam conclusio sit talis, cùm con-
clusio tanquam effectus non possit
suâ causâ, nempe præmissis esse præ-
stantior. Fasolus putat ad verificandũ
hoc axioma, satis esse, vt conclusio
non habeat tantam perfectionẽ, quan-
tam habet melior præmissa, licet pos-
sit habere meliorem perfectionem,
quàm habeat altera præmissa. Hoc ta-
men

men apud omnes certum est, quod conclusio quoad quantitatem & qualitatem sequatur præmissarum debiliorem partem: C. hoc est, si una ex præmissis sit particularis vel negativa, etiam conclusio erit talis, ut patet ex alibi dicendis. D. Imo aliqui E. hoc putant sufficere ad prædicti axiomatis explicationem, & hæc intelligenda sunt de consequentia formali, in quâ.

Ex falso verum vi formæ non sequitur.

A. Ex communi sensu apud Smiglesium d. 13. quest 8. Fasol. in 1. p. q. 1. a. 2. n. 53. B. Smigl. loc. cit. Rub. lib 1. poster. cap. 2. quest. 3. num. 41. Lorin. in libros prior. cap. 10. Fasol. l. c. a. 5. n. 14. Sibi probat, conclusionem Theologicam, ex una præmissa de fide, & altera naturaliter certa hac esse præstantiorem, illâ minus præstantem & perfectam. C. Smigl. loc. cit. D. infr. a lit. D. n. 7. E. Smigl. loc. cit. Vide etiam Fons. l. 6. Inst. c. 4. §. 5.

C. XL

33. Quidquid repugnat CONSEQUENTI

C 2

re-

repugnat ANTECEDENTI ; seu *ex opposito* CONSEQUENTIS, *sequitur oppositum* ANTECEDENTIS : Assignatur hoc principium pro II. figura : A. Vbi per *antecedens* non intelligenda integra propositio, sicut nec per *consequens* : sed per *antecedens* intelligitur *subiectum alicuius propositionis affirmatiue*, per *consequens eius pradicatum*, illud autem dicitur repugnare consequenti seu prädicato, de quo illud affirmari non potest, v. g. hunc syllogismum esse bonum, cum dico, *Nulla arbor est homo, omnis Philosophus est homo, ergo nullus Philosophus est arbor*, probatur ex dicto principio : nam homini repugnat esse arborem, vt patet in prima propositione, ergo etiam Philosopho repugnat esse arborem, eo ipso quia est *antecedens* hominis ; licet hoc ipsum principium reduci possit ad illud : *Disce de nullo*, de quo mox.

Syllogismus in II. figura necessario habet præmissam negatiuam.

A. *Eius explicationem etiam tradit Fons.*

Fons. l. 6. Inst. cap. 5. Reg. 6. § 7. ex Aristot. 1. prior. c. 28.

C. XII.

34. CONTRARIORVM *eadem est Disciplina.* A. Hæc est probabilis propositio, teste Aristot. & sensus est: Ad eandem facultatem spectat, vt rem aliquam bene cognoscere possit, etiã eius contrarium perpendere, juxta illud: *Contraria iuxta se posita magis elucescunt.* B. Et sic ad eandem medicinam spectat de sanitate & morbo tractare, C. ad Logicam, de vero & falso. Et sic maximè hîc spectatur scientia totalis, D. quòd illa in suo ambitu etiam ad contraria se extendat.

Phyfica meritò agit de vacuo.

C. XIII.

35. CONTRARIORVM *eadem est Scientia.* Potest intelligi de Scientia partiali, etiam particulari, hoc est, quâ cognitione rem aliquam cognosco, per eandem etiam cognosco eius contrarium. E. Vbi nota I. per contrariũ

intelligi non solum Priuationem stri-
ctè sumptam, F. sed (si ita natura
contrariorum fert) quemuis posse de-
fectum intelligi, imò omnia opposita
ex 4. oppositorum generibus,

Nota II. tali cognitione vnum
primariò & per se cognosci, alterum
verò secundariò, & ex occasione per-
fectioris. Ita cognoscens sanitatem,
consequenter cognoscit etiam ratio-
nem morbi, saltem quatenus priuatio
est; non autem sensus est, quòd fiat
eodem actu formaliter, satis vt fiat
occasionaliter: Et sic quando dicitur

C. XIV.

36. CONTRARIORVM *eadem est ra-
tio; per tò ratio* indicatur definitio,
G. adeò vt qui definitionem scit ali-
cuius rei, etiam aliquo modo eadem
definitione eius Contrarium cogno-
scat & defectum; sic qui cognoscit
hunc hominem esse filium, cognoscit
etiam eius patrem, hoc est, scit eum
habere patrem, licet hominem illum
materialiter sumptum non nôrit.

Priua.

Priuationo omnis cognoscitur per
formam oppositam.

A. *Arist. 1. Top. cap. 8. § sect. 30. probl. 7. § 11.* B. *Arist. 2. de celo. s. 40.* C. *Niph. § Louaniens. in explicatione loci ex Arist. Top. cit.* D. *Fons. 6. met. cap. 1. quest. 2. sect. 3. ad 4.* E. *Arist. 9. met. s. 4.* F. 8. *Thom. hic lect. 2. Fons. in explicatione eiusdem. sext.* G. *Fons. loc. cit.*

C. XV.

37. CONTRARIORVM *semper unum est priuatio alterius.* A. Priuatio non sumitur hîc strictè & formaliter, sed laxius, vt paulo antè, & concomitanter seu consecutiue, vt nempe sit vel priuatio alterius, vel aliqua eius impeditio & defectus; vnde etiam ab Arist. ibi vocari solet imperfecta priuatio.

C. XVI.

38. CONTRARIORVM *contraria sunt causa* B. explicatum est supra in illo: *Idem secundum idē non est causa contrariorum*; adeoque maximè intelligitur de causa & effectū per se, C.

C 4

nam

nam per accidens possunt contraria
 prouenire ab eâdem causâ , nempe
 calefactio & frigefactio à calore in an-
 tiperistasi. Præterea eadem potentia
 libera in homine potest esse causa
 contrariorū actuum & effectuum. D.
 potest idem nolle & velle , amare &
 odisse , non coniunctim pro eodem
 instanti , sed disiunctim. Tertiò po-
 test eadem causa contraria efficere ,
 propter diuersam subiecti dispositio-
 nem. E. Ergo

Idem Sol indurat lutum , ceram
 liquefacit.

C. XVII.

39. *Ex CONTRARIIS omnia fiunt.* F.
 Sumitur Contrarietas latè etiam , pro
 priuatione maximè , G. adeò vt quæ-
 cunque fiunt per Transmutationem ,
 fiant hoc modo , vt verum sit dicere ,
Hoc Ens factum est ex non ente tali , ignis
 ex non igne , album ex non albo : ita
 vt tò Ex , maximè denotet subiectum
 Transmutationis , quod nempe ibi fu-
 erit priuatio illius formæ per muta-
 tionem

tionem acquisita, vel intelligitur Terminus à Quo; H. hoc est, Ex non igne fit ignis &c. & hinc etiam verum est hoc

C. XVIII.

40. CONTRARIA non fieri ex se invicem; nempe tanquam ex partibus constituentibus, I. sed bene tanquam ex terminis. Hinc illud Medicorum

C. XIX.

41. CONTRARIA Contrariis curantur. K. Frigidi nempe morbi medicamentis calidis; sicci, humidis: licet illa medicamenta sæpe non tam morbo sint contraria, quàm eius causæ &c. Item

C. XX.

42. CONTRARIA Contrariorum sunt valde sensibilia. M. Quærit ibi Arist. cur temulenti sapes salios facilius diiudicent: Resp. quia lingua eorum dulci sapore est repleta. De quo plura Septalius ibidem.

I. Principia rerum naturalium oportet esse contraria.

II. Non opus autem, ut omnia

sint contraria, satis est ut aliqua sint
sint talia.

A. Ita max. Arist. 10. met. 1. 15. Et
16. Vide Fons. in expl. 1. B. Arist. 4. me-
teor. summâ. 2. c. 3. Gill. lib. 2. tr. 8. c. 8.
nn. 1. Et 3. C. Suar. d. met. 26. f. 6. nn.
14. Zim. theor. 32. hoc etiam applicat ad
causam remotam, quod possit ipsa esse
causa contrariorum effectuum. D. Arist.
9. met. 1. 3. Suar. loc. cit. Vbi per alias et-
iam causas hoc axio. deducit. Ep. Suar.
ibid. n. 16. F. Arist. 1. ph. 8. 42. Tol. ibid.
in expl. 1. 41. G. Tol. ibid. 1. 42. H. idem
ibid. Et S. Thom. lect. 10. in 1. phys. I. Tol.
ibid. 1. 43. dub 1. Et q. 11. ibid. K. De-
sumitur ex Arist. 1. probl. 58. L. Arist.
1. 3. prob. 8.

D.

43. DEVS Et natura nihil faciunt
frustra. A. Resp. Hoc verum esse in
effectibus per se, & secundum totam
speciem, & ex hoc etiam probatur,
quod, vbi datur instrumentum con-
natu-

naturaliter subordinatum principali causæ, illic per se, immediatè saltem, æquè connaturaliter principalis causa illum effectum non producat, ut pluribus hoc declarat Tannerus. B. Nihilominus in effectum per accidens potest natura aliquid superflui facere, ut patet in gibboso, cui frustra monticulum supra tergum natura imponit, &c. licet neque hæc sint frustra, cum saltem sic rectorum pulchritudo melius appareat.

Res omnes ad certum finem
ordinantur.

D. II.

44. DENOMINATIO fit à posteriori. B.

D. III.

45. DENOMINATIO fit ab actu. Sed anima (dicat aliquis) est pars potentior & spiritualis, ergo ab hac homo dici debet spiritualis. Verum impeditur alio axioma, Bonum est ex integrâ causâ, de quo supra, C. aliàs ferè semper procedit hoc dictum.

C 6

Ani.

Anima Hominis est spiritualis, Homo absol. corporeus.

A. *Arist. 1. de calo. c. 32. B. d. 2. q. 6, dub 2. n. 14. Vbi probat non posse dari speciem impressam, per quam DEVS videatur &c. Gener. Beda. lit. D. Vide etiam Conimb. in expl. cit. tex. Vbi hinc colligunt Arist. sentire caelos à DEO esse factos. Zim. in tab. Voce Finita magis &c. C. littera B. n. 3.*

D. IV.

46. DETERMINANS & Determinatum sunt idem numero. A. Sensus est, si Determinatum sit vnum numero, etiam Determinans, in eo genere, in quo determinat, est vnum numero, licet ex alio capite plura numero accidentia simul esse queant. Vel etiam intelligi potest, quòd determinans principale, nempe forma substantialis, cum materiâ quam determinat, faciat vnum numero compositum, interim

Forma realiter differt à materiâ.

A. *Zim. desumit. ex I. met. c. 44. quod satis obscure ibi indicatur.*

D. V.

D. V.

47. DIALECTICVS *definit per formam*, Physicus *per materiam*. A. Zimara vult sensum esse, quòd Dialecticus definiat per formam, hoc est, per communia: Physicus verò per minùs communia, hoc est, per materiam. B. S. Thomas ait dari definitionem per formam, quando nihil assignatur ex parte materiæ, C. & hæc in rebus physicis non est sufficiens. Dandinus ait, Physicum definire per materiam non solam, sed coniunctâ formâ, tunc enim plena erit definitio. D.

Clarissimè Toletus ita rem hanc explicat. I. Aristoteles loc. cit. non loquitur de omnibus, sed tantùm de definitionibus passionum, de quibus tunc agit. II. hæc passionibus includunt materiam, *in quâ* nempe subiectum, & sine hoc si definiantur, erit formalis definitio, sed non ita perfecta, quàm si subiecti facta esset mentio. Et hæc tribuitur Dialectico. III. Dialecticus itaque dicitur definire per for-

nam tunc, quando accidentia secundum se à tali subiecto pendentia, non definit per illa, ut si dicat *Ira est appetitio vindictæ*: E. Physicus addit. *sanguine circa cor efferuescente*, &c. & sic est plenior, adeoque physica definitio.

Homo constat ex corpore & Animâ rationali.

A. *Arist. 1. de Ant. 16.* B. *Zim. Theor. 20.* C. *S. Thom. 1. de An. lect. 2. t. 16.* sic physicus præter formam dat etiam & assignat materiam, seu id in quo illa forma seu generale attributum reperitur, vide *Conimbr. in explicat. cit. text.* D. *Dand. 1. de An. comment. 27.* Vbi etiam notat Formam hic non esse substantialem, sed quadam uniuersalia attributa. E. *Tol. 1. de An. cap. 1. q. 7. & 8.* Vbi in quæst. 8. quatuor explanationes habet, quibus physicus per materiam dicitur definire. *Rub. 1. de An. c. 1. q. 6.* aliam explanationem habet contra *Toletum*, sed videtur positis contra tres priores cum conclusionibus pugare.

D. V. E.

D, VI.

48. **DICI de omni: DICI de nullo;** sunt principia syllogismorum Vniuersalissima. A. Prius dirigit duos primos, I. Figuræ modos affirmatiuos. Sensus eius est communiter ille: *Quicquid dicitur vniuersim de aliquo subiecto, affirmatur de quouis contento sub illo*: Ac si diceretur; omne illud, quod affirmatur de aliqua re vniuersaliter & distributiue acceptâ, illud ipsū potest affirmari de omni illo, quod huic rei subijcibile est: & de quo hæc affirmari potest v. g. In hac propositione, *Omnis homo est rationalis*, affirmatur *rationalis* de *homine* vniuersaliter & distributiue sumpto; iam idem *rationalis* affirmari potest de Petro, quia Petrus est homini subijcibilis, & homo, de quo *rationalis* affirmatum erat, affirmatur de Petro: Adeoque illud quod illabitur & fluit in aliquam rem secundum omnem suam latitudinem & partes sumptam, influit in omnia illa, in quæ illud alterum illabitur:
Non

Non aliter quàm si in fontem è terra
scaturientem rubrum v. g. colorem
inijcias, ille color illabetur & deriu-
bitur ad singulos riuos inde proma-
nantes &c.

Dictum de nullo contrarium sensum
habet, ita enim explicatur: *Quidquid*
negatur de aliquo vniuersaliter accepto,
negabitur de omni eo, de quo illud alterum
affirmatur: Adeoque quod alicui rei,
vniuersaliter & distributiuè sumptæ
non conuenit, neque conueniet illi,
cui illa res conuenit, seu cum qua idē
est. v. g. De lapide negatur quòd sit ho-
mo, in hac propositione; *Nullus lapis*
est homo, consequenter negabitur eti-
am *Homo de Smaragdo*, de quo affirma-
tur quòd sit lapis, adeoque propterea
smaragdus non est homo, quia sma-
ragdus est & continetur sub lapide, de
quo itidem negatum est quod sit Ho-
mo: non aliter quàm si dicas, *nulli Ger-*
mano dabo centū florenos, consequenter
neq; Ingolstadiano dabis, qui hīc con-
tinetur, & est Germanus. Dirigit hoc
prin-

principium duos modos negativos. I. *Figuræ, Celarent & Ferio*, & eius vis posita in præmissis mox in conclusionem influit; v. g. dicis: *Nulli Germano dabo centum florenos, omnis Ingolstadianus est Germanus, ergo nulli Ingolstadiano dabo, &c.*

Conclusio syllogismi adequatè sumpti est de eius essentia.

A. Smigl. disp. 13. q. 14. *ubi tamen ipse aliquod principium huic præfert, nempe; Quæ sunt eadem & in tertio, &c. de quo infra. Stengelius de syllog. cap. 5. §. 4. Philip. tract. 3. p. 2. cap. 1. art. 1. & ipse Arist. 1. prior. cap. 1. De hoc etiam fuse Val-
lius lib. 1. prior. q. 3. c. 1. & 2.*

D. VII.

49. *Non valet argumentatio à non DISTRIBUTIO ad DISTRIBUTVM; vel Nullus Terminus distribuitur in Consequente, quò non sit distributus in Antecedente.* A. Ratio huius principij, inter alias, desumi-

sumi debet ab *Identitate* quæ est inter prædicatum & subiectum, de quo supra: nam si Terminus in antecedente non distribuatur, non exhauriuntur omnia eius significata, adeóq; tunc subiectū & prædicatum non omnimodo secundum omnia significata identificantur; si autē idē Terminus primum distribueretur in consequente, tū secundū omne suum significatū deberet eū altero Termino identificari, quod fieri non potest, nā tota ratio cur duo in Conclusionē sint Idem, est, quia in præmissis vel inter se, vel cum aliquo tertio fuerunt Idem. v. g. dico *Homo est animal*, non secundum omnia sua significata identificatur cum *Homine*, at verò si inferrem; ergo *omne animal est homo*, tum homo secundum omnia animalis significata identificaretur cū illo, perinde ac si dicerem, *ergo* *Et leo est homo*, *Et lupus est homo*, &c. Ex hoc & priori principio, sicut & ex illo, quod positum est supra, & alio quod infra ponetur, nascuntur hæ septem regulæ

gulæ syllogisticæ, his versibus inclusæ,
quæ etiam Axiomatum instar sunt. B.

I. Terminus est Triplex, **II. Medium**
Conclusio vitet:

III. Hoc ex præmissis altera *distribuat*:

IV. Si præmissa simul fuit utraq; particularis;

V. Aut utrinque *Negans*, Nulla sequela venit:

VI. Particulare præit? sequitur Conclusio talis:

VII. Ponitur ante *Negans*? Clausulata talis erit.

Ex VII. Regulis una magis etiam propinquè accedit ad generalia illa principia quàm alia, & magis requiritur, ut dicta principia vim exercere suam possint. **I. Quæ Tres Terminos requirit**, omnino est necessaria; causa enim quare in Conclusionem prædicatum conveniat & insit subiecto, est tota illa, quòd tam subiectum, quàm prædicatum illud prius in vno tertio conuenerint: adeoque illo tertio ceu
vin-

vinculo colligata tenentur; quòd si quartum addas *Terminus*, nullā connexionem euinces, vt si dicas: *Omnis canis latrans est animal, quadam stella est Canis, ergo quadam stella est animal*; Nihil sequitur, alius enim erat *Canis* cum quo conueniebat *Animal*, & alius cum quo *stella*.

Hæc eadem ratio requirit III. regulam, vt *Medius Terminus distribuatur in præmissis*: si enim dicas *quoddam sensibile est homo; quidam equus est sensibilis, ergo quidā equus est homo*, nihil facis, aliud enim sensibile est in Maiore & aliud in minore. III. Clara est ex eo, quod nihil sit causa sui ipsius; sed per medium debet probari, quod in conclusione prædicatum insit subiecto, ergo si ipsum mediū poneretur in conclusione, per seipsam probaret, quòd hæc inter prædicatum & subiectum sit ibi connexio. IV. & VI. sequuntur ex axiom. præcedente. V. & VII. requiritur ex vi dicti *De nullo*: causa enim quare duo pugnent in Conclusionem

fione, est quia vnum ex illis *idem erat* cum aliquo, cum quo alteri *conuenire* non poterat, &c.

Syllogismus artificialis certior est
quàm naturalis.

A. *Fons. inst. lib. 6. cap. 2. Philpp. tract. 3. p. 2. cap. 1. art. 2.* B. *Fons. lib. 6. cap. 18. & 19. Philipp. loc. cit. & Summulist. passim.*

D. VII.

50. DIVERSA *per materiam sunt eadem in formâ.* A. Disputat ibi Philosophus contra Ideas Platonis, & ait non esse necesse propter nouas generationes ponere tales Ideas vniuersales, quia illa, quæ sunt eadem, hoc est, eiusdem speciei secundum formam, fiunt per materiam diuersa numero, quatenus in materiam singularem introducuntur; B. & sic satis est, ut Generans sit simile generanti quoad formam, ut possit aliud sibi simile progignere, sic etiam

D. VIII.

51. DIVERSA *in formâ diversificantur*

tur in materia: C. Hoc est, Formæ essentialiter diuersæ, vel formæ substantiales numero distinctæ, requirunt numero distinctas materias. Diuersæ enim essentialiter formæ vniri sibi non possunt.

Composita in esse specifico ponuntur per formas substantiales.

A, *Arist. 7. met. s. 28.* B. *S. Thomæ lect. 7. met. s. 28. Fons. in expl. cit. textus.*
C. *Zim. in tab.*

D. IX.

52. DIVERSARVM rerum sunt diuersæ definitiones, Ergo vnius rei vnicæ Definitio. A. Prius desumitur ex Arist. B. & verum est absol. si quidem diuersa specie intelligantur: Alterius verò ille sensus est. I. vnius rei possunt esse duæ Definitiones, vna physica, ex materiâ & formâ. altera metaphysica ex genere & differentiâ. C. II. vna res potest habere plures definitiones, si sub diuersis rationibus formalibus confi-

de-

deretur, vel in ordine ad diuersa causarum genera. D. Illi. si res habeat simul habitudinem ad plura, potest plures habere definitiones. V. G. Anima vnā in ordine ad materiam, aliam in ordine ad Compositum, aliam in ordine ad operationes. E. Consequenter eadem res diuerso respectu potest habere plures definitiones, adeoq; per plures illas definitiones non ponuntur plures rei illius essentialiæ numero diuersæ; sed tantum diuersa eius essentialia officia declarantur: & sic vnius rei eodem modo consideratae vnica est definitio &c. F. Sic Relatio secundum esse *in* habet diuersam essentialiam & definitionem ab eā, quam habet per esse *ad*, diuersam inquam non re, sed formaliter seu ratione.

Actio & Passio non differunt realiter.

A. ex 4. met. 1. 28. etiam apud Zim.
in 1. ab. B. habetur apud Arist. 6. Top. c.
1. 60.

1. lo. 17. C. Mur. 1. de An. d. 1. q. 2. Foss,
 3. mer. c. 3. explicatione. D. Rub. rr. de
 sub. An. q. 9. nu. 122. E. Suar. 1. de An.
 c. 3. n. 12. F. Rub. lo. cit. qui ubi retulisset
 ex prædicto Aristotelis loco objectionem;
 quod nim. hoc ipso, quia rei cuiusvis essen-
 tia est unica, etiam unica debeat esse defi-
 nitio, cum hac nihil aliud sit, quam essen-
 tia explicatio, subiungit: hoc inquam
 difficultate caret, quia solum intelli-
 gitur de eadem scientiâ, vel in eodem
 modo definiendi, sed si definiatur ea-
 dem res per diversa genera causarum,
 quæ respicit, multis definitionibus
 definienda est, atque etiam, si defini-
 tur physicè & metaphysicè, sed om-
 nes vocari possunt vna & eadem, in
 quantum eandem essentiam expli-
 cant, &c. & solum plures ex parte mo-
 di eas assignandi, sed sub quolibet
 modo unicam habere debet &c.

*Et hoc modo ait ibidem intel-
 ligendum esse Aristo-
 telem.*

E.

53. *EADem est ratio Totius & partis*. A. Intelligitur de Toto homogeneo; easdem nempe esse in partibus eius operationes, quoad essentialia, quæ sunt in Toto: & partibus post separationem eandem definitionem cum Toto convenire. B. licet quædam accidentalialia in Toto sint, quæ non conveniunt partibus: nam totus ignis tricubitalis remotius agit, quam pars eius. Et sic non comprehenduntur hîc partes totius physici, facti ex potentia & actu. vide sup. lit. B. Bonum partium, &c.

Quævis pars aquæ apta est humectare & frigefacere.

A. *Ex Arist. 1. de cælo. t. 19. Ubi ipse potiss. de Loco loquitur, quod idem Locus sit totius & partis, de quo infra. Item 4. de cælo. s. 22. B. Zim. in tab. lit. E. Suarez. d. met. 33. s. 1. explicat, quomodo partes to-*

res homogenei per separationem fiant
res.

E. II.

54. EADEM *¶* *Vni tertio sunt eadem inter se.* A. Potest I. intelligi de identitate Prædicationis, vt *eadem* esse dicantur, quæ simul in eadem propositione affirmatiua stare possunt; itaq; quando duo distincta alioqui possunt affirmari de *Vno tertio*, possunt etiam *de se* affirmari: hinc bene dico, *Omnis peccator est imprudens, quidam peccator est diues, ergo quidam diues est imprudens*: quòd *Diues & Imprudens* inter se conueniant in hac Conclusionem, & sint eadem. causa est, quia prius cum *Vno Tertio*, nempe cum *Peccatore* conueniant. Nascuntur ex illis principiis, maximè ex primo, alia quædam regula, septem potissimum, omnibus figuris communes, de quibus supra, & sic directè regulat syllogismos tertiæ figuræ. Et sic vbiq; etiam in Diuinis, locum habet, si alia syllogismo-
rum Regula seruentur.

III. Qu-

II. Quæ sunt eadem vni tertio *re & ratione*, sunt eadem inter se; etiam vbiq̃ue verum est. B.

III. Quæ sunt eadem vni tertio *secundum rem*, sunt eadem inter se *secundum rem*, hoc verum est in creatis, in magno SS. TRINITATIS mysterio propt. virtualem ibi multipliciter non est verum; ibi enim Relationes diuinæ non distinguuntur ab essentiâ ex naturâ rei, & tamen inter se realiter differunt. C. Et hinc è contrario dici potest:

E. III.

55. *Quæ non sunt eadem inter se, non sunt eadem vni tertio.* Adeoque quæ realiter inter se differunt, etiam realiter ab illo tertio differunt, in quo reperiuntur, adeoque

Intellectus & voluntas realiter differunt ab animâ &c.

A. *Ex Arist. 6. Top. c. 1.* B. *S. Thom. 1. p. q. 28. a. 3. ad 1. licet hanc explicationem Vasquez non admittat.* C. *ita Vasq.*

in 1. p. S. Thom. 10. 2. d. 122. cap. 2. & cap. 3. soluit illū syllog. Hic DEVS est pater, Hic DEVS est Filius, ergo Filius est Pater, Tann. d. 4. de SS. Trin. q. 1. dub. 4. n. 19. & seqq. Val. 10. 1. d. 2. q. 2. pu. 4. Didaco Ruiz. de Trinit. d. 15. f. 2. asserens hoc axioma verum esse, quando duo eadem sunt vni tertio finito & limitato; secus si sint eadem vni tertio in genere entis simpliciter infinito cuiusm. sunt singula persone in SS. TRINITATE. Mend. log. d. 10. f. 16. huic principio omnes syllogismos inniti contendit. quod Ruiz. l. c. f. 4. negare conatur.

E. IV.

56. ENTIA non sunt multiplicanda sine necessitate A. Vel FRVSTRA fit per plura. &c. Nota hæc maximè sunt in secta Nominalium, nec aliter solui possunt, quàm assignando rationem, cur plura subinde entia, aut quorundam distinctio requiratur; fundatur in Aristotele, qui hoc modo contra antiquos incessit, qui plura principia rerum naturalium posuerunt sine ratione & fundamento.

Poten-

Potentia animæ Vegetativæ realiter
differunt inter se.

A. *Arist. de partibus Animalium lib.*
3. c. 4. Et colligitur ex 1. ph. t. 50. Et alibi
Zim. in tab. voce Finita magis, Et c.

E. V.

57. ESSE est melius quam non esse.

A. Intelligitur simpliciter & absolute
melius esse, aliquod esse in rerum na-
turâ habere, quam non habere; hinc
omnia naturali horrore ab interitu &
non esse suo abhorrent, & pro suo es-
se quantum possunt, decertant: B. li-
cet secundum quid subinde melius sit
non esse, secundum illud, *Bonum ei*
erat si natus non fuisset. C. quat. scili-
cet in tam misero statu manere debet.

A. *Arist. 2. de Gener. t. 59. Zim. in*
tab. B. S. Thom. tr. peculiari de Prædest.

C. *S. Matthæ. 6. 26. & 27.*

E. VI.

58. ESSENTIAE rerum consistunt in in-
divisibili. Hoc est; nullum prædica-
tum essentiale potest detrahi ab essen-
tiâ aliquâ, vel addi, ita ut eadem essen-

tia maneat, sed quævis res certa & determinata prædicata includit, quibus mutatis etiam ipsa essentia mutatur: adeoque dicitur eius essentia hoc sensu consistere in indivisibili, cui nec addi nec demi quid possit: licet quoad partes integrales sit divisibilis: A. hoc bene inferitur, *ergo unum infinitum non est maius altero*, ut suo loco probatum est. Hoc etiam sensu sunt vera ista:

E. VII.

ESSENTIAE rerum sunt *Aeternæ, Incorruptibiles, Immutabiles; &c.* Non quòd physicè, seu secundum esse physicum actu ab æterno fuerint, vel destrui non possint, sed tantum logicè, & secundum esse suum obiectivum B. ita se habent, ut quandocunque quis volebat vel volet essentiam *Hominis* v. g. possibilis aut futuri, siue præsentis aut præteriti concipere, debeat talem rem, cum talibus prædicatis concipere, & non aliam. Interim bene ait Zimara, C. *Ens seu essentia in potentiâ non invenitur* (secundum physicam
exi-

existentiam) *nisi in Ente in Actu*. Et ipse Aristot. affirmat; D. Entia in potentia etiam dici posse non entia, quia actu non sunt: Clarius Suar. probat, illud *esse potentiale*, nihil superaddere essentiae, sed essentiam, antequam producat, & extra causas suas ponatur, nullum esse actuale habere.

Intensio qualitatis fit per additionem
noui gradus. Essentia & existen-
tia non differunt reali-
ter.

A. Murc. I. de Gener. d. 2. q. 4. §. ad
argument. *secunda sententia*. Rub. tract.
de substantia anima, quest. 9. numer. 122.
Vbi ait qualitatem & g. posse habere plus
entitatis actualis, sed non plus essentia for-
maliter, seu plura essentialia predicata,
& sic res intenduntur non secundum essen-
tiam, quatenus essentia est, sed secundum
entitatem. S. Thomas etiam I. p. q. 26. art.
6. idem indicat, & eundem sensum habet
in corpore, quando explicat quod DEVS
quam rem quoad essentiam non potuerit

*facere meliorem quàm fecerit licet quavis
 re meliorem facere possit. Vallius tom. I.
 log. de predicam. Substant. q. 8. cap. 3. To-
 let. 1. de Gener. cap. 3. quest. 4. Tanner. d.
 2. q. 5. dub. 2. n. 14. B. Suar. d. met. 31.
 sect. 2. ad init. & sect. 3. Greg. de Val. to.
 1. d. 1. q. 14. pu. 7. ad 2. C. in tab lit. E.
 D. 9. met. c. 4. Fons. ib. c. 3. Vbi bene hoc
 etiam explicat & sic etiam essentia possi-
 biles possunt physicè produci.*

F.

60. FINIS est causa causarum. Er-
 go, inquis, est causa praestantissima; Ha-
 betur apud Arist. A. ita: Id enim, cuius
 gratia, optimum, & finis aliorum vult esse,
 &c. Zim. B. ita explicat, ad esse positivum
 praecipua causa est ratio finis, quia ille ne-
 cessitat agens, & agens formam, & for-
 ma materiam. licet à parte rei Arist.
 non videatur velle finem esse causam
 praestantissimam; sed quoad inten-
 tionem saltem, primam, nam pro-
 pter bonum fit operatio &c. Itaque
 in

in quantum agens omne agit propter finem, tanquam bonum appetibile, inde dicitur finis esse causa prima, seu causa causarum, quæ nempe alias mouet ad operandum: C. Et hinc

Finis merito causa physica esse censetur.

A. 2. ph. t. 32. B. Theor. 107. C. *ita colligitur ex S. Th. lect. 5. 2. ph. t. 32.*

F. II.

61. FORMA non generatur, nec materia, sed compositum A. Solum enim Compositum Aristoteli. B. absolute dicitur Ens, & hinc solum illud fieri ac generari dicitur. Nā apud ipsum omne quod generatur, aut fit, constat ex materiâ & formâ. C. ergo si forma generatur, constabit ex materiâ & formâ, & hæc forma iterum ex materiâ & formâ, D. & sic in infinitum; ergo forma non generatur, sed educitur ex potentiâ materiæ: vides ergo tō generari & fieri strictè omnino sumi, pro termino adæquato: licet si la-

xiùs sumantur, etiam hæc generari dicantur. Et sic apud Arist. bene notandum, sola composita absolute *Fieri & generari*. Hinc ait formam generari *per accidens*, quæ eadem actione cū composito producitur, exceptâ Animâ rationali.

Iandunus E. vult, ibi Arist. agere contra formas Platonis, quas ait tantum generari posse per accidens, nam singulare est tantum per accidens; absolute verò putat formam potius, quàm compositum generari. Niphus F. vult compositum magis generari, tanquam per se subsistens: formam verò magis, tanquam per se existens.

Compositum non est aliquid distinctum à partibus suis.

A. *Arist. 7. met. s. 26. & 27. idem lib. 12. s. 12.* B. *in 1. Gen. t. 16. & seqq. & alibi.* C. *sic explicat se ipsum in seqq. & 8. Thom. lib. 7. met. lect. 7. & lib. 12. lect. 3. Alen. in expl. rr. cc. Fons lib. 7. met. c. 8. & lib. 12. in expl. text. Vbi notat Aristote-*

stotelem ibi per materiam intelligere. 1. Et non 11. hac enim etiam fit: per Formam intelligit etiam 1. nempe substantialem; quando Verò Arist. ibi dicit, id in quod mutatur, est Forma, ait intelligendam esse Formam 11, seu Compositum. S. Thom. 1. p. q. 90. a. 2. excipit Animam rationalem, Vide Caiet. ibid. D. S. Thom. 10. ex 7. met. cit. E. 7. met. q. 16. F. 12. met. 1. 12. dubio proprio. Vide etiam Zim. Theor. 100. & specularem speculationem ponit.

F. III.

62. FORMA dat esse rei. A. Ergo; inferunt Veteres, Forma est tota essentia seu quidditas compositi: Pererius distinguit: si nomine Quidditatis intelligatur id, quod est de totâ integritate compositi, tunc etiam materia includitur: si per essentiam intelligatur id, quod est in composito actuum, denominatum, determinatiuū &c. hoc soli formæ conuenit. Et sic putat questionem esse de nomine, sic enim Forma dat speciem, seu materiam in certâ specie completâ constituit; &

quasi terminus formalis transfundit & communicat talem denominationem toti composito, & hac ratione quasi format & ornat illud.

Materia est essentialis pars composit.

A. *Ex Arist. 2. de An. t. 2. Vbi ait secundum Formam dicitur hoc aliquid* & ex 7. met. t. 9. & 10. distinguit Pererius de princ. nat. lib. 6. c. 8. Suar. d. met. 15. f. 6. n. 2. Tol. 2. An. in expl. textus secundi.

B. Suar. d. 13. met. f. 4. n. 1. Tol. lib. 2. Dand. 2. de An. comment. 2. S. Thom. ibid. lect. 1. Ioan. de lugo de Incarn. d. 11. f. 2. n. 18.

F. IV.

63. FORMA prior est materia; & composito. A. Resp. ad I. Aristotelem ibi loqui de prioritate perfectionis, B. & sic ait, forma prior est materia, hoc est, perfectior, quia est magis Ens: hoc pulchrè explicat Zimara. C. à primo, inquit, principio (DEO nempe) communicatum est esse, & vivere omnibus, his quidem clarius, his vero obscurius, quia igitur

per forma substantialis plus de perfectionibus divinis participat, quàm materia, & constat ideo dicitur prior naturâ, & magis Ens, quàm materia.

Ad II. Resp. ibi ab Aristotele fieri comparisonem formæ & compositi cum materiâ, adeoque sensum esse, compositum est magis Ens, adeoque prius & perfectius quàm materia, & sic Aristoteles non ait formâ esse magis Ens, quàm compositum. Vide pluribus Suar. loc. cit. vbi ait antiquos interpretes deceptos esse ex malâ versione, quæ sic habuit, *si forma prior est materia, & magis Ens, ipso quoque, quod ex ambobus est, prius erit, &c.* vera versio habet, *Ipsam quoque quod ex ambobus, nempe compositum, erit prius materiâ.*

Compositum perfectius est suis partibus, seorsim sumptis.

A. Desumitur ex Ar. 7. met. c. 7. & 8. B. Suar. d. met. 15. s. 7. n. 9. C. Th. 10. Mend. phys. d. 4. §. 15.

D 7

F. V.

F. V.

64. *FORMAE substantiales non susci-
piunt magis & minus.* Habetur ex Ari-
stotele A. absolutè dicente, *substantia
non suscipit magis & minus*: multa loca
in speciem contraria videre est apud
Tolet. B. Ex quo habetur hæc expli-
catio. I. Substantia vna suscipit ma-
gis & minus secundum perfectionem,
hoc est, vna aliâ perfectior est, in di-
uersis nempe compositis. II. Substan-
tia secundum essentiam suam, defini-
tione explicatam, non suscipit magis
& minus; quo sensu nec accidentia
suscipiunt magis & minus, nam vnus
calor non est magis calor quàm alius.
III. Substantia quoad Entitatem rei
seu integritatem, non suscipit magis
& minus, qualitates autem hoc modo
intenduntur, hoc est, ex eadem parte
subiecti plures eius gradus educuntur,
inter se vniuntur, & subiectum deno-
minant magis tale, v. g. magis cali-
dum.

Pro substantia, quòd non suscipiat
ma-

magis, seu quòd non intendatur, ratio videtur hæc, nam aliàs daretur agens aliquod excedens in actiuitate omnẽ terminum, nam si vnum agens potest alterius formam intendere, ergo ibi tunc ponentur etiam potentiæ proportionatæ, ab hac alia iterum intendetur, & sic semper. Item aliàs etiam compositum, tanquam effectus formæ intenderetur, & sic vnus homo esset magis homo, A. nam forma omnis denominat suum subiectum, vel compositum, seu habens, ergo quando forma est intensior, magis denominabit suum subiectum tale.

Conimbricenses D. dicunt ita: substantia absolute est illud, quod *per se* existit, independenter ab alio, tanquam subiecto, sed vna substantia æquè, quàm alia *per se* existit, ergo vna non est magis substantia, & hinc inquit etiam S. Thomas, E. esse substantiale cuiuslibet rei consistit in indiuisibili, omnis additio vel subtractio variat speciem, sicut in numeris.

adco-

adeóque hoc ipso quia forma primò constituit essentiam rei simpliciter, ideo oportet vt omnino sit inuariabilis, quamdiu in ea manet. F.

Vna anima non est aliâ substantialiter perfectior.

A. *In pradic. cap. 1.* B. *1. de Gen. cap. 3. q. 4.* C. *Suar. d. met. 46. sect. 2. n. 6.* D. *in explicat. 5. cap. de Pradic. Substant.* ita etiam clarissimè S. Thom. *1. 2. q. 52. art. 1.* E. *1. p. quæst. 76. art. 4. ad ad 4.* F. *Suar. d. met. 15. sect. 10. num. 45.* bene hoc declarat exemplo aquæ, quando se restaurat. *Mend. met. d. 14. §. 27.* pro potissimo argumento ponit consensum philosophorum. Et ferè Val. tom. 2. d. 4. quæst. 4. p. 1. Vbi prius etiam aliam declarationem adfert. *Et. 10. 3. d. 3. q. 2. p. 3.*

F. VI.

65. FORMÆ est mouere. A. Hoc ipso, quia forma principaliter natura est, cuius definitio habet: *Natura est principium & id moueatur, &c. in quo est, &c.* B. Zimara vult Formam, quomodo-

modocunq; consideretur, per se mouere, sed non addit quo motu. C Forma itaq; est principium motûs intrinsecum principale: D. seu fundamentale: adeóque sensus est; instrumenta illa, quibus proximè motus quicunq; siue localis naturalis, siue alius peragitur, debentur formæ, ab eaq; conseruantur, & ceteris paribus restaurantur, non ita materia mouet, sed tantùm recipit: Vel dici potest formã mouere vt *Quo*; suppositum autem ipsum vt *Quod*; vti ex dictis etiam colligi potest. Et motus hic non tantùm localis intelligitur, sed quæuis productiones illarum affectionum & dispositionum, quæ ad rei illius bonum statum sunt necessariae.

Forma Principaliter est natura.

A. *Arist. 2. phys. t. 12. & 3. phys. t. 17. & 3. de celo t. 28. & 2. de Gener. t. 53. S. Thõ phys. lect. 2. & 3. phys. lect. 4. Conimb. in phys. in explicatione tt. cc.* B. *Arist. 2. phys. t. 3.* C. *Zumar. Theor. 88.* D. *Tolet. 2. phys.*

2. *phys. cap. 1. expos. t. 3. licet in q. 2. Videatur aliud quid indicare. S. Thom. 1. p. q. 77. art. 1. ad 4.*

F. VII.

66. *Dans FORMAM dat consequentia ad formam.* Suarez ita explicat; A. dans formam dat etiam *in radice* consequentia ad formam, adeoque vult ipse productionem potentiarum, quæ naturâ saltem prius supponunt formam, immediatè fieri à formâ, quia tamen hæc forma esse tale accipit, ut possit producere tales potentias, hinc productio illarum potentiarum tribuitur etiam producenti ipsam formam, tanquam principio mediato & radicali, & remoto; B. sicut ferè supra dictum est, *Quod est causa causa, est causa causati*: Et sic dici potest potentias conproduci à generante vnicâ actione, quatenus nempe hæc ad radicem illarum potentiarum terminatur: C. vel qui dat formam dat ipsi vim & efficaciam producendi illa, quæ formæ illi debentur, D. adeoque

que virtualiter omnia consequentia ad formam. E.

Forma Aquæ restaurat frigus ibi deperditum cet. par.

A. lib. 2. de An. c. 3. num. 11. B. ita etiam Murc. 2. de An. d. 2. q. 2. concl. 2. C. suar. ibid. Et d. met. 16. s. 7. a. nu. 21. Rub. tr. de potentiis An. q. 5. nu. 88. ait. mediâ Animâ seu Formâ, tanquam instrumento fieri hanc productionē D. Mend. ph. d. 4. §. 19. E. apud Vener. Bedam. lit. D.

G.

67. GENERATIO Unius est corruptio alterius: A. Et Unius corruptio est alterius generatio. Clarum est hoc non intelligi formaliter, sed concomitantertantum. B. Quæsiuit enim Aristoteles, quomodo res naturales conservarentur in perpetuo quodam esse; & subdit, quando Unum corrumpitur, aliud generatur &c. Qui ponunt formas par-

partiales, & elementares actu in mixto, dicunt, Corruptionem vnius esse generationem alterius mediatè saltem & adæquatâ corruptione, donec è caduere nascantur vermes &c. Et generationem vnius &c. intelligendum esse de generatione simplici, non de mixtione &c. Sed Arist. videtur vniuersaliter loqui, subdit enim; *De eo igitur, quod est generationem & corruptionem similiter SEMPER esse circa VNVM-QUODQUE Ensium, hanc existimandum est esse sufficientem omnibus causam. C.* Ergo supposito hoc concursu:

Mundus in æternum durare
posset.

A. *Arist. 3. ph. r. 73. & 1. de Gener. r. 16. & 17.* B. *Mur. de Gen. d. 1. q. 3, conformiter Aristoteli vocat Generationem vnius causaliter alterius esse Corruptionem, quia consequens forma cum priore consistere nequit. ita etiam Tol. 1. de Gen. c. 1. q. 3. Conimb. ibid. c. 4. q. 17.* C. *Vide Mur. lo. cit. Vbi notat Aristotelem loqui*
de

de Gener. tantum substantiali &c. Tol. loc. cit. bene notat per Tò vnius intelligendum totum compositum, nam in morte hominis non est corruptio alicuius forma substantialis & t. 18. monet idem Tol. Aristotelem subinde per Tò Non Ens intelligere imperfectiorem substantiam, ut acetum, quod fit ex vino: & tunc non dicitur adesse Generatio Aceti, sed simpliciter corruptio Vini, & hoc secundum modum loquendi, Corimb. loc. cit. Swar. d. met. 15. f. 10. n. 9. Vniuersaliter accipiendum esse hoc dictum probat.

G. II.

68. GENERATVM per se prius est generato per accidens. Sumitur ex physica, A. vbi dicitur, causam per se prius esse causam per accidens, B. ergo etiam effectus per se prius est effectui per accidens. & intelligendum est quoad Intentionem, nam quoad executionem effectus per accidens saepe prior est: Et vniuersim hinc dicitur: quod per se mouetur, prius mouetur illo, quod mouetur per accidens, nempe ad motum (localem

lem maximè) eius, quod per se mouetur: II. potest sumi de prioritate perfectionis; illud enim quod per se intenditur, & vltimatè, est perfectius eo, quod intenditur per accidens: & hinc intelligitur illud:

G. III.

69. *Posteriora* GENERATIONE, sunt priora perfectione C. Adeoq; præstantiora, ex illo: *natura incipit ab imperfectioribus*, & ad perfectiora procedit, D. lic vir posterior est puero, sed tamen perfectior. Et hoc intelligendum de effectibus per se, & non per accidens, E. Deinde de effectibus in eodem genere: F. nam accidens posterius est generatione substantiæ, & tamen non est perfectius.

Proiecta non mouentur ab aëre insequente, sed ab impulsu.

A. *Arist. 2. phys. t. 66. Zimara Theor. 100.* B. *Vide Tolet. in explicat. cit textus.* C. *aristot. 9. met. t. 15.* D. *Alen. in hunc locum.* S. *Thomas ibid. lect 8. lassel. hic*

c. 4. Fons. lib. met 9. c. 9. E. Zim. loc. cit. F. Ale. loc. cit. land. 9. met. q. 10.

G. IV.

70. GRAVIA & leuia mouentur à generante. A. Mirum est, quàm stricte aliqui accipiant, vt nempe velint hæc corpora merè passiuè se habere B. ad hos motus, moueri verò à cœlo, vel attracta à suis locis naturalibus, vel à medio, &c. Resp. cum Suario. C. tribui hos motus generanti, quia hoc formam, & mediante illâ grauitatem indidit; secundum illud, *qui dat formam, dat etiam consequentia ad formam* De quo supra.

Inanimata dicuntur ideo absolute moueri à generante, quia horum perfectio consistit in permanentiâ in suo loco, & hoc habere possunt statim initio productionis, si itaque impedian- tur à loco naturali, reditus ad illum tribuitur generanti. Animata verò possunt seipsa actuare & illorum perfectio consistit non in solâ quiete, sed in motu, cum, teste Toletio, D. i-
psum

plum viuere, fit mouere aliquid: & hinc habent principium mouendi se in se, debitum ipsis; licet alio sensu dici possit moueri à generante etiam, secundum explic. Ax. Dans formam, &c. hinc

Forma est principium radicale, grauitas proximum motus.

A. Ex Aristot. 8. phys. t. 29. B. apud Suarez. met. d. 18. sect. 7. n. 21. Et Raynaud. l. citam. C. idem ibid Et colligitur ex pluribus ll. Arist. maxime 8. phys. t. 312. Et 4. de celis. t. 24. quæ expendit Suarez. Et ibi etiam notat, non respectu omnium motuum inanimata moueri à generante, ut dum ignis calefacit; sed tantum respectu illorum, qui debentur rei in primo instanti generationis. Raynaud. dist. 5. quæst. 1. n. 52. D. 2. ph. c. 1. q. 2. concl. 1. Vbi tamen pro priori aliam explicat. adfert. hac omnia fuisse Mur. 2. ph. d. 1. q. 6. Vbi inter alia infert hoc modo: Ex dictis in hac quæst. sequitur, quod essentia non sit causa in-
stru.

strumentalis suarum passionum, sed potius est causa efficiens principalis, quia cum essentia perfectior sit passionibus, non potest esse causa instrumentalis, sed debet esse principalis.

H.

71. HABITV *Utimur cum volumus.*
 Intelligitur hic Habitus Intellectus maximè & appetitus, ideoque hoc verum est, quia Habitus nondum spectat ad actum secundum, sed tantum ad primum, A. & sic facit non actu operantem, sed potentem operari, si velit, adeoque præstat potentiam proximam, & sic utimur Habitu, quando volumus, hoc est, quando nos applicamus ad obiectum aliquod, ut circa illud operemur, tunc ab Habitu iuvamur, & facilitamur.

II. Intelligitur de habitibus naturalibus, nam supernaturalibus, v. g. Fidei, Charitatis &c. non uti possumus, nisi gratia actuali excitati, sine

E

quâ

quâ actum supernaturalem aut meritorium nunquam exercere possumus, ut communis & certa est Theologorum. B.

Actus perfectior est Habitu.

A. *Arist. 8. ph. s. 31. & 32. S. Thom. Conimb. Tol. ibid. Alen 9. met. in explic. sex. 15. B. S. Thomas 1. 2. q. 109. a. 1. & seqq. Tann. s. 2. d. 6. q. 3. dub. 1. & seqq.*
H. II.

72. *Ad HABITVM à priuatione non datur regressus.* A. Per habitum hîc intelligitur forma, vel potentia, B. cui priuatio aliqua opponitur; ut sensus sit; formam iam habitam, C. & priuatione amissam, naturaliter recuperare quis non potest; adeoque effectus semel corruptus idem numero reproduci nequit. Interim supernaturaliter ad quemuis Habitum eundem numero datur regressus: naturaliter ad multos eisdem specie datur, ad quosdam nunquam D. Sed nunquam datur ita regressus ad Habitum siue in
phys.

phys. siue in moralibus, vt verum sit dicere, illam rem esse secundum illum semper inuiolatam v. g. cæcum, cui visus restitutus est, non fuisse cæcum, sicut mons sine valle dari nequit. Suarez excipit etiam priuationem partialem, hinc abscissâ manu, & mox iterum per medicamenta coniunctâ, redit anima.

Effectus corrupti à D. D E o repro-
duci possunt.

A. *Arist. in Postpradicam. c. de opposi-
sitis post medium.* B. *Rub. tr. de Inform.
Anima. q. 5. Et colligitur ex ipsius Aristot.
Exemp. Conimb. in explicat. citat. textus.*
C. *Suar. d. met. 53. s. 1. n. 6. Habitu,*
dicat, sumi passivè ab habendo, sic accipit
etiam Fons. 10. met. c. 4. lit. C. D. Suar,
d. met. 15. s. 10. n. 39. Vide etiam Conimb.
2. Gener. c. 11. q. 1. Et 2. Zim. Theor. 102.

I.

73. IGNOTI nulla cupido. A. Si-
gnificatur, hoc, quod nec amare aut

desiderare, nec odisse, fugere aut timere rem aliquam, aut vllum voluntatis actū exercere soleamus, nisi cognitio aliqua intellectūs præcedit, quæ rem illam tanquam bonam vel malā proponat, E. adeò ut putent nec per diuinam potentiam fieri posse, ut voluntas, aut etiā appetitus (huius enim par ratio est,) in rem incognitam feratur; vnde commune prouerbum; *quod quis non nouit, hoc non dolet*: Item, *Nihil Volitum, quod non cognitum*.

Omnis appetitus sequitur aliquod esse, seu formam apprehensam.

A. Apud Suarez disp. metaph. 23. sect. 7. num. 4. ex Aristot. 3. de An. cap. 10. Et vocatur ibi primum principium &c. B. Suarez loc. cit. num. 2. Tann. r. 2. q. 2. n. 13. ex S. Thom. 1. 2. q. 9. art. 1. Vbi etiam concludunt solam intellectūs præcognitionem sufficientem Et proportionatam esse, ad hoc, ut voluntas per illam moueatur, Et sensitivam non sufficere. C. Suar. loc. cit. num. 6. Tann. loc. cit. n. 14.

I. II.

74. IMPOSSIBILE est idem simul esse & non esse. A. At Arist. hoc omnium principiorum esse certissimum, & primum in Philosophiâ, ad quod omnia reducantur, & per quod reliqua omnia probentur, B, in quo falli nemo possit,

Nota hic quamlibet scientiam habere sua prima principia, hoc est, generales quasdam veritates valde claras & luculentas, ex ipsa terminorum & rerum ibi significatarum apprehensione: quando autem dicitur ista talia principia & veritates per hoc principium demonstrari, intellige demonstratione deducente ad impossibile, non verò ostensivâ propriè sumpta demonstratione; C. Nec ista etiam demonstratio ad probandam principiorum efficaciam per se necessaria est, sed tantum ob defectum iudicii, ad proteruiam retundendam; & sic omnis deductio ad impossibile in hoc sistit, quod idem simul esse nequeat & non esse,

Suarez D. putat clariùs ita proponi. *Nullum Ens est & non est*, & in hoc includitur illud, *Contradictoria non possunt simul esse vera aut falsa*, alias enim idem esset & non esset, esset tale, & non esset tale, &c. In dicto autem Axiom. subintelligitur, idem simul esse & non esse, posse, seu eodem respectu sumptum. Et huc spectat illud:

A. *Arist. 4. met. s. 9.* B. *Fons 4. met. c. 3. quest. 1.* Vbi tamen non adeò propriè dicit, *alia principia à priori per hoc probari.* C. *Suar. d. met. 3. sect. 3.* D. *d. 16. num. 9.* Vbi alias obiect. soluit. *Alens. in explicat. cit. text. pulchrè hoc explicat, & condiciones necessarias ponit.* S. *Thomas ibidem ferè eadem habet. Landun in loc. cit. quest. 7. condiciones necessarias etiam ponit, & pluribus explicat.*

I. III.

75. IMPLICAT; ergo esse non potest. Notum hoc est in disputationibus, nā implicare idem est, quod inuoluere & importare contradictionem; adeoq; idem simul esse & non esse, esse tale, &

& non esse tale: & sic dicimus, id quod implicat, nec divinâ virtute fieri posse: Pro quo nota, A. obiectum divinæ potentiæ esse illud, quod est possibile fundamentaliter, possibilitas enim vna est fundamentalis & absoluta, seu rei secundum seipsam, & idem est quod non repugnantia, seu talis habitudo terminorum rei essentialium compingentium, ut nulla per eos importetur contradictio. Alia possibilitas est respectiva & formalis, in ordine ad potentiam, potentem attingere rem ipsius rei naturæ proportionatam & commensuratam, &c. prior est obiectum divinæ potentiæ. Itaque tunc aliquid implicat, quod in mente delineari & concipi sine repugnantia non potest: plura Raynaud. l. c. etiam cum S. Th. B. monet divinæ potentiæ in hoc nihil derogari, quando dicitur, quod non possit facere id, quod implicat fieri, non enim mirum, quod illa non extendatur ad non factibilia &c.

Ab æterno creatura dari non po-
tuit.

A. *Ex Theoph. Raynaud. Theol. nat. dist. 8. à n. 288. Sibi bene reijcit modum explicandi, quo aliqui dicunt, id implicare, à quo percepto intellectus mox resilit, & capere non potest &c. falsum ait, hoc esse ex myst. SS. Trinit. Fons. 9. met. c. 3. B. S. Th. 1. p. q. 25. a. 3. opt. etiam hoc expl. Vasq. 1. p. d. 104. n. 19. Moncaus. d. 1. c. 4. ait, illud implicat fieri, quando essentialia predicata tribuenda subiecto ex essentiali conceptu illud, vel ipsa se inuicem destruant; Vide etiam Val. tom. 1. d. 1. q. 35. puncto. 3.*

I. IV.

76. INFINITI quidditas est privatio finis. A. Adeoq; infinitum in suo genere nullum finem habere potest, id quod evidens est ex definitione infiniti Aristotelicâ, quâ dicit, B. Infinitum id est, cuius semper aliquid accipere est extra: Vt hinc facile quis persuadere sibi possit, non posse dari actu infi-

infinitum; maximè si attendat ad hæc dicta Aristotelis:

I. V.

77. INFINITUM *impossibile est esse ex finitis*. C. Adeoq; partes Infiniti singulæ infinities debent poni, & hinc totum non erit maius sua parte, quod maximè absurdum. Iterum;

I. VI.

78. INFINITO *non est maius*: D. Adeoq; unum Infinitum non est maius alio, nam alioqui id quod minus esset, non attigisset rationem infiniti, utpote quæ consistit in indivisibili, modo supra explicato: & iterum:

I. VII.

79. INFINITI *ad finitum nulla est ratio seu proportio*: E. Ut adeo, quando de Infinito est sermo, non valeant rationes & proportiones à finitis desumptæ, sed ibi conceptus planè & plenè alius formandus, similia plura habet Arist. passim, de quibus nunc non otium est agere. Et hinc:

E 5

In.

Infinitum in quantitate nullum est possibile.

A. *Arist.* 3. *ph.* r. 72. B. 16. r. 63. ibi addit, secundum quantitatem accipientibus nempe vel continuam vel discretam. C. 6. *phy.* r. 61. quod bene explicat Tol. in ex-
pos. c. r. D. 1. *Cæl.* r. 130. Vbi vide S. Th. lect. 29 *Zim.* in tab. & colligitur ex 6. *phys.* r. cit. ap. Tol. ib. E. 1. *Cæli* r. 52. & 64. *Conim.* in expl. r. c. *Val.* r. 4. d. 1. q. 1. p. 2. in sol. arg. bene distinguit inter proportionem Geometricam, quam negat his esse, & habitudinis seu ordinis, maxime tanquam inter potentiam & obiectum, & hac potest esse aliqualiter, nam homo magis proportionatus est ad cognoscendum DEVM, quam sint alia animalia.

I. VIII.

80. INTELLECTVS intelligit omnia. A. non sensus est, quod omnia perfecte & intuitiue cognoscat, sed saltem eo modo, quoad fieri potest, B. & quantum sibi possibile, & hinc est illud; *Intellectus est impermixtus*: nam debet esse in po-

in potentia ad omnia intelligibilia,
C. *intus* Verò *existens* *prohibet extrane-*
um, hoc est, ut ait S. Thom. si aliquid
 intus in intellectu esset innatū, quod
 semper necessario intelligeret, tunc
 prohiberetur, ne alia cognoscere pos-
 set; sicut si linguæ innatus esset sapor
 amarus, non posset percipere dulcem:
 ergo intellectus est pura potentia in
 suo genere, nullum necessario actum
 includens, sed potens omnia (positis
 requisitis) intelligere: Sicque

Intellectus est spiritualis poten-
 tia.

A. *Arist. 3. An. r. 4.* **B.** *Zim. Theor.*
 86. *Ubi plures modos enumerat, quibus In-*
tellectus cognoscit res alias: Vide etiam S.
Thom. hic lect. 7. **C.** *Arist. 3. de An. r. 14.*
Mure. fusè omnino hoc explicat. 3. An. d.
3. q. 1. Et reijcit hoc, nempe si potentia ali-
quā qualitate sit affecta, quod non extra-
neum perciperet. Dand. 3. de an. com. 54.
Sunt tantum de primario obiecto intelligi,
quod illud nempe non debeat intus existe-

re, secundarium Verò posse ibi esse ait, & de etiam Sept. 3. s. prob. 8.

I. IX.

81. INTELLECTVS intelligendo fit omnia: A. non realiter, sed intentionaliter, hoc est cognitio facit Intellectum quodadmodum omnia: id verò duobus modis fit; aut impressione rei in Intellectu; aut egressione seu impressione alteri, quæ loquendo efficitur: prior operatio facit, ut qualis res est in se, talis in intelligente fit, quæ Intellectus intelligendo fit omnia, quia concipit & in seipsum transfert omnia &c. B. Et sic omnia, tam materialia, quàm immaterialia, sunt idem cum intellectu, actu secundo intelligente, ratione formarum, seu specierum intelligibilium, quæ vice obiecti funguntur, C. & sic Intellectus nihil intelligit, nisi in quantum actu, non quoad suam realitatem, sed saltem quoad suam speciem, quæ intellectui coniungitur.

Obic.

Obiectum Intellectûs est Ens latissimè sumptum.

A. *Arist. 3. de an. c. 48. passim. à r. 12.*
 B. *Dand. 2. de an. digressionem 47. Rayn. dist. 2. n. 78.* C. *Conimb. 3. an. in expl. cap. 4. Vbi etiam alia obscura loca de intellectu explicant, ut quòd Intellectus idem quod intelligibile, Scientia idem quod scibile, quæ nempe hæc per suam speciem Vniuntur Intellectui, & Vnū quasi cum ipso fiunt: & ponunt discrimen inter res materiales & spirituales &c.*

I. X.

82. INTELLECTVS *abstrahit à materia.* Id est res materiales cognoscit per species abstractas quasi, & decifas ab illâ re materiali, & per illam speciem rem illam materiale cognoscit: vel sæpe considerat etiam vniuersalia, & non tantum singularia: A. & sic differt à sensibus hinc.

Intellectus prima est potentiarum cognoscitiuarum.

A. *Mulsæ de hoc Zim. Theor. 99.*

E 7

83. L.

L.

83. *LOCVS totius est etiam locus partium.* A. Loquitur ibi Aristoteles de motu grauium, & leuium naturali, & sic quò totum fertur, eò etiam partes naturaliter feruntur. Et sic non intelligitur, quod eundem numero locum proprium habeat pars, B. quem totum requirit, sed habet eundem locum communem, & specie eundem saltem: & sic

Grauia quæcunq; naturaliter ad centrum descendunt.

A. *Arist. 1. cæl. t. 19. & 2. cæl. t. 92. S. Thom, & Conimb, in explicat. cit. 11. B. Zim. Theor. 50. Vbi plures explanationes habet, qua non videntur necessaria; hoc bene notat: Locum deberi corporibus absolute ratione magnitudinis sua: Differentiam loci, seu certum locum ratione qualitatæ sensibilis, nempe grauitatis, &c.*

L. II.

84. *LOCALIS motus est omnium perfectiss.*

perfectissimus. Philosophus ait: A. *Latio prima mutationum.* Explicat Suarez B. hunc motum ideò vocari perfectissimum, quia mobile minùs per ipsum mutatur; vt hinc etiam in rebus incorruptibilibus esse possit. C. Dein potest aliquo modo in Angelis reperi-ri, licet ex alio capite possit subinde motus alterationis maiorē perfectionem mobili suo adferre, sed cum maiori, magis intrinsecā variatione: Et hinc

Non quæuis perfectio motûs desumitur à solo termino.

A. 12. *met. t. 38.* B. d. *met. 35. sect. 6. n. 16.* Vbi explicat, quòd Angeli omnia, qua possunt in sublunaria, faciant mediante motu locali. C. apud Suar. *Arist. ibi asserentem, ideo cælis conuenire, Et 8. phys. à t. 54. ex instituto probat hunc motum esse perfectissimum, Et hinc t. 57. ait, Latio iam perfectorum motus est. Vide Tolet. ibi. S. Thomas 1. part. *quest. 110. art. 3. ad 2.* hoc ipsum confirmat.*

M.

85. **MAGIS & minùs non variat speciem.** A. Referri potest ad partes integrantes, si cui plures tales accedant, vel aliquæ decedant, non mutatur eius essentia: Item si qualitas intendatur, non est diuersæ speciei à non intensâ. B. vel licet fiat aliqua mutatio in subiecto secundum magis & minùs, tamen quoad speciem non mutatur, vt si fiat magis, vel minùs calidum.

Gradus qualitatis non sunt diuersæ speciei inter se.

A. *Arist. 2. Top.* B. *Rub. in Log. c. 4. de Differentiâ, q. 3. n. 64.*

M. II.

86. **MATERIA negativè cognoscitur.** A. Iste est modus cognoscendi noster, vt quæ præstantissima sunt. v. g. DEVS, Item quæ minimæ entitatis sunt, vt indivisibilia, materia. &c. B. potius scia-

sciamus, quid non sint, quàm quid sint, Deus quidem, quia nimis remotus est à materialitate, & sic nimis distat à modo cognoscendi materiali, cui homo in hac vita alligatus est: hæc verò quia minimas operationes, proprietates & accidentia habent, vnde nec per propriam speciem, & per paucas alienas intellectui repræsentantur. Et licet potius priuatio per formam cognoscatur, vt infra dicitur, in voce *priuatio*, accidit tamen subinde priuationem, seu id, quod de alio negatur, notius esse formâ; & tunc per negationem priuationis deducimur in cognitionem formæ, C. vbi vides, formam hîc non strictè, sed latè sumi pro illo, quod opponitur illi, cuius negatio tunc adfertur: & hinc S. Th. ait, materiam cognosci negatione omnium formarum, quat. concipio ens omni formâ priuatum, D.

Conceptus etiam negatiuus, potest rei alicuius esse proprius.

A. *Arist. 10. met. 1. 24.* B. *Zim. Theor.*

or. 36.

or. 36. hoc intelligi vult non de secundâ, sed I. materiâ. C. Zim. Theor. 56. D. S. Th. in 10. met. lect. 8. Alen. in expl. c. t. bene probat, nullam formam esse de essentia materia.

M. III.

87. **MEDIUM** est nobilius extremis. Intelligitur. I. potissimum in moralibus, vbi dicitur, *Virtus in medio consistit, inter excessum & defectum* A. II. in ijs, quæ physicè ex alijs composita sunt, vt mixtū perfectius est elementis, ex quibus componitur; mediij colores perfectiores extremis. B. non verò intelligitur de medio quoad locum, nam aër & aqua non sunt perfectiora igne, cum tamen respectu illius & terræ sint in medio; neq; quoad operationem, nam extremum intensius operatione, est perfectius; neq; quoad comparationem inter excessum, & defectum; sic homo est medium aliquod inter **DEVM**, & alias creaturas sublunares, non tamen est perfectior **DEO**.

Potest

Potest etiam applicari ad mixta quædam, quat. ex naturali fugâ contrariorum, C. extrinsecus infestantium virtus naturalis in medio colligitur vt partes aliquæ conseruentur, vt fit in vino, cereuisiâ &c.

Elementa, quò altiora, eò etiam sunt in se perfectiora.

A. Zim. fusè Theor. 95. Vbi multa addit de Animali illo caelesti. B. Zim. ibid. hoc negat ideo, quia Philosophus ait albedinem esse mensuram reliquorum colorum. 10. met. t. 7. S. Th. ib. lect. 3. dicit, albedinem esse principium ex coloribus. C. Vide de hoc plura apud Geraldin. de meteor. p. 2. à q. 4. Et alibi, Vbi hanc contrarij fugam explicat.

M. IV.

88. **MODVS** operandi sequitur modum essendi. A. Aliter ita proponunt; Operari sequitur esse: vel Qualis modus essendi, talis modus operandi: adeòq; modus operandi proportionatur & commensuratur modo essendi.

Nota

Nota. I. *Ens substantivum* seu reale uniuersim dici illud, quod verè est, aut esse potest, hoc est, essentiam aliquam realem, actu vel potentiâ participat. B.

Nota. II. Ens hoc diuidi in decem generalissimos modos essendi : C. hoc est, decem generalissimas essentias, inter se primò diuersas, ita vt vna cū alterâ nihil uniuocè, & sub eâdem ratione seu definitione adæquatâ commune habeat, & ista sunt decem summa *Genera*, aliàs *Prædicamenta* dicta, & vocantur *Modi essendi*, quia Ens generalissimè sumptū modificant quasi, hoc est, ad essentiam aliquam, & conceptum uniuocè ab aliquibus participabilem contrahunt, excepto Creatore, cui cum creaturis nihil uniuocè commune. D. Vocantur autem modi generalissimi, quia inter se penitus diuersi sunt, & prorsus diuersos conceptus ingenerant : Et hinc ne *Modi* confusionem ingeneret, possunt hi *Modi* cum Rubio E. vocari *Gradus essendi Generales*.

Nota.

Nota III. Si loquamur de substantijs, dici posse cum Raynaudo F. esse tres generales essendi Modos: Quædam habent esse materiale, & dependens à materiâ, vt Homo, & omnia materialia: Alia habent esse carentes materiâ physicâ quæ tamen aliquam aliam compositionem, & potentialitatem habent: vt Angeli. Alia omni materiâ & potentialitate carent; vt est DEVS. qui est PVRVS ACTVS, ideo, quia implicat, illum habere vllam potentialitatem, hoc est, implicat, vt possit esse in potentiâ ad aliquam rem à se distinctam: & vt possit aliquid recipere, vnde perficiatur, vel substantialiter vel accidentaliter: cum ex essentiali suo conceptu debeat omnem possibilem perfectionem (tanquam Auctor omnis perfectionis) in se continere &c.

Angeli autem sunt Actus, hoc est, in esse suo substantiali nullam potentialitatem habent, & non constant duplici partiali substantiali esse, quorum
vnum

vnū sit recipiens, alterum receptum, sed non sunt *puri Actus*, sed habent potentialitatem, imprimis quoad existentiam, possent enim non existere; dein quoad accidentales perfectiones, possunt enim plura cognoscere, & amare: *Homo* autem, & alia constant ex potentia & actu substantiali; & plura possunt recipere, quibus perficiantur & sic multas potentialitates includunt.

Itaque *Essendi modum* (in genere, loquendo præsertim de substantijs) perfectiorem habet illud, quod paucioribus quasi adiumentis & fulcris utitur, ut ad perfectionem sibi debitam, aut naturaliter possibilem perueniat. Hinc *Deus*, habet essendi modū perfectissimum, quia omnem possibilem perfectionem totam in simplicissimā suā entitate includit: Angelus verò ille modum essendi perfectiorem habet, qui paucioribus speciebus plura perfectiūs cognoscit (nam hæc fundamentalis eius perfectio est) hoc ipso
quia

quia intellectualis substantia est, & sic quò perfectior, eò etiam habet vniuersaliores species, quarum vnâ plurima intuitiue cognoscit, vt autem ex modo essendi colligatur modus operandi, tunc,

Notationibus his adde; quando dicitur: *Modus operandi sequitur modum essendi*, Tò *Modum essendi* dupliciter intelligi posse: I. vt sit idem, quod certa determinata essentia, seu perfectio, & quasi limes, & definita ratio essentia. Et tunc sensus erit; *Modus operandi sequitur id est, proportionatur modo essendi*, hoc est, tam perfecta est operatio, & ad tam perfecta & excellentia obiecta se extendit, quàm perfecta est essentia operantis, ita vt si essentia sit valde perfecta, aut imperfecta, æqualiter illi operatio corresponsdeat, & ad obiecta (quod maxime hic notandū) ipsi proportionata sese extendat. G.

Et sic in hoc sensu fit duplex comparatio; ex vna parte, quantus sit modus operandi, seu operatiuitas & acti-
ui-

uitas operantis, respicitur ipsa natura & essentia operantis, quàm hęc sit perfecta: ex altera parte attenditur etiam essentialis perfectio & dignitas ipsius obiecti, seu termini, circa quem operatio versatur: Et sic modum essendi sequitur modus operandi, hoc est, an operatio possit attingere *perfectè positivo influxu*, tale obiectum, &c. videndum est, an inter illud & rem operantem sit sufficiens, & æqualis proportio.

II. Tò *Modus essendi* indicare potest certam modificationem derivatam in ipsam operationem, ab habente illam essentiam; H. adeóque hæc modificatio immediate afficit ipsam operationem, quâ nempe fit, vt hæc vel ex præsupposito materiali aliquo cōprincipio procedat vel non: vitalis vel non, dependens à subiecto sit vel non:

Resp. I, modus operandi (facta cōparatione inter obiectū, seu terminum, & ipsum operantem) tanquam proprietas naturalis sequitur

modum essendi, naturæ principaliter secundum vires naturales (non quatenus eleuata est à superiore causa) operantis. K. & sic si modus essendi obiecti seu Terminus circa *Quem*, superat modum essendi naturæ principaliter operantis, consequenter modus operabilitatis, (seu possibilitas quâ Terminus ille ab operatione attingi potest) superat modum actiuitatis naturæ principaliter operantis. Hinc facile vides, cur accidens principaliter non producat substantiam: cur Homo adæquate non cognoscat Angelum. &c.

Resp. II. Modus operandi quoad modificationem quasi ipsius operationis, sequitur modum essendi, & naturam ipsius operantis specificā, physicè spectatam; adeoq; an modus agendi sit dependens ab alio; sit vitalis: sit dependens à materialibus principiis &c. videndum est, qualis sit modus essendi, & natura physica ipsius operantis, si enim illa sit independens omnino, erit talis modus operandi, si sit

composita natura operans, modus operandi erit etiam cum praesupposito subiecto, si natura sit corporea & materialis, modus operandi erit etiam materialis. L.

Et nota hic sedulo, quando dicitur, etiam secundum hanc acceptionem (modus operandi sequitur modum essendi) non sensum esse: Ipsam operationem hoc ipso esse talem, qualis est natura operantis; adeoque si natura operantis sit spiritualis merè, non ideo omnis eius operatio est spiritualis: nam creatio materiae l. procedens ab operante spirituali, nempe Deo potest esse materialis entitas: (posito hanc actionem esse modalem entitatem.) Neque ideo, quia natura operans est corporea, omnis eius actio in sua entitate est corporea, nam licet homo corporeus sit & materialis, nihilominus tamen intellectio seu actus intellectus quos ipse exercet, sunt spirituales: Sed tantum MODVS, quo transigitur operatio, proportionatur modo essendi, si
hic

hic nempe sit materialis, operabitur *modo* materiali, presuppositis principijs materialibus; si dependens, *modus* etiam operandi erit ab aliquo dependens; si *modus* essendi & natura sit independens, etiam *modus* operandi erit independens.

Et hinc I. DEVS habet modum operandi perfectissimum; hoc est, vni eo simplicissimo actu omnia ab æterno cognouit, voluit, & vt hoc vel illo tempore essent producta, decreuit, nunquam non cognoscens, volens, producens (proportionaliter ad tempus ab æterno decretum) operatione independente ab omni prorsus alio, vel subiecto, vel adiutorio.

II. Angeli, quò perfectiorem essentiam, & naturam habent, eò propius accedunt ad essentiam diuinam, consequenter habent modum operandi perfectiorem; adeoq; pauciora requirunt adiumenta, quibus rerum cognitionem (vltimam suam perfectionem) acquirant; inde vniuersali-

ores habent species, quarum vnâ plurima clarissimè cognoscunt: & sic magis & magis à potentialitate elongantur, & sic etiam ad plura & perfectiora obiecta cognoscenda se extendunt, ad illa quidem, quæ illis imperfectiora sunt, aut æquè perfecta, clarè & intuitiue: alia verò, in quantum illis sunt perfectiora non clarè &c.

III. Homo in hac vitâ, cum sit immerfus materiæ, habet modum operandi materialè, dependentem à materialibus potentijs: ex parte obiecti clarè cognoscit tantùm accidentia, cū tantùm illorum possit per sensus habere proprias species; & licet substantiæ materiales sint ipso imperfectiores, & sic intra connaturalis modi essendi obiectum contineantur, tamen quidditatiue non cognoscit ex defectu specierum substantialium, quæ propriæ & adæquatæ, propter modum operandi à sensibus dependentē (quī tantùm ad accidentia & illorum proprias species, vti dictum, se extendit)

ha-

haberi non possunt; post hanc vitam
mox habebit connaturaliter illas spe-
cies, hinc iam facile patent illa,

M. V.

89. *MODVS cognoscendi, sequitur mo-
dum essendi.* M. applicatur nempe tan-
tùm ad naturas cognoscentes, & ex
dictis facile intelligi potest: quia tamẽ
frequens eius vsus, etiam paulò altius
est resumendum. Notandum itaque
hîc est, quod cognoscitivitas & cog-
noscibilitas sint proprietates substan-
tiæ intellectualis, ergo cum proprie-
tas correspondeat naturæ & essentiæ
eius, cuius est proprietas, tanta erit
perfectio cognoscitivitatis & cogno-
scibilitatis, quanta est naturæ & essen-
tiæ ipsius cognoscentis & cogniti; ita-
que cognitio naturalis rei, prout est
in se, sequitur modum essendi naturæ
principaliter cognoscentis, ac proin-
de cùm modus essendi naturæ alicu-
ius cognitæ superat modum essendi na-
turæ principaliter cognoscentis, con-
sequenter fiet vt modus cognoscibili-

tatis naturæ cognitæ superet modum
cognoscitiuitatis naturæ cognoscentis, vt adeo perfectè omnino ab hac
cognosci non possit : Et hinc facile
redditur ratio, cur inferior Angelus
superiorem non comprehensiuè cog-
noscat, fit enim ideo, quia modus es-
sendi superioris perfectior est, adeoq;
à modo operandi inferioris adæquari
aut exauriri non potest. N. Aduer-
tendum autem sermonem esse de cog-
nitione naturali, non quatenus super-
mo aliquo auxilio intellectus eleua-
tur, tunc enim axioma non procede-
ret. Dein sermo est de cognitione, qua
fit per positium conceptum, quo ve-
rè res cognoscatur quid sit, & non de
negatiuo conceptu, quo cognoscitur
tantum, quid non sit, hæc enim per-
fecta haberi potest etiã à naturâ infe-
riori de superiori alioqui in modo es-
sendi; præterea sermo est de cognitio-
ne perfectâ, in qua clarè relucet præ-
dicata omnia naturæ cognitæ, non de
confusâ & imperfectâ, aut genericâ,
in

in quâ solum prædicata generica re-
præsentantur, hoc enim perfectè fieri
potest à natura inferiore, sic canis cog-
noscit hominẽ, vt homo animal est. O.

M. VI.

90. *MODVS Prædicandi sequitur mo-
dum essendi, vel inessendi.* Tali enim mo-
do prædicatur aliquid, quo modo est,
vel inest alteri, nempe vel per modum
partis, vel totius, vel accidentis: Item
cum forma omnis sit in subiecto, non
verò subiectum in formâ, consequens
est, prædicationem directam tunc fie-
ri; quando prædicatum est verè for-
ma, aut ponitur, vt forma; & subie-
ctum id, quod est verè subiectum. P.

M. VII.

91. *Qualis MODVS operandi, talis es-
sendi.* Hoc dicitur secundum nos, qua-
tenus à posteriore per effectus & o-
perationes rei naturam deprehendi-
mus; sed de hoc axiomate pro nostro
instituto ferè plus, quàm satis.

I. Creatura nulla, tanquam princi-
palis causa, creare potest.

F 4

II. Ho-

II. Homo perfectè Angelum cognoscere non potest.

III. Quædam Bruta hominem, quatenus homo est animal, cognoscunt.

A. S. Thom. I. p. quest. 12. art. 4. in C. sumitur ex varijs Aristot. locis. B. Eustach. met. I. p. d. 1. quest. 1. Suar. d. met. 2. sect. 4. ubi num. 5. & 6. bene explicat, quid essentia realis. Fousca. 5. Met. cap. 7. quest. 3. sect. 2. C. Rub. de parad. cap. 4. qua. 2. n. 41. Vallius in Antep. quest. 4. cap. 9. & quest. 5. cap. 6. D. Idem in log. de subst. quest. 2. cap. 5. E. Rub. loc. cit. n. 50. F. dist. 4. quest. 1. art. 1. num. 6. nam cum ibi de cognoscentibus & eorū obiectis agat, consequenter agit de substantijs tantum. Albertin. lo. mox citan. S. Tho. loc. cit. Perer. in lib. 4. Gen. cap. 2. Verso 7. & 8. G. ita colligitur ex S. Thom. I. p. q. 12. art. 4. in C. & clarissimè in Terminis Raynaud. cit. d. 4. quest. 1. art. 1. in ipsa fundamentalis assertione, Albertin. tom. 1. princ. phil. 1. quest. 1. punct. 2. Fel. d. 1. q. 12. p. 3. Suar. d. met. 30. sect. 11.

num. 17. H. res ipsa indicatur apud citr.
licet reuera ista inter se permisceant; sed
re considerata luculentum est discrimen. I.
Albertin. loc. cit. punc. 2. ab init. K. Ita
clare Raynaud. l. c. in concl. fund. Alber-
tin. l. c. Suar. l. c. num. 17. L. Mend. d. phys.
12. sect. 7. §. 69. Hinc probat nullam crea-
turam posse principaliter creare. M. Suar.
loc. c. num. 13. qui ibi maximè declarat
hunc modum in ordine ad obiectum. Tan-
nerius d. 2. quest. 6. dub. 3. num. 3. N. Ita
quidam ex modernis Doctoribus in tract.
de Angelis propè ad Verbum, ex quo hac
translata sunt. Albertin. l. c. p. 4. in 2.
resp. ad rat. dub. Exceptionem pulchram,
quomodo potentia sensitiva ferantur in ob-
iectum perfectius (nempe sub ratione ge-
nerica obiecti) Vide apud Caietan. in I.
p. qua. 12. art. 4. resp. ad 1. Albertin. l. c.
punc. 2. paucis indicat. Vno Verbo, Modus o-
perandi quoad sensitivas potentias, sequi-
tur modum essendi ipsius obiecti genericum,
quo nihil attingit, nisi accidentia sensibi-
lia, & sic ibi non spectantur illa, quae à sen-
su non sunt perceptibilia &c, O. Alber-

*sin. l. c. p. 4. in resp. 2. ad 1. P. Collegium
Complutense in Logica disp. 4. quest. 3.
n. 20.*

M. VIII.

92. MOTVS (*localis*) est *caussa calor-
is*. A. Rationem dat ibi philos. calor
autem ab ipsis (cælis) & lumen genera-
tur attrito aëre, ab ipsorum latrone: ad-
eocq; vult, per motum localem aërem
atteri, & sic raritatem induci, cuius
comes est calor: Et hinc motus ille de-
bet esse velox, & in maiori corpore:
B. & hoc intelligendum de calore, qui
fit ab ipsâ re motâ: nam si sit externû
calefaciens, v. g. Sol, ignis, tum mo-
tu rei calefactæ, vel calefaciendæ vel
circumstantis aëris, impeditur caloris
introductio, dissipatur enim tunc ca-
lefacientis directus influxus & actio,
etiam in viuentibus, si moderatè mo-
ueantur; sin vehementiùs sint mota.
augent calorem, ob sanguinis nimi-
rum & spirituum commotionem &
extenuationem, & consequenter ca-
lefactionem &c.

Quo

Quò corpus densius, eò etiam frigidius, cet. paribus.

A. *Arist. 2. cal. t. 42. & 1. meteor. c. 4. S. Th. ibid. lect. 5. B. Zim. Theor. 45. Sibi influentias impugnat. Conimbr. 2. cal. c. 7. q. 6. & 2. Sibi solvunt, quomodo calor sit causa raritatis, & hac caloris. Sept. al. s. 5. prob 13. easdem causas adfert, & modum explicat peculiarem, quo animata calefiunt per motum.*

M. IX.

93. **MOVENS & MOTVM sunt simul.** A. Intelligitur de illo (sive substantiali, sive accidentali) quod immediate movet: B. & licet videatur Philosophus ibi loqui de motu locali, tamè in sequentibus etiã de alijs motibus loquitur. C. Zimara excipit etiam causam finalem, hæc enim & absens sæpe, & nondum existens movet: In alijs itaque illud *simul* potest intelligi de tempore, & loco, saltem secundum ultimum agens, seu ultimam eius partem.

Quæ

Quæ in se inuicem agunt, debent esse immediata.

A. *Arist. 7. phys. t. 10. Et seqq. B. Zim. Theor. 120. Vbi plures alias propos. de motu explicat. C. Tol. in expl. t. Et ib. q. 2. Suar. d. met. 18. s. 9. tota fusissime, quando declarat illud, quod nihil agat in distans.*

M. X.

94. *Quidquid MOVETVR, ab alio mouetur.* A. Hoc est, vt aliqui dicunt; quod mouetur, accepit ab alio vim & principium, quo moueatur. B. & sic mouetur ab alio, vel mediatè, C. quatenus hanc virtutem accepit se mouendi ab intrinseco, in motibus naturalibus; vel immediatè, quatenus: ab extrinseco, quomodocunq; mouetur, vel, quod magis est ad mentem Aristot., qui sic voluit probare primum Motorè nempe DEVM esse, hoc bipartito argumento, nempe *quidquid mouetur, seu fit, ab aliâ causâ fit; Et, in causis non datur processus in infinitum.* Vis argumenti Aristote-

Stotelici hinc desumpti hæc videtur
esse: quod mouetur, seu à potentiâ in
actum reducitur, ab alio ita debet re-
duci, quod actu est in eo genere, in
quo aliud mouetur, E. sic quod ex
non calido fit calidum, ab aliquo actu
(vel formaliter vel eminenter) calido
fit calidum. Dicis potest seipsum re-
ducere ad calorem. Resp. hoc à mul-
tis negari: si concedatur, dicendum,
saltem debuisse ab alio moueri à po-
tentiâ suâ obiectivâ, seu ex statu possi-
bili ad esse actuale: vel debuit ab alio
accepisse vim ita se mouendi. Dicis,
potuit secundum speciem ab æterno
esse. Resp. si ab æterno fuisset produ-
ctum, ergo ab alio fuisset productum,
illud aliud iterum ab alio &c. ergo ve-
niendum est ad actum aliquem, à nul-
lo productum, plura cit. Ergo

Omnis creatura necessariò ab aliquo
dependet.

A. *Arist. 12. met. à t. 27.* B. *Raynaud.*
d. 5. nu. 51, & ibi eodem modo explicari potest,

*sicut illud supra de motu gravium C. Val.
com. 1. d. 1. quest. 2. p. 3. D. Gill. l. 1. rr. 8. c.
6. pluribus hoc explicat. E. S. Th. 1. p. q.
2. a. 3. Raynaud. l. 8. Vide etiam Mur. 8.
phys. d. 1. q. 1. Comimbr. ibid. bap. 5. q. 6. n.
Vide etiam quæ benè hic docet Alens. q. pro-
pria in l. 12. met. post text. 29. expl. Tann.
1. d. 2. q. 1. dub. 4. n. 2.*

M. XI.

95. **MULTIPLICATO** inferiori multi-
plicatur ratio superior in illo inclusa. Ex-
plicatur apud Murciam ita, A. mul-
tiplicatis (numeraliter & realiter)
prædicatis inferioribus alicuius natu-
ræ, multiplicantur etiam prædicata
superiora in eadem naturâ & sic ubi
sunt plures homines ibi necessariò
sunt plura animalia. Hinc

**Motus non est Genus actionis & pas-
sionis: neque enim omnis actio
motus est.**

A. 3. phys. d. 1. q. 2. *Ebi de motu agit,
Ebi ait, hanc propos. Actio est motus, Ecce
non esse essentialem: quia subiungit ibidē,
esse motum, non est de essentiâ actio-
nis*

nis aut passionis, cūm possit dari vera actio aut passio sine motu, vti diximus, & ita illa propositio solūm vera est in sensu accidentali, ac si diceremus, corpus est album: est tamen propositio directa &c. contrā verò motus est actio, est propositio indirecta, ac si diceremus, album est corpus &c.

N.

NATURA determinatur ad vnum. Extrahitur ex Aristotele, A. vbi ait, *irrationalem potentiam vnam esse vnius*; adeoq; per naturam intelliguntur hic agentia necessaria, & sunt determinata ad vnum, id est, ad vnum modum producendi: v. g. si causa particularis aliqua habet sibi subordinatum instrumentum, tunc cum hoc immediate ipsa causa non concurrat ad effectum aliquem, v. g. forma aquæ ad producendum frigus in alieno subiecto non concurrat ipsa, sed per suum frigus producit. Vel sic-

ut

ut hic ignis producit prius exsiccan-
do & disponendo subiectū, sic & iste:
&c. interim natura non determinatur
B. ad vnum tantum individuum. Vel
Natura determinatur ad vnum mem-
brum ex oppositis (si sermo sit de na-
tura & causa vniuersali) non ad vtrum-
que, & hæc vera sunt de naturâ phy-
sicâ: Natura verò logica, quatenus
spectatur vt vniuersale, non est deter-
minata, neq; indeterminata ad vnum,
seu vt in singularibus existat; vt plu-
ribus in logicâ probatur. C.

Eadem causa potest plures numero
diuersos effectus produ-
cere.

A. 9. met. 1. 3. aliam explicationem
habet S. Thomas 1. 2. quest. 10. art. 1. ad
3. Et Caietan. ibid. inde habetur, etiam
voluntatem esse determinatam ad vnum
sibi proportionatum, licet deinceps circa par-
ticularia liberè versari possit. B. Zimar.
Theor. 121. Conimb. 2. phys. cap 9. quest.
4. art. 2. Venerab. Beda. lit. N. Et hinc

ait Aristot. apud Dand. 2. de An. digress. 46. Nihil natura facit tale, quale statuarij Delphium gladium ob inopiam, sed Unum ad Unum. S. Thom. 1. p. quest. 92. art. 2. ad 2. De hoc etiam fuse Dominicus de Flandria 9. met. q. 4. art. 3. Tannerus disp. 2. quest. 6. dub. 2. n. 14. C. De hoc Rub. de Uniuers. quest. 3. n. 45. Mur. ibid. d. 1. q. 2.

N. II.

97. NATURA non deficit in necessarijs, nec abundat in superfluis. A. Intelligitur maximè in totâ specie illam non deficere, &c. licet in aliquo individuo subinde deficiat, aut superflua sit, hinc enim monstra proueniunt; sed hæc per accidens sese habent, &c. Hinc etiam similes apud Aristot. modi loquendi; Natura nihil temere facit, sed melius respicit. B. Natura delectatur paucissimis; Natura Uno ad plura utitur, &c. Inter partes continui datur vnicum Indiuisibile vniens.

A. Arist. 3. de an. c. 45. Vbi Arist. addit,

dit, natura non deficit in necessarijs, nisi in orbatis & imperfectis, Vbi ait Zimar. Theor. 117. est impedimentum proueniens ex materia. Et Vt ait Dand. 3. de an. comment. 145. Vt Individua ex accidenti sunt in natura, ita si quid eueniat huiusmodi (monstruosum) ex accidenti euenit. I. polit. cap. 1. Vide etiam Fons. 5. met. cap. 4. quest. 1. sect. 2. plura huiusmodi natura encomia Vide apud Combr. 2. phys. cap. 10. quest. 1. & 4. phys. cap. 9. quest. 1. art. 3. Vocant eam *Diminutis amulam*, quatenus in specie saltem conseruari semper cupit. B. Arist. 2. de cel. 1. 34. plura de hoc Dand. 2. de an. digress. 46. 6. Th. 1. p. q. 103. a. 1. in C. plura habet.

N. III.

98. NATURA refugit imperfectum. A. Hoc est nature conatus semper ad hoc tendit, vt quæuis res in suo genere ad proportionatam sibi perfectionem perducatur, nisi aliunde impedimentum, aut correquisitæ alicuius causæ defectus obstat. Ex hoc axioma inferunt aliqui; anima separata à corpore non

roma-

remanet, utpote aliquid imperfectū:
 sed responderetur illam partem separa-
 tam tantum esse imperfectam, quæ re-
 cipit perfectionem aliquam in ipso to-
 to B. anima rationalis talem perfe-
 ctionem ibi non recipit, sed commu-
 nicat potius ipsi toti suam omnē per-
 fectionem. Dicis, natura incipit ab
 imperfectioribus, ergo non refugit:
 Resp. hoc ipso, quia non manet sub
 imperfecto, sed ad perfectum tendit,
 illud refugit. C.

Vacuus locus, aut materia I. natu-
 raliter nunquam datur.

A. Ex Arist. de incessu animalium, c.
 10. Et alijs ll. passim. B. Albert. ex Scoto
 corol. 14. Theolog. ex 1. princ. phil. pun. 6.
 in respon. ad 1. C. Vide de hoc Vlt. Fons 1.
 mor. cap. 2. quest. 2. s. 5. Alios modos loq.
 de Natura; & g. quid sit contra, prater,
 secundum naturam &c. explicat Dom. de
 Fland. 5. met. q. 4. a. 2. cor. 7.

N. IV.

99. NECESSITAS legem non habet. A.
 Adhi-

Adhibetur in moralibus, cum enim leges ordinentur ad communem hominum salutem, hinc fit ut merito censeatur & esse debeat mens Legislatoris illum, cui extremum periculum inde incumbit, non obligare illâ lege &c. nisi sit talis Dominus, cui etiam vita, & ipsa anima debeatur, cuiusmodi per se loquendo est solus gloriosus DEVS noster, sic enim quædam leges diuinæ etiam in mortis periculo obligant. B.

II. Potest applicari ad agentia necessaria, quod nempe illis lex certa, quam in agendo seruent, præscribi à nobis non possit, hinc etiam non fiunt culpabilia; si non ad nostram voluntatem agant. hinc

Canis mordens lapidem, quo læsus est, merito ridetur.

A. S. Thom. 1.2. q. 97. a. 6. in c. Et 3. p. q. 80. a. 8. in c. Vbi intelligenda sunt cetera paria esse, nam ob priuatam necessitatem, si communitas magnum incommodum inde

accipiat, non semper licet contra legem agere. Vide Caiet. ibid. B. S. Thom. 2. 2. q. 3. a. 2. Vbi de necessitate Fidem profitendi. Vide inf. lit. V. n. 1.

N. V.

100. EX NECESSARIO non nisi Neces-
sarium sequitur. A. Nititur hoc axio-
ma illo alio, de quo infra, *Ex Vero non
sequitur, nisi Verum*: si enim ex Neces-
sario sequi posset contingens, cum
hoc possit subinde esse falsum, hoc i-
pso quia contingens est, tunc ex vero
posset sequi falsum. Interim non
non leuem difficultatem facit *Dara-
pti*, primus tertiæ figuræ modus, vbi
planè ex necessarijs præmissis contin-
gens conclusio sequi videtur, quod
huiusmodi exemplis probatur: *Omnis
physicus est sciens Omnis physicus est ani-
mal, ergo quoddam animal est sciens Item
Omnis albedo est color, omnis albedo est qua-
litas, ergo quoddam qualitas est color*: in his
exemplis dicunt Conclusionem esse
Contingentã, neq; enim animali per se
& necessario conuenit, quod sit sciens,
&c.

&c. & tamen præmissæ sunt necessariæ. Quadruplicem saluandi hos modos viam nonnemo adfert. B. Nos hic quintam addemus, à viris in hac palæstra exercitatis monstratam, quā inire iubet, donec & hac interceptā, quod non speramus, tutior aperiatur.

Dicimus itaque dictos syllogismos *Conclusiones habere necessarias*: eāsque non *consequentia tantum*, sed *consequentis necessitate*, vti supra declarata est, Pro quo distinguimus duplicem *necessitatem* ex Franc. Albertino, C. alia est *in sensu Diuiso seu simpliciter dicta*, quando scilicet nullā suppositione (aut deductione vnius ex alio) prædicatum absolutè subiecto conuenit: alia est *in sensu Composito*, quæ conuenit subiecto per compositionem seu coniunctionē alicuius formæ in subiecto. (adeoque etiam per deductionem ex illo, cum quo simpliciter necessariam connexionem habet) Et sic fieri potest, vt propositio in se absolutè spectata sit contingens, fiat tamen necessaria, quatenus

nus

nus cum necessarijs connexiones habere, & ex illis educi demonstratur, quæ necessitas utiq; sufficiens est pro illis regulis saluandis.

Affertio nostra probatur I. à posteriori. Certum est in bonâ formâ ex vero non sequi falsum, consequenter nec ex necessario contingens) dicti syllogismi sunt in bonâ formâ; & præmissæ sunt necessariae, ergo ex ijs sequi non potest contingens, Minor habet duas partes. I. Certa est eò, quòd in formâ vitium hîc nullû ostendi possit. II. Etiam patet, illarum propositionem contradictoriæ sunt impossibiles, ergo ipsæ sunt necessariae, nam hoc est indicium necessariarum propositionum: antecedens certum est, nam impossibilis est hæc propositio, *aliqua albedo non est qualitas, aut accidens.*

II. Probatur: Quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se, sensu supra D. declarato, ergo etiam quæ sunt *necessariò* eadem vni tertio, sunt etiam

etiam *necessariò* eadem inter se; sed in proposito *Color* & *Qualitas* sunt *necessariò* eadem vni tertio, seu *necessarià* cum vno tertio connexionē habent, ergo etiam inter se *necessariam* habent connexionem.

Confirmatur I. Dictę Pręmissę possunt admittere modū *Neceffe*, ergo etiam Conclusio inde deducta eundē admittere potest, ergo illa Conclusio erit *necessaria* nam alias impossibile esset, vt illum modum admitteret; prima consequentia probatur ex Aristotele. E. Antecedens autem probatur in exemplo; *Omnis albedo necessariò est qualitas, omnis albedo necessariò est accidens, ergo quoddā accidens necessariò est qualitas.*

II. Necessitas harum Conclusionū deduci potest per syllogismum expository hoc modo, F. *Hic homo est necessariò animal, hic homo est necessariò substantia, ergo quoddā substantia necessariò est animal*: Ergo in hac Conclusionē pręsupponitur adesse necessitas.

Syllo-

Syllogismi euidentia in I. figurâ maior est quàm in tertiâ.

A. *Fons. l. 6. Inst. c. 5.* B. *Stengelius in lib. de syllogis c. 6. §. 61. & 62.* C. *tom. 1. princ. phil. 3. dub. 2. p. 1. not. 3.* D. *lit. E. n. 2.* E. *1. prior. c. 8. explicante sic In- lio Pacio, & Paulo Vallio in commentario prædicti capitis.* F. *Quòd syllogismus Ex- positorius ita dispositus rectè concludat, Vi- de apud Fons. l. 6. Inst. c. 23. Philippum t. 3. p. 2. cap. 2. q. 3.*

N. VI.

101. *NIHIL agit in distans.* A. *Var- rix contrâ experientia adferuntur : De magnete , stellis polaribus , pisce illo, qui torporem membris indit: sed hæc , & similia communiter dicuntur per transmissam aliquam qualitatem fieri , seu influentiâ , quæ reperto sub- iecto , certo modo disposito , tales ibi operationes exercet.* B.

Itaque requiritur ut agens sit pas- so coniunctum immediatè, vel secun- dùm suppositum, seipso & suâ realita-

G te sub,

te substantiali tangens passū, seu sub-
 iccto in quod agit coniunctum: vel se-
 cundū virtutem suam, seu qualita-
 tem à se emissam, & per intermedium
 spacium productam, ad subiectum,
 in quod agendum est, pertingens. C.
 Licet non sit necesse, vt in spatio inter-
 medio eiusdem rationis effectum vel
 qualitatem ponat, qualē ponit in pas-
 so ultimato: sic enim Sol producit ca-
 lorem in terrā, in coelis intermedijs
 tantū lumen, &c. Cur autem agens
 petat esse cum passo coniunctū, ratio
 à Suar. D. redditur hæc potissima.
 Omnia agentia sunt limitatæ virtutis,
 ergo debent inchoare actionem à re
 sibi propinquā, nā si posset agens im-
 mediatē agere in distans, non minis
 posset ultra certam distantiam, quā
 intra illam; hoc ipso quia in medio
 non occupatur, aut retardatur, & sic
 posset operari ad infinitam distanti-
 am, quod experientiæ repugnat: hinc
 Per vacuum actio fieri & transf-
 mitti non potest.

*A. Sumitur ex eod. 7. phys. r. 9. ubi
 dicitur*

Vult Arist. mouens, & motum debere esse simul. B. de hoc fusiss. Consimbr. 7. phys. cap. 2. q. 1. tota. C. Hoc etiam tanquam certum supponit S. Thom 1. p. quæst. 8. art. 1. Vbi etiam probat DEVM, coniunctum esse debere cum passō. Caset. ibid. pluribus quadruplicem coniunctionem explicat. De hoc etiam Murc. 2. phys. d. 4. quæst. 6. D. de Angelis. lib. 4. cap. 30. num. 4. hac ratio procedit de creaturis, an verò & quare Creator agere nequeat in distans, vide apud S. Thom. loc. c. & eius comment. Monacho, d. 1. c. 7. negat absolutè in vacuo dari posse motum localem etiam.

N. VII.

102. NIHIL agit in seipsum. A. De hoc iam supra, vbi dictum, Quidquid mouetur, ab alio, &c. Hoc solum addito, posse idem agere in se ipsum secundum diuersas partes, vel actione æquiuocâ. B. vel mediâtè, quamuis tunc potius aliquid à causâ productū agat in ipsam: vel per modum causæ moralis & applicantis, sic se flagellans agit in se ipsum: & sic cet. par.

Agens & passum, communiter ita dicta, realiter differunt.

A. *Ex Arist. 8. ph. t. 40. Vbi probat, nihil se ipsum mouere. Val. t. 4. d. 1. q. 13. p. 1. probat etiam rem replicatam non posse in se agere. B. de hoc fuse Suar. d. met. 18. s. 7. Mur. 1. Gener. d. 4. q. 1. alijs lib. Gener. Vel in 8. phys.*

N. VIII.

103. **NIHIL agit ultra suam speciem.** nempe in virtute propriâ, sed bene in alienâ, nempe causæ principalis. A. Hinc nihil dat alteri id, quod ipsum non habet; vel nempe virtute propriâ, vel alienâ; &c. an verò aliquid possit agere ultra latitudinem sui obiecti, difficilius est; an nempe oculus V. G. possit percipere sonum. S. Thom hoc negat B. de materialibus, quòd ferri possint in aliquod spirituale obiectum; res videtur dependere ab explicatione potentiae obediencialis, prout illa strictè vel latè accipitur, de quâ alij. Et hoc etiam notandum nihil agere ultra suam speciem, si sermo sit

Et

fit de causis uniuocis, nam bos non producit capram, nec capra ranā, &c, sed æquiucæ, hoc ipso quia tales, ultra speciem agunt, hoc est diuersæ à se speciei effectus producunt. C.

Nihil prohibet quominus calor producat substantiam.

A. *Met. 2. phys. d. 4. q. 4. Et alij cum S. Thom. communiter: quod tamen Mend. d. 9. met. s. 3. Valde impugnat. B. 1. p. q. 12. a. 4. ad 3. Sibi discrimen assignat, cur Intellectus eleuari possit ad videndū DEVM, non Verò sensus alius. C. In distinct. lit. V. num. 1.*

N. IX.

104. EX NIHILO Nihil fit. Arist. A. ait: *Horum autem id, quod est, ex ijs quæ non sunt, impossibile est fieri. Et hoc axioma malè habuit antiquos, etiam Aristotelem, qui propterea mundum ab æterno posuit. Porro sensus est, Ex nihilo, id est, ex nullo præsupposito subiecto nihil fit, adeoq; ut creaturæ aliquid producant, debent habere præ-*

suppositum subiectū, in quod agant. Hanc rem experientia probat. Rationem à priori sumit Albert. B. ex illo principio, *Modus operandi*, &c. cum enim Esse creatura sit immersum potentialitati, non potest actionem habere, quæ non sit exigitiua subiecti, cum etiam actiones immanentes (hoc ipso quia nulla creatura est purus Actus) requirant subiectum, ergo pari ratione transeunt. Alio sensu, etiam à creaturis *Ex nihilo actu* fit aliquid actu, nam ignis de nouo productus, verè *nihil* antè *actu* fuit, sed interim non fit ex purè *nihilo*, sed vti dictum, ex præsupposito subiecto.

Vnde colliges hîc præcisè sermonē esse de creaturâ, nam Creator vtiq; ex nihilo facere aliquid potest, & de facto fecit: interim ex hoc axioma à Theologis bene probatur, C. Necessariò DEVM existerē ab æterno, cū alioquin nihil fuisset possibile, cū nihil incipiat esse à seipso, vti supra dictum est, D. ergo quidquid incipit, per id, quod est, incipit.

Non

Non potest dari creatura quæ principaliter creare possit.

A. *Arist. 1. phys. r. 34. Hinc Anaxagoras & alij ponebant Chaos aliquod, in quo rerum omnium principia continerentur.*
 B. *Princ. 1. phil. coroll. 14 punct. 6. in resp. ad 3. & coroll. 17. num. 25. Quam etiam rationem indicat Mendoz. phys. d. 12. sect. 7. §. 69. De hoc etiam Dominicus de Flandr. 4. met. q. 1. art. 3. C. S. Thom. 1. p. quæst. 2. art. 3. Tann. tract. 1. d. 2. q. 1. dub. 4. m. 11.*

O.

105. **OBIECTA** priora sunt potentijs & operationibus. A. Hoc est intentione sunt priora, eò quòd operationes sint propter obiecta, B. vel acquirenda, vel cognoscenda; licet quædam obiecta sint per potentiam & operationem efficienda; & hæc executione posteriora sunt, ut est syllogismus respectu Logicæ: imago respectu artis

pictorię. Quoad perfectionē sæpe sunt æqualia, potentiæ nempe, & obiecta; sæpe obiecta sunt præstantiora, &c. Vel, quoad methodi rationem, prius agendum est de obiecto alicuius potentiæ, & operationis, quàm de his, cum harum cognitio inde dependeat.

Obiecta potentiæ cognoscitiuæ præsentia per speciem fiunt,

A. *Aristot. 2. de an. t. 33.* B. *pluribus Dand. in explicat. c. t. comment. 36. Tolet. in explicatione c. t. ait, obiectum rationis prius esse operatione, eo quod hac per obiectum definiatur.*

O. II.

106. OPERATIO sequitur esse. De hoc vide supra lit. M. n. 4.

O. III.

107. OPINARI & Existimare non est in nobis. A. Hoc est, non possumus quibusvis assentiri, aut dissentire, sicuti possumus quoduis imaginari, sed tantum veris assentimur, (saltem nobis

is vt veris apparentibus) & falsis dissentimus B. interim opinari in nobis est, tanquam intrinseco principio, quatenus opinatio est actus intellectus, ex probabili ratione procedens.

Potentia non nisi sub propriâ ratione attingit obiectum.

A. *Arist. 3. de an. r. 153. secundum partitionem Dandini. aliàs 2. de an. r. 153. B. Dand. 3. de an. comment. 45. Tol. 2. de an. r. 153. addit, nihil credimus, nisi ratione, aut euentiâ ducti.*

O. IV.

108. OPTIMUM opponitur pessimo.

A. Sicut bonum, malo; melius, peiori: Bonitas enim est debita rei perfectio, B. ergo quod in suo genere habet omnimodam perfectionem, in eodem etiam est optimum: & quod parum omnino debitæ sibi perfectionis habet, est pessimum: Et hinc etiam illud. *Optima est optimum facere.* quod ex ijs, quæ lit. B. dicta sunt de Bono, quatenus communicat se ipsum alijs, satis intelligitur.

Optimum quàm tale, non verò malum, vt sic, amari potest.

A. *Arist.* 8. *Eth.* c. 10. B. *S. Th.* 1. p. q. 5. a. 3. in c. *Caier.* ibid. *Vasq.* s. 1. in 1. p. d. 23. c. 5. *S. Th.* 1. p. q. 39. a. 2. pulchrè probat non dari posse summum malum, vel malum per essentiam, hoc ipso quia illud esset Ens, consequenter bonum. Vide etiam *Valent.* s. 2. d. 1. q. 3. p. 4. in resp. ad 4. *Scot.* argumentum.

O. V.

109. ORDINE *Intentionis* priora, posteriora sunt *Executione*. Passim circa causam finalem hæc distinctio adhibetur: Et fit tunc, quando quis rem aliquam intendit, & amat; tunc etiam cogitat de medijs, & sic media posterioriùs primùm cogitantur, sed in *Executione* priùs assumuntur hæc, quàm finis acquiratur. A. Et sic ille ordo propriè locum habet, teste *Valentiâ*, in nobis, qui successiue de rebus cogitamus, & volumus; & sic

Sanitatem priùs volumus, medicinam priùs exequimur.

A. *Colli-*

A. Colligitur ita etiam ex S. Thom. I. 2. quæst. 29. art. 2. ad 3. Et Val. r. 4. d. 1. q. 1. p. 7. Sibi notat, in voluntate divina eundem esse ordinem intentionis Et Executionis: clarius ille ordo declaratur à S. Thom. I. 2. quæst. 1 art. 4. inc.

P.

II. POSSIBILE possum in actu nihil implicat. Aristoteles A. ita habet, contingit enim quod potentiâ est, non esse: hinc ait ibi Alensis, quod est in potentiâ ad non esse, si ponatur non esse, nullum sequitur impossibile: ergo quod est in potentiâ ad esse, seu possibile, si ponatur esse, nullum sequitur impossibile. Exciipiuntur illa, quæ me répossibilia sunt; si spectentur in sensu composito, quatenus merè possibilia, sic enim implicat illa poni; interim non sunt impossibilia absolute, quia in se spectata essent factibilia, quatenus verò substantiant decreto divino, quod ad illa, tanquam nunquam futura terminatur, fieri non possunt.

II. Possibilia non omni statim modo in actum poni possunt, sed tantum eo modo, quo possibilia sunt, non repugnant in actu poni: nam implicat successiva, quæ talia, secundum omnes suas partes simul in actum poni. Sic potest Deus producere infinitum, eo modo quo possibile est, nempe syncategorematicè. B. Quod porro diuina potentia possit plura facere quàm fecerit, & quod nō omnia possibilia fecerit, certū est in Theologia. C.

Partes Quant: ita sunt infinitæ, ut nunquam actu separari omnes possint.

A. 12. mer. 3. Dom. de Fland. 9. mer. 9. 3. a. 2. Ex instir. hoc explicat. B. Vide etiam Val. 1. 4. d. 1. q. 1. p. 2. circa instir. Gbi duplicem possibiliter absolutam nempe & secundum quid bene explicat: sic etiam dici potest, Infinitum esse impossibilitate secundum quid impossibile. C. apud S. Thom. 1. p. 9. 25. a. 5. ex illo Marsh. 26. pos-

possum rogare Patrem, & exhibebit mihi plus, quàm 12. Legiones &c. & plura de hoc Vafq. ibi. d. 106. Domin. Fland. l. c. q. 4.

P. II.

III. **POTENTIA frustra est, qua non redigitur in actum.** Trahitur teste Zimarâ ex Aristotele A. vbi de motu cœli agit: Et videtur I. maximè intelligi debere de causis necessarijs, nempe in ijs non poni aliquam potentiam, quæ non actum suum aliquem exerceat, nam in causis liberis non ita est verum: possum enim iam ire in Æthiopiam, Calecutum vbi piper crescit, vel in bellum proficisci, quæ tamen potentia in actum nunquam redigetur: interim illa potentia non est frustra: sic DEVS habet potentiam ad res merè possibiles, quas tamen nunquam producet.

II. Zimara B. ait, non esse inconueniens aliquam potentiam frustrari secundum individuum, adeoq; non necesse est, vt omnes actus exerceat in

Individuo, satis est, vt aliquos subinde; sic potentia locomotiva non est frustra, licet me nunquā ducat Constantinopolim, satis est, vt ad aliqua loca perducatur. Excipit Zimara ibi potentiam logicam; quæ videtur esse non repugnans ad aliquem actū, & hanc ait, non opus esse vt in actum redigatur: sic Talpa habet potentiam videntis logicam, quæ nunquam redigitur ad actum.

III. Non opus est vt potentia in omnes suos actus dirigatur copulativum, seu coniunctivum, satis est vt diuisivum, seu distributivum. sic materia l. potest quamvis formam recipere, non copulativum, & hanc simul, & illam, & istam: sed diuisivum, vel hanc vel illam: aut etiam; & hanc potest recipere, & illam potest recipere, &c. sed vrgetur adhuc

P. III.

112. FRUSTRA est potentia, quæ non potest redigi in actum: ergo si DEVS non potest facere Infinitum, non habet po-

potentiam infinitam. Sed Resp. nihilominus potentiam illā non esse frustra, nam potest ex parte sui redigi in actum, quantum est possibile, C. iam verò Infinitum non est factibile, hinc non mirum, si ad illud diuina potentia se non extendit; & sic infinitæ potentiaæ respondet infinitus actus, & effectus, syncategorematicè saltē, quod satis. Vel satis est, vt infinitæ potentiaæ respondeat *modus* producendi talis, qui arguat & indicet infinitam potentiam latere, vt quòd rem ex nihilo faciat, vt ait Rubius.

Anima rationalis potest cet. par.
quamuis materiam infor-
mare.

A. 1. de cal. c. 32. ait frustra calcem
cum dicimus esse, cuius usus non est. B.
Theor. 11. dub. Vide etiam Mur. in 1. phys.
d. 5. q. 3. Sibi de potentia materiae I. agens
quadam ad hanc rem adfert. Conimbr. in
exp. est. r. mentem Arist. pluribus decla-
rans. C. Rub. 3. phy. 1r. 2. q. 3. n. 91. &c.
De

*De hoc etiam aliam explic. habet Dominus
de Flandria 9. met. q. 4. a. 3. not. 7.*

P. IV.

113. *Cuius est POTENTIA A. eius
est actus: sensus est, quòd illud, quod
habet potentiam, etiam agat, cer. po-
fitis, etsi non aliud agens tunc inter-
ueniat. B. vel potentia & actus ver-
santur circa idem obiectum. C. in a-
lijs coincidere videtur cum illo: Actus
& potentia sunt in eodem genere; de quo
supra.*

Actio est in passo, & non in a-
gente.

*A. Ex Arist. lib. de som. & Vig. B. Pe-
ter. de princ. rerum nat. lib. 13. c. 8. & se-
quitur ex illo; Potentia frustra est, qui
non potest habere actum. C. Zim. Theor.
315.*

P. V.

114. *POTENTIA qua potest maius,
potest & minus: A. Manendo nempe
in eodem genere, & si adsint alia in-
strumenta subordinata; hinc poten-
tia*

tia nutritiua potest producere partem viuentis; non tamen ignem, aut aurum.

II. In alio non debet inuolui imperfectio: sic Angelus non potest intelligere per phantasma, sicut Homo, cum hoc eius perfectioni repugnet.

III. Excipiuntur potentia passiva: B. hoc modo non omnis potentia, seu mobile, quod patitur aliquid à maiore, pati potest à minore, nam per principale agens potest mutari substantialiter, per accidentale verò, si hoc agat in sua virtute; tantum accidentaliter. Et hinc

P. VI.

115. *POTENTIA superior potest omnia id, quod inferior.* C. quat. nempe coniunctam habet inferiorem, loquendo de creaturis, nam ignis sine calore substantiam non producit.

Dein intelligenda est etiam respectu potentia actiua, & in eodem genere: nam materia sublunaris recipere potest formas elementorum, materia cœli non potest; item potentia
gene-

generatiua generat, & tamen intellectus non generat. &c.

III. Debent illæ potentia in eodem ordine substantialitatis esse, hinc ait Zim. D. anima est superior, quàm ignis, & tamen sola non efficit ignem.

Potentia ab animâ emanare possunt, posito organo. &c.

A. *Suar. de Angel. l. 4. c. 25. n. 6. ita limitat, quod potest maius, potest etiam minus; si hoc eminenter in se contineat: iam vero Homo non dicitur eminenter continere in se aurum. &c.* B. *Zim. Theor. 110. pluribus hoc dictum explicat.* C. *Habetur apud S. Thom. 1. p. q. 110. 2. ad 2. Zim. l. cit. Vbi ponit aliud exemp. de Intel. possibili, & agente, & supponit Intellectum agentem esse prastantioris naturæ, quàm possibilem.* D. *Theor. 59. totum hoc bene explic. S. Thom. l. c. ait, Angelum, adeoq; superiorem potentiam, excellentiori modo posse id, quod inferior, nempe materialis potentia, facit, quas. mouet ad haec agentia materialia, &c.*

P. VII.

216. **PRIVATIO** cognoscitur per *habitu* seu *formam*. A. *Habitus*, & *forma* hic sumuntur late, pro eo, quod alteri est contrarium quomodocumque: sicut supra dictum est, lit. C. Smigl. B. ait, Priuationem, & non Ens, secundum se, quia non ens, à nullo Intellectu directe cognosci, nam ut apud Dandium C. ait Themisti. *Intellectus cognoscit priuationes non primario ad se, aut directo in eas incubitu (quia nullam formam a se obtinet, cui possit incumbere) sed sequestrando & precipiendo dimensionem & magnitudinem.*

Cognoscitur itaque non ens, & priuatio. I. *sub similitudine entis*, D. tenebræ instar nigredinis: sed hic crassior est conceptus. II. *causaliter*. E. cognoscendo nempe naturam eius, circa quod negatio, aut priuatio versatur, & illam rem quæ negatur, b non reperiendo. V. G. scio hoc loco hactenus fuisse aërem, dein scio, quando lumen erat in aëre, me omnia contempsisse,

xisse, quæ circa erant; quando ergo apertis & sanis oculis nihil video, intellectus colligit adesse tenebras, & lucis absentiam, &c.

Priuationo non cognoscitur per propriam speciem, sed per alienam.

A. *Arist. 3. de an. t. 25. Varij modi, quibus priuatio dicitur, reperiuntur apud Dom. de Fland. 5. met. q. 23. a. 2. B. d. 2. log. q. 2. C. Dand. 3. de an. comment. 112. Sibi de Indivisibilium cognitione agit, quæ tamen paucis mutatis huc applicari possunt. D. Smigl. l. c. E. Idem ibid. Et in eo idē dicere videtur Zim. Theor. 56. Et confirmat ex Arist. 7. met. t. 23. Vide etiam Dand. Conimbr. Tol. S. Thom. in expl. textus ex 3. de an. cit. Fons. 2. met. c. 7. lit. p. in expl. r.*

P. VIII.

117. PROCESSVS in infinitum non datur. I. In actibus intellectus aliqui A. censent, non esse absurdum dari talem processum syncategorematicè nem-

nempe, vt intellectus supra priorem & priorem actum semper & semper possit se reflectere. Alij in relationibus admittunt processum in infinitum, B. concedentes vnā relationē posse aliam fundare, & hanc aliam, &c.

Alij in causis per accidens admittunt etiam processum infinitum, C. sed in causis per se non datur processus in infinitum, vt S. Thomas pulchrè probat D. de causā finali, & ibidem de causā efficiente: E. & alibi. F. de causis mali, non posse etiam in ijs procedi in infinitum: cur autem non possit dari talis processus, colligi debet ex illo, quod supra est dictum; *Quidquid mouetur, ab alio mouetur.*

Vnio suo subiecto non vnitur aliā vnione, sed seipsā.

A. S. Thom. 1. p. quest. 87. art. 3. ad 2. B. Suar met. d. 47. sect. 11. num. 12. quod tamen Rub. in log. de Relat cap. 7. num. 252. refutat, cum Suarez supponat rela-

*relationem non differre realiter à funda-
mento. B. apud S. Thom. 1. 2. quest. 1.
art. 4. in c. ad finem. D. loc. cit. in C.
E. sicut etiam in 1. p. q. 2. art. 3. in o. Val.
e. 1. disp. 1. quest. 2. p. 3. Et alij cc. iam lit.
M. Motum omne ab alio mouetur. F. 1. p.
q. 49 art. 2. ad 6.*

P. IX.

118. PROPTER quod unum quod-
que tale, Et illud magis. A. Clara vi-
detur expositio Zimara, B. dum ait:
quotiescunque fuerit aliqua dispositio re-
cipiens magis Et minus, denominans for-
maliter causam Et causatam. Et com-
petit causato propter causam, semper per
prius Et simpliciter dicitur de causâ, Et
posterius Et secundum quid dicitur de
causato. Hoc idem dicere videtur Simi-
glecius, C. dum ait pro hoc axioma-
te duas condiciones requiri, I. ut v-
trumque (inter quæ fit comparatio)
sit tale, seu utrumque illam denomi-
nationem formaliter in se recipere pos-
sit. II. ut vnum sit tale, quia aliud
est tale, ita ut vnum esse tale, sit caus-

sa &

sa & ratio, cur alterum sit tale. Et hinc (quæ poterat esse III. conditio) illa, quæ ita inter se comparantur, debent suscipere *magis & minus*, hoc ipso, quia debent esse ordinariè *talia*, hoc est, inter qualitates, quæ solæ recipiunt magis & minus.

Vnde facile colliges, quod hæ argumentationes nihil valeant: I. Homo est ebrius propter vinum, ergo vinum magis est ebrium. II. Fur suspenditur propter furtum, ergo furtum magis suspenditur. III. Legnum fit ignis propter ignem, ergo ignis magis fit ignis, &c. Nam in I. deficit prima conditio: nam vinum formaliter non dicitur ebrium. In II. deficit secunda conditio, quia furtum non vera phytica causa suspensionis est, sed tantum moralis. in III. deficit tertia conditio, nam ignis non suscipit magis aut minus, &c.

DEVS quâvis creaturâ necessariò est perfectior.

A. *Arist. 1. post. s. 5. prope finem, & repetis*

petitur in 2. met. t. 4. B. Theor. 57. C. d. 14. quæst. 5. Vnde etiam colliges, posse hoc dictum nonnihil locū habere inter Relationes, nam hæc pro naturâ sui fundamenti possunt suscipere magis & minus. Rub. 1. post. cap. 2. quæst. 3. num. 46. & seqq. ponit quatuor conditiones, quæ tamen cum his ferè coincidunt nisi quod ex S. Thomæ bene addat, quod illa, inter quæ sit comparatio, debeant esse in eodem genere, Causa nempe. Vide S. Thom. 4. met. lect. 2. & 1. p. quæst. 8. art. 2 ad 3. & Comibr. 1. post. cap. 2. q. 2. art. 4. & 6.

Q

119. QVODLIBET est, aut non est.

A. Aliqui volunt esse primum hoc omnium principium. Suarez **B.** tamen distinguit illud ab illo principio; *Impossibile est, idem simul esse, & non esse: quia in hoc fundatur illa regula Dialectica: Dua contradictoria non possunt simul de eodem affirmari: in isto hæc. Dua contradictoria non possunt simul negari: Et sic*

fic Aristoteles hæc axiomata adhibuit ad hoc vt probaret contradictoria sibi immediatè esse opposita: & nullum inter illa dari medium: & hinc illud: *Impossibile est idem simul esse, &c.* prius est, & notius, quàm hoc, *Quodlibet est aut non est*, cùm hoc per discursum primum vt ait Suarez loc. cit. innotescat. Et sic *Quodlibet* sumitur distribuè, vt sensus sit, quæuis res in particulari etiam, vel existit, vel non existit: vel est tale, vel non est tale, &c. Et sic idem ferè est, dum dico.

Res omnes non merè possibiles vel existunt, vel existent.

A. Desumitur ex Arist. 4. met. t. 26. & 27. B. d. met. 3. sect. 3. n. 5. Et vide quæ supra dicta sunt, circa illud, *Impossibile est idem simul esse, &c.* Fons. 1. met. c. 2. quest. 2. sect. 8. declarat, quomodo hæc principia vocentur notissima. Et lib. 4. c. 3. q. 1. sect. 4. ostendit generatione quidam. & ipsa etiam enunciationum naturam spectat priores esse affirmationes negationis.

garionibus; at quod ad vim demonstrandi attinet, non esse id verum uniuersè. De hoc etiam principio, & comparatione cum illo, impossibile est idem esse, &c. Vide Dom. de Fland. 4. met q 6. a. 2.

Q. II.

120. Non QUODLIBET potest fieri in quodlibet; vel non ex Quolibet fit Quodlibet. A. Loquitur Aristoteles de transmutationibus rerum sublunarium formalibus, quæ nempe aliquod substantiale subiectum habent, quod ab vno termino ad alium transeat, & plus non intendit ibi, quàm id, quod fit, primò tale esse incipit, ex alio, quod tale non fuit: & sic homo fit ex non homine; lignum ex non ligno: B. & loquitur Arist. de illo, quod per se in talibus transmutationibus spectatur; licet enim ignis v g fiat ex ligno, est hoc tamen per accidens, cum possit etiam ex alio fieri, ex chartâ, oleo, &c. Sed hoc semper verum est; ignis fit ex non igne.

Theologi altius ascendunt, etiam
ad

ad potentiam supernaturalem, suppo-
sitâ Transubstantiatione in SS. Eu-
charistiâ, & quærunt, an ergo cûm pa-
nis vertatur in Corpus CHRISTI possit
quoduis in quodlibet verti? suppo-
nendæ sunt hîc quatuor vel quinque
conditiones, quæ ad omnem conuer-
sionem, etiam Transubstantiationem,
C. ab Auctoribus requiruntur; maxi-
mè quod vtrinq, debeat manere ali-
quid commune accidentale saltem,
cum termino ad Quem, quod fuit cû
termino à Quo: nam aliàs non erit
Conuersio D. sed vnius destructio, &
alterius positio, &c

Respondetur I. nullam creaturam
posse verti in *Creatorem*, neque *Hunc*
in creaturam. E. I I. Inter creaturas
Corporeas quælibet potest verti in
quamlibet. F. hoc ipso, quia *DEVS*
habet potestatem in omne ens. III.
Substantia quæuis materialis potest
verti in spirituales etiam; conuincit
Transubstantiatio Eucharistiæ & mo-
dus Christi existendi ibi. G. hoc be-

ne notat Suarez, licet absolutè quævis creatura possit in aliam conuertere non tamen potest hoc fieri quâvis cōuerfione, & plura vide apud ipsum.

Vnum Elementum potest immediatè verti etiam in suum dissymbolum.

A. *Arist. 1. phys. t. 43.* B. *Vide Tolet. in explicatione textûs huius. Idem S. Thomas lect. 10. Conimbr. Ec.* Et sic *Arist.* hic non negat, quin ex quacunque substantia corruptibili possit alia (siue tam mediatè, siue immediatè) fieri, sed tamen dicit in *Transmutatione* attendi hoc, quòd novum compositum fiat ex non tali per se; sed per accidens ex quovis fieri potest: Et priori impediuntur agentia naturalia ideo, quia suas dispositiones non possunt introducere. C. *Suar. in 3. p. t. 3. d. 50. sect. 2. tota.* A. *Egid. Coninck. in 3. part. S. Thom. quest. 75.* D. *Suar. l. c. 10. conc. 5.* E. *Suar. l. c. addit. Vlt. Moncaus d. 11. c. 18.* F. *S. Thom. 3. p. quest. 75. art. 4. ad 3. Vbi non addit Tò corporeas, sed huius compositum.*

positum est tantum à nobis illud, quod certius. Suar. loc. cit. ad init. sect. Caietanus etiā multis ibi hoc defendit. G. Moncenus & Suarez ll. cc. & consequenter ex S. Thoma loc. c. colligitur. Etiam spiritualis substantia potest verti in materialem, posito, quod habeat aliqua accidentia realiter ab ipsa distincta & separabilia; nam alias proprie non posset ibi esse conuersio. alias explanationes Vide apud Monc. qui vult, Totum non posse verti in suam partem, nec partem in Totum, quia nulla hic repugnantia.

Q. III.

121. QUID QUID recipitur, per modum recipientis recipitur. Non est sensus, quod per aliquam modalem entitatem res recepta aut recipienda recipiatur: neque quod recipiatur ita, ac si ipsum receptum (quod tamen aliquo modo verba axiomatis sonare videntur) recipiens esset: sed ad hoc, ut possit aliquod receptibile recipi in alio, potest in illo in tantum recipi, in quantum cum ipso proportionatum

est, A. ut ita modus recipientis idem sit, quod capacitas & aptitudo & dispositio B. subiecti: sic lumen recipitur in pariete per modum recipientis, hoc est, in tantum, in quantum muri est capacitas; quia tamen speculi modus, & natura, dispositio ac capacitas in ordine ad lumen longè est maior, hinc perfectius in hoc recipitur lumen.

Accidentia materialia etiam materiale subiectum requirunt.

A. Ita clarè, Valent. t. I. dist. 1. quest. 12. punct. 3. in prob. assert. B. ita colligitur expressè ex S. Thom. 1. p. quest. 12. art. 4. Vbi concludit, Intellectum ex se non esse capacem, ad DEVM clarè cognoscendum; ex ijs, quæ antè dicta sunt de modo essendi. Et ex Suarez. d. met. 39. sect. 11. n. 16. circa finem.

Q IV.

122. QV AERERE rationem, & dimittere sensum, infirmitas quadam est intellectu.

intellectus. A. Agit ibi Philosophus contra Zenonem, qui contendebat, nihil moueri, sed omnia quiescere, contra communem hominum sensum, ideo tantum, ut ait S. Thomas B. quia nesciebat soluere rationes sophisticas, contra claram sensum ipsorum experientiam aliquid affirmantes: & ut ait Toletus. C. ex Simplicio, *imbecillitas intellectus est, nescire per se notum à non per se noto distinguere*. Quando itaque res omnium sensui est manifesta, non debent admitti rationes contrarium persuadentes, sed potius solui; & tunc tantum ratio corrigit sensum, quando res ad sensum non adeò est manifesta & clara.

Scientiæ ultimati in sensum experimenta resoluuntur.

A. *Arist 8. phys. t. 2. B. 8 phys. lect. 5. C. in explicatione cit. 2. Conimbr. ibid notant absurda, quæ ex illâ sententiâ sequuntur.*

Q. V.

123. QUID QUID potest causa pri-

A 4

ma

ma cum secunda, hoc potest sola causa Prima. A. Excipitur causa formalis, & materialis; nam sine his causalibus non potest facere compositum. B.

II. Suppositis ponendis tunc maximè locum habet in causa Efficiente: Dico *suppositis ponendis*; nam alias neque in hac causâ semper locum habet axioma, nam cum duabus albedinibus potest causa prima producere similitudinem, sed hanc sine his sola non potest: & positâ materiâ & formâ, vel alijs partibus unien- dis, potest causa prima Unionem producere, sine materiâ autem & formâ, &c. non potest: dein cum animâ & organis potest producere terminum actionis vitalis modo vitali, se solo hoc non potest.

III. Itaque abstrahendo ab actionibus vitalibus potest DEVS omnes illos terminos absolutos se solo producere, quos assumptâ aliquâ creaturâ, tanquam instrumento, produxisset: Vnde colliges ab hoc axioma-
maxi-

maximè excipi *modos*, nam cum hi sint actuales determinationes ex suâ essentia suorum modificantium, non sunt sine his factibiles.

Causa I. potest absentiam cuiusvis causæ Efficientis supplere.

A. S. Thom. 1. 2. q. 51. a. 4. inc. B. Suar. d. Met. 22. s. 1 n. 25. bene explicat, quòd etiam DEVS cum his causis concurrat, sed non in eodem genere causandi, quod tamen Fons. 5. Met. c. 2. q. 12. s. 3. multis negat, contra quem incedit Suar. l. c. Mend. ph. d. 9. s. 1. §. 3.

Q. VI.

124. QUID QUID est in effectui, est in causa: seu, Effectus omnis continetur in suâ causâ. Continetur nempe non realiter, ac si secundum realitatem aliquam ibi esset, & inde subito sicut mus ex suâ cavernâ profiliret, sed virtualiter, velemine, A. h. e. in causâ est talis virtus, quâ talis effectus produci possit. Excipe I. imperfectiones, quæ in effectui sunt, v. g. gibbus in dorso gibbosi, hæ enim non ideo sunt in

causâ; quia merè per accidès ibi sunt.
 II. quòd per se & necessario reperitur
 in effectu, reperitur etiam formaliter
 in causâ eius vniocâ, non autem in
 causâ æquiocâ, in hac enim (si simul
 est causa principalis) eminenter con-
 tinetur ille effectus. B. III. virtualiter
 potest intelligi ita; vt dicatur, omnis
 Effectus continetur in suâ proximâ,
 & causa proxima habet vim produ-
 cendi illum Effectum, & sic Scientia,
 quam quis acquirit, natus ex indocto
 parente, continetur in sua causa, hoc
 est, sui ipsius Intellectu, &c.

Scientia filij parentem neutiquam
 facit scientem.

A. Continentiam hanc clarè explicat
 Suar. d. met. 6. s. 4. n. 9. B. quid sit Emi-
 nenter continere, vide Less. de perf. diuine
 l. 1. c. 4. Et colligitur ex S. Thom. 1. p. quæst.
 4. art. 2. Alberti n. t. 1. princ. 6. phil. p. 6. nu.
 32. S. Thom. 1. p. quæst. 6. art. 2. inc. addit.
 effectum in causâ æquiocâ contineri præ-
 stantiori modo. Dom. de Fland. 1. met. 9. 12.
 art. 6.

art. 2. not. 2. ad finem explicat, quomodo effectus in sua causa habeat esse praestantius. Et 5. met. quest. 2. art. 1. ad 7. pulchrè declarat quadrupl. modum, quo effectus in causa est: & in causa instrumentali addit, effectum esse per modum cuiusdam influxus, &c. Vide etiam in Distinctionibus 111. F. num. 5.

R.

125. Quod RARVM, id charum. A. Sed furi patibulum euenit rarò, & totà vità vix semel: ergo charum est illi? Itaq; *Rarum* illud debet insuper habere rationem Boni, B. si illud rarò euenit, tum valde afficit; si verò sit panis quotidianus, non adeò curatur: hinc rustici ita jubilant, si encenia redeant, quia in anno semel tantùm veniunt. Et hæc est vitiosę naturę consuetudo, vt ad illa, quæ frequentia sunt, nauseam concipiat. Et in omnibus etiam rebus copia vilitatem inducit, si Tò *carum* sine H. intelligere velis.

Voluntas sæpe minus Bonum maiori præfert, aut æquale eligit.

A. *Ita communis vox populi, & quoddam sensum colligitur ex Arist. 3. Top. c. 2. Vbi ait, quod difficilius (acquisitum, consequenter quod rarius) magis, cum habemus, amamus.* B. *S. Thom. 1. 2. quest. 8. art. 1. hoc ipso, quod ibi docet, Voluntatem non nisi in Bonum ferri, apprehensum prius à phantasia & Intellectu, necum enim est illud: Ignoti nulla cupido, nam res movent Voluntatem in quantum Bona magis vel minus apprehensa sunt.*

R II.

126. **RECIPIENS** debet esse denudatum à natura recipientis. E. Ita nimirum si Recipiens sit ordinatum ad omnes omnino formas recipiendas, tum debet ipsum esse denudatum omni formâ, hoc est, in suo reali esse & conceptu non debet aliam formam includere, nam debet se ad omnes indifferenter habere. B. Et sic material non debet includere aliquam formam in suo

suo essentiali conceptu, ipsi debitam
 pari ratione debent alia subiecta esse
 spoliata ex suâ naturâ illo, quod reci-
 pere possunt. Si enim recipiens esset de
 natura recepti C. tunc res reciperet se, &
 mouens esset motum; interim nihil pro-
 hibet quin in eandem partem subie-
 cti possint plures qualitatis partes suc-
 cessiuè introduci, secundum illud:

Intensio est plurium graduum qua-
 litatis in eâdem subiecti parte
 productio.

A. Sumitur ex Arist. 3 de an. r. 4. & b
 de naturâ Intell. agit, modò iam supralit.
 l. declarato. B. Zim. Theor. 84 fusè expli-
 cat ex Auerroe, & facit ibi quasdam ex-
 cept. suppositâ sententiâ illâ de actuali Ele-
 mentorum in mixtis permanentiâ. C. Ita
 Zim. l. c.

R. III.

127. RECIPIENS esse post non esse, est
 generabile. A. Vel sumitur tò generabile
 strictè & Aristotelicè, tum intelligen-
 dum est de termino adæquato, & to-

H 7

ali,

tali, seu de toto composito, hoc enim si de nouo producat,ur, viâ ordinariâ generatur: si tò generabile sumitur laxè, pro eo, quod quouis modo producibile est, tunc illud censebitur generabile, quod vi creaturæ productum fuit: B. cùm verò anima rationalis hoc modo non producat,ur, propriè generari non dicitur.

Anima rationalis solâ creatione producit,ur.

A. *Arist. 1. de calor. 11.* B. *ita colligit tale discrimen videtur ex seqq. verbis Arist. Et S. Thom. lect. 24. in expl. c. 1. Gen. Bedal. Q. Vbi ait, illud esse hoc modo generabile, quod recipit esse à forma, Et c. adeoque loquitur etiam de composito toto.*

S.

128. SIMILE non agit in simile; Notum est hoc in Philosophia Aristotelis, qui ita ait: A Necessè est aliquo modo eadem esse, Et faciens, Et patiens; aliquo

*aliquo modo altera & dissimilia ab inui-
cem. Rationem autem reddunt hanc:
agens vult assimilare sibi passum, B,
ergo si illud jam est perfectè simile,
non aget, nam tunc cessat finis agen-
di, qui erat passum sibi assimilare.
Quando verò dicit Arist. quæ in se
agunt, debere esse aliquo modo eadē,
seu in eodem genere; tunc *Genus* non
sumitur logicè, vel pro proximo; C.
sed pro materiâ vel subiecto, quod
nempe debeat habere vnum commu-
ne subiectum eiusdem speciei; hinc a-
libi dicit: *Corruptibile & incorruptibi-
le differunt genere.* D. quasi diceret, i-
deo res aliqua est incorruptibilis, quia
genere, hoc est materia differt, eamq;
specie diuersam habet à corruptibili-
bus, & hinc ab his nihil recipere; nec
consequenter corrumpi potest. In
priori autem fundantur illa. E. *Om-
nis actio est à proportionem maioris inæqua-
litatis, adeoq; vbi omnimoda æquali-
tas, ibi nulla actio.* Et *Omnis actio & finis
in aliud, fundatur in victoria, & excessu
agentis.**

Agens

Agens etiam densius requirit subiectum dissimile in quod agat.

A. 1 de Gen. t. 51. & ibid. t. 46. B. Mar. 1 de Gen. d. 4. q. 2. §. Tamen in hac re. Suar. d. met. 8. §. 9 n. 7 ait: Hoc est velut primum principium in philosopho ubi deinde alias rationes adfert. C. S. Thom. 1 de Gen. lect. 19. Tot. ibid. cap. 7. q. 13. in resp. ad 4. quamvis ibi in precedentibus videatur contra philosophum pugnare sicut ex parte Zim. Theor. 79. D. Arist. 10 met. t. Vlt. Zim. Theor. 62. tradit hic positam explanationem. E. recensentur apud Conimbr. 1. de Gener. c. 9. quest. 2. art. 1.

S. II.

129. SIMILE Simili gaudet. A. Experientia hoc docet, sic enim equus equo, corvus corvo iungitur, & homo homini, & inter hos lætus læto, doctus docto, &c. Rationem inquit, huius rei Arist. & Septalio interprete ait esse hanc. Iucunditatis beneficio cognata cognatis gaudent, eademque concupiscunt, non verò præcisè propter aliterius rei pulchritudinem, quæ res pulchra

bra, non semper suavis. at suavis res semper pulchra esse videtur, quia igitur cognata suavia sunt, ideo cognatis gaudent. Itaque cum secundum naturalem constitutionem & complexionem diuersæ in animalibus oriri soleant propensiones, hinc in quibus hæc maiorem similitudinem reperiunt, etiam vident illa sibi magis conuenientia esse, & sic magis erga illa afficiuntur; Et hinc illud.

S. III.

130. *SIMILITUDO est mater amoris. At cum affectus etiam sæpe rectam rationem perturbare soleat, vel etiam ex naturali, res cognoscendi, imperfectione fit, ut similitudo sit causa erroris. B. hinc*

In multis magis affectu, quam veritate homines ducuntur.

A. Arist. 1. 10. prob 52. apud Septatium Verò probl. 47. B. Conimbr 4. de Gen. c. 4. quest. 1. art. 1. Vbi referunt ex Platone & S. Aug similitudinem rerum & Verborum hallucinandi occasionem præbere.

S. IV.

S. IV.

131 *Vt se habet SIMPLICITER ad simpliciter, ita magis ad magis.* Colligitur ex Arist. hoc modo. A. Homo simpliciter est equo melior, ergo perfectior homo est etiam equo perfectiore melior, & optimus optimo equo; si enim vnum alio sit maius, ergo si vtrumq; equaliter crescat, prius semper erit maius. Et sic potest verti; *sicut se habet magis ad magis, sic simpliciter ad simpliciter*, adeoque si optimus Homo est melior optimo equo, Homo absolute melior erit equo, & videtur fundari in illo Mathematico. Si ab equalibus equalia demas, quae remanent, erunt etiam equalia: consequenter si inaequalibus aequalia addas, facta additione adhuc manebunt inaequalia. Cet. nempe paribus

Vnica Auri vncia praestat omni plumbo possibili.

A. Arist. Top. l. 3. c. 2. fusè haec explicantur à Louaniensibus in cit. lib. declaratione, & in c. 4. primam partem addunt; positum,

sitiuum, Velut quoddam imminutum, in comparatio tanquam excedente contine-
tur.

S. V.

132. *SVBLATA Causa tollitur effe-*
ctus, A. Verū est hoc tā in phylis, quā
in moralibus, nisi imēdiatē alia caus-
sa conseruans succedat, nam in physi-
cis, sublato Sole, tollitur lumen &c.
Si itaq; causa illa simul cum causa I.
influebat, tunc illā sublatā, sola I. con-
seruat; Vnde vidēs, potissimūm intel-
ligi de causa imēdiatā. Et iam in
moralibus fit, vt vel ob respectum ad
aliquam personam, vel ob merita prę-
cedentia alicui beneficia conferantur;
illis autem sublati, etiam tunc illa
bonorum largitio cessat: & sic *Posita*
Causa ponitur effectus; positā nempe
causā necessariā, cum requisitis con-
ditionibus: vel posita quacunq; causā
actu II. causante, secundū illud,
quod supra dictum est, *Causa in actu,*
Et Effectus sunt simul. Et hoc in mora-
libus locum habet, siue in bonis, siue
in ma-

in malis, licet effectus non adeo certo
semper sequatur, & hinc; *Sublata quae-
cunq; parte integrante tollitur totum;*
(hoc ipso, quia partes sunt causa to-
tius) nempe quatenus totum integras
est, sed essentia non tollitur; hinc ab-
scisso naso non manet amplius totus
& integer homo, tamen manet adhuc
homo: vi prioris dicti:

Sol semper novum & novum lu-
men producit in aëre.

Huc etiam spectat, quod Theologi
dicunt: *Ex ablatione unius, sequitur ab-
latio alterius.* v. g. si omnis forma sub-
stantialis possibilis auferatur, seu po-
natur nulla forma substantialis possi-
bilis, auferetur esse Materia, nec ista
possibilis erit, quia Materia dicit ordi-
nem intrinsecum ad formas possibi-
les: & hanc ablationem dicunt per lo-
cum intrinsecum, quam pulchrè ap-
plicat ad vsum, & eius potentiam: vbi
etiam addunt aliam ablationem per
locum extrinsecum, quo ad illa, inter
que non est intrinsecus ordo vt fufius
apud eos videre est B. A. Colli-

A. Colligitur ex Arist. 2. post. t. 25. *Ubi ait: quando causatum est, & causa est: ergo inferri potest, quando causa non est, nec causatum est, nam à negatione consequentis bene sequitur negatio antecedentis. Et hinc S. Thom. 2. post. lect. 8. ait posito effectu, etiam poni causam, nempe per consequentiam, si nunc effectus est, ergo vel habet, vel habuit aliquam causam. Tol. ibi. c. 12. dicit, ab effectu ad causam saltē aliquam licere argumentari.* B. Vide Ioannem de Lugo, de Incarnat. disp. 20. lect. 3. n. 49. *Ubi rem hanc bene, & omnia solet, explicat.*

S. VI.

133. SUBSTANTIA prior est accidente & tempore, & ratione, & cognitione A. Singula probat Aristoteles: Substantia tempore prior est accidente, quia substantia potest esse sine accidente, hoc non sine Substantia, naturaliter loquendo secundum Aristotelem: sed difficultas est in sententiā Aristot. ponentis tempus ab æterno; quomodo substantia sit prior accidente:

Respon-

Respondent I. Aliqua saltem substantia prior est tempore accidente, nempe DEVS. B. II. Ad Aristotelis mentem, respondet Suarez: C. Substantiam ex se posse præcedere sua accidentia, & reipsa ita priorem esse multis, quod verò aliquibus sit coæua ad rationem substantiæ & accidentis vt sic esse per accidens, & ex aliqua causalitate (quat. substantia actu secundo causans est, aut esse cōcipitur) oriri.

III. *Ratione*, id est, definitione prior est Substantia, quia in definitione accidentium saltem in communi ponitur. D.

IV. *Cognitione*, Substantia prior est, quoad se, & prioritate præstantiæ, præstantior enim est cognitio de substantia, quàm de accidente. E. quoad nos accidentia priora sunt cognitione: F. Nam nos per sensus venimus ad cognitionem rerum, sensus autem immediatè feruntur in accidentia.

Acci-

Accidens naturaliter non potest migrare de subiecto in subiectum.

A. *Arist. met. t. 3.* B. *ita aliqui apud Suar. d. met. 8. sect. 1. num. 2. Alens. in explicatione cit. t. quest. 4. & 13.* C. *loc. cit. num. 8.* D. *Arist. ibid. Alens. ibid. Suar. loc. c. sect. 2. addit, Definitione essentiali & perfecta accidentia non posse definiri, nisi in ordine ad Substantiam.* E. *Suar. ibid. num. 6 ex ipso Arist. cum Alens. & n. 7. ponit duplicem Cognitionē; quidditativam & demonstrativam. & hanc ait, non posse haberi sine cognitione accidentium. Idem loc. c. num. 9. Alens. loc. c. quest. 5. Vide etiam Fons 7 met. in explicatione cap. 1. eadem confirmantem. S Thom ibid. lect. 1. Zimara th. 9 primum membrum aliter exponit ad mentem Arist. dicit enim Aristotelem ponere substantiā priorem esse Tempore, vel natura: respectu accidentium separabilium, Tempore: respectu inseparabilium, Natura. Val. 3. 3. disp. 3. quest. 1. p. 1. putat ob rationem*

&

Et differentiā peculiarem accidens quod-
dam simpliciter perfectius esse substantia;
Et aliquid non viuens, & g. Caelos perfe-
ctiores esse simpliciter viuentibus quibus-
dam quod etiam Mend. phys. d. 9. §. 36.
approbat. Vide etiam S. Thom. 1. 2. q. 110.
a. 2. de hoc etiam toto fusè Et bene Dom. de
Fland. 7. met. q. 2. art. 1. 2. 3. Vbi pleraq;
dicta à nobis confirmat.

S. VII.

134. In SUPERIORIBVS collecta,
dispersa sunt in inferioribus; vel in infe-
rioribus diuisa, collecta sunt in superiori-
bus. A. Colligitur etiam ex S. Thomā,
B. vbi teste Caietan. res immaterialis
æquiualeat infinitis materialibus; &
sic cū secundū ordinem vniuersi
natura ita sit determinata, vt naturæ
in genere, respondeat vnum in gene-
re; naturæ in specie, vnum in specie;
naturæ singulari, vnum singulare; im-
materialis tamen natura & potentia
hæc omnia transcendit, & in se conti-
net, quidquid natura generica in illo
ordine attingit: & sic in homine non
debet

debent dari plures intellectus, quorum vno cognoscat singularia, alio vniuersalia, &c. sed vnus, hoc ipso quia immaterialis, hæc præstat.

Suarez C. tamen limitat, non enim hoc ipso, quia duæ potentia in natura inferiore, v. g. in homine sunt distinctæ, eadem in potentia superiore, v. g. Angelo sunt idem: nam illatio illa, ait, nimis generalis est, ergo tunc habet locum, quando distinctio inuenta in inferiori, oritur, ex peculiari imperfectione, & conditione eius, vel quando in superiore natura inuenitur aliqua ratio formalis obiecti, in qua possint duæ inferiores facultates in vnâ superiore vniri: Intellectus verò & voluntas differunt ex peculiari ratione & natura obiectorum, &c.

In homine appetitus non minùs differt à phantasiâ, quàm in bestiis.

A. *Ex communi. Suar. de Angel. lib. 4. cap. 29. n. 2. Caiet. 1. 2. quest. 10. in art. 2. an-*

2. annor. ad 3. B. *ibid.* in *resp.* ad 3. C.
loc. c. num. 10.

S. VIII.

135. SUPREMVVM *Infimi attingit*
Vel est, infimum supremi: Vel Infimum su-
premi, est supremum infimi. A. In istis
quæ inter se contigua sunt, clara est
hæc veritas: Infimum enim cœli Sa-
turni, est supremum cœli Iouis & hoc
etiam verum est, inter illa, quæ cer-
tum ordinem includunt, hinc infi-
mus in syntaxi (positis ponendis) est
supremus Grammaticæ: Ordinatur
etiam ad substantiarû diuersum mo-
dum essendi. B. hinc infimus ex An-
gelis quoad substantiam, est supremus
quoad hominem: C. maxime vero
applicatur ad hominem, qui est infi-
mus ex supremis creaturis; & supremus
sublunarium creaturarum: & sic ab
utroque aliquid participat; cum his
modum intelligendi cum dependen-
tiâ à se ipsis; cum illis, esse anima
spirituale, &c.

Quid.

Quidquid cognoscit brutum etiam
homo cognoscit, sed non
contra.

A. *Receptum est in scholâ teste Rub. loc. citan.* B. *Raynaud dist. 4. quest. 1. art. 1. num. 11. Vbi de obiectis substantiarum intelligibilium agit.* C. *Rub. 2 de An. q. 7. n. 67. Vbi probat animam rationalem esse veram formam informantem, & illud dictum pluribus explicat.*

T.

136. **T**ALE additum suo tali facit illud magis tale. De hoc supra sufficienter lit F. vbi de illo. *Formae substantiales non suscipiunt magis & minus; nam hoc ipso, quia Talia strictè tantum dicuntur qualitate affecta, hinc idem sensus est: qualitas addita rei quali, ceteris par: illam intendit, & sic facit magis talem. Et hinc quia non additur novus gradus, quando*

Idem gradus centies in subiecto replicatur, non est ibi Intensio.

T. II.

137. **TEMPVS omnia consumit**: A. partim per synecdochen, quâ sumitur continens pro contento, omnia quæ clauduntur Tempore, paulatim consumuntur, & ad corruptionem ac interitû disponuntur; non quod ipsum Tempus, quod nihil est aliud, quàm motus cæli, hæc faciat, sed hoc ipso, quia res illæ includuntur tempore, paulatim suapte vi pereunt, contrariorum agentium ferocitate absumpta; sic Tempus potius corruptionis causa esse dicitur, quàm Generationis, nam hæc plerumq; habet causas determinatas: B. at corruptiones ex indeterminatis seu incertis causis procedunt, vt ruinæ, mutationes aliæ, & hæc tempori tribuuntur, inquit Toletus ex Philopono.

Habi-

Habitus & scientiæ etiam per non-
vium corrumpi possunt.

A. *Ex Arist. 4 phys. t. 11. Vbi etiam
ait, illa, quæ semper sunt, non sunt in tem-
pore, nec continentur à tempore.* B. *Tolet.
in explic. t. c. plura huc spectantia notat,
sicut Et Conimb. ibid. Et S. Tho. lect. 20.*

T. III.

138. TOTUM sapit naturam sua-
rum partium, de hoc supra lit. B. vbi de
illo, *Bonum Totius, &c.* quo etiam pe-
stat illud. *Totum non cognoscitur nisi co-
gnitis partibus, quibus constat.*

T. IV.

139. TOTUM est maius sua parte.
Est hoc principium per se notum lu-
mine naturæ, & terminis rectè appre-
hensis negari non potest; A. Totum
enim omnem entitatem partis suæ
(certæ & determinatæ) includit, &
præterea entitatem aliarum, vel al-
terius partis, ergo maius est. B.

Negotium tamen facit novitijs lo-
gicis captio illa, si quis haberet digi-
tum magnum instar turris, ille digitus
esset adhuc pars illius hominis, & ta-

men esset maior toto homine, ergo totum non semper est maius, sed minus etiam suâ parte: ad hoc bene dicunt, qui dato casu distinguunt; digitus esset maior illo homine, scortim absque digito spectato, concedo: esset maior toto homine, simul cum digito illo, qui pars esse illius supponitur, negatur: nonne enim homo ille ex monstroso tali digito compositus, & digiti entitatem includit, & præterea reliquam corporis molem superaddit? ergo dari nequit Infinitum, nam:

Si esset Infinitum actu, tunc Totum non esset maius suâ parte.

A. *Domin. de Fland. 4. met. quest. 6. c. 2. in c. ad finem.* B. *Ioan. de Salas de legibus, quest. 95. tract. 14. dist. 8. sect. 15. in resp. ad 5. facit aliquam exceptionem, dicit enim, quando Totum non quoad omnes suas partes sit quantum, tum non erit maius suâ parte.* V. G. si corpus album sumatur, tunc albedo & corpus non erit maius solo corpore, quia albedo non addit molem: sed quid opus exceptione? Vel enim est sermo

Sermo de propriè dictâ magnitudine; & hac tantum est inter res per se quantas, & sic tantum secundum quantitatem fit comparatio: Vel est sermo de perfectione, cum adhuc valet; & sic non potest, institui comparatio magnitudinis inter corpus & albedinem.

T. V.

140. **TRIA** sunt omnia. **A.** Ternarius numerus vocatur perfectus numerus, quia in eo reperitur ratio principij, medij, & finis. **B.** Tria verò vocantur omnia hoc sensu, ad hoc, ut hæc compellatio & denominatio omnis possit aliquibus convenire, debent esse ad minimum Tres vel Tria: **C.** hinc si significamus duos, dicimus *Uterq;* vel *Ambo* adfuerunt, &c. si verò adhuc unus accedat, dicimus, *omnes tres* adfuerunt, adeoq; ubicunq; sunt Tria, possumus addere *tò omnia*, dicendo hîc sunt omnia tria, sed non dicimus, hîc sunt omnes duo, vel omnes ambo, sed ambo, &c. Interim non sequitur quòd in rerum naturâ

tantum sint Tria, vel quod omnia,
quæ sunt in rerum naturâ; sint Tria, &c.

Ex Triplici animarum genere omnia
animata sunt.

A. *Arist. 1. de Calo. r. 1.* B. *Idem ibid.*
E. *Conimbr. ac S. Thom. in expl. illius cap.*
Sibi mox Conimbr. alias Ternarij numeri
prærogativas adferunt, quas etiam Arist.
l.c. indicat. C. Ita ipse Arist. l.c. Conimb.
E. S. Thom. ibid. sicut E. Mur. in sum. 1. ca-
pitis, ad hoc ait Arist. à naturâ ducimur,
ut talem denominationem faciamus; alia
expos. non mala apud Ven. Bedam. lit. T.

V.

141. A VACUO abhorret natura,
A. Hoc patet experientiâ, hinc si ex
angulari Oenopolarum fistulâ vasi
immersâ aër vi extrahatur, vinum
sequitur: hinc per canales erectos ex
puteo aqua attrahitur; folles obducto
foramine diduci se nō patiuntur: &c.
horret itaq; natura vacuum, hoc est,
corpo-

corpora contigua diuelli se non patiuntur, nisi aliud intercedat, aut si nimia vis alterum propellit, tunc aliud, etiam graue ascendit, vel leue descendit. Causa huius horroris est ista, quæ supra data est de illo: *nihil agit in distans*, hoc ipso, quia agens omne creatum limitatæ virtutis est & sic debet in proximam partem suam actionem transfundere posse. B.

Quæ verò est causa mouens alterum corpus ex suo loco violenter? an ipsis corporibus indita est vis aliqua resistitiua, quâ non patiantur se diuelli metu vacui, & sic sese inuicem trahunt? C. An verò ob finem & bonum totius vniuersi potentia quædam corporibus est indita, quaquâ se mouendi, unde periculum vacui imminet? D.

Per Aulam hanc vacuum avis volare non posset, nec piscis natare.

A. *Arist. sect. 8. probl. 9. Lud. Septo ponit illud partim 8. partim 13. probl.. Boetius ex Suar. loc. cit. d. met. 18. sect. 8. num. 14.*

C. Mur. 4. phys. disp. 2. quest. 1. Tot. 4. phys. cap. 9. quest. 10. D. Conimb. ibid. quest. 1. art. 5. in resp. ad 5. Et hinc aiunt cum Tolet. Pars naturali inclinatione magis inclinatur ad bonum totius, quam ad bonum privatum, ut iam supra lit. B. etiam ex S. Thom dictum est, Raynaud. dist. 4. quest. 4. art. 2. num. 274. putat, Vacuum etiam ab Angelis induci posse, quod tamen alij multi negant: Et huc applicari potest illud: Necessitas legem non habet: adeo cum maior sit necessitas bonum totius conservare, consequenter res omnes legem et inclinationem suam naturalem Bono totius posthabent.

V. II.

142. VERVM Vero non est contrarium.

A Et hinc adhibetur hoc etiam in Theologiâ respectu veritatum reuelatarum, licet enim illæ sint supra rationem, & intelligendi vim nostram naturalem, non tamen sunt cōtra rationem, neq; veritatibus à nobis naturaliter cognitis repugnant; imò has potius secundum illas mensurare debemus;

bemus: & ratio est apud S. Thom. B. Cognitio veritatis est quædam irradiatio, & participatio legis æternæ, quæ est veritas incommutabilis: adeoq; veritates illæ, quas nos habemus, hoc ipso, quia sunt quædam participationes veritatis æternæ, illis veritatibus supernaturalibus non contradicunt: quod idem etiam dicendum de quavis veritate naturali, huc enim dicta ratio etiam applicari debet.

Id quod simpliciter verum est, falsum esse nunquam potest.

A. Ita communis persuasio, & extra apud Val. t. 3. d. 3. q. 16. p. 2. Vbi probat unam virtutem alteri non esse contrariam, sicut nec Verum Vero. Nicol. Romanum in effigie Calvini, Digress. de Prædest. c. 4. §. Licet si ita se habet &c. B. S. Thom. 1. 2. q. 93. a. 2. in C. Et sic licet Veritates Theologicae, & illa, quæ sunt de Fide, non sint ut sic scientifica, & evidentes, sunt tamen certiores quavis humanâ cognitione, & potest quæ in nituntur auctoritate divina, quæ fallere, aut falsi non potest.

V. III.

143. **VIOLENTVM** *nullam perpetuum.*
 Arist. A. ita ait: *nihil prater naturam.*
semper eternum est. Quid sit violentum.
 indicat Philosophus. B. dicens, *quando,*
foris per quippiam intrinsecum prater im-
petum mouerit, sed aritue, & id fieri asse-
ueramus: adeoq; violētum est id, quod
 infertur ab extrinseco, passo non con-
 ferente vim, sed potius resistente. C.
 Zimara D. ita explicat; quod nulla
 caussa naturalis *per se* producat effe-
 ctum violētum perpetuò duraturum,
 sed per accidens hoc subinde fit, sic
 aiunt, ignis cœlo subiectus per acci-
 dens perpetuò mouetur. Et sic *per ac-*
cidens potest violentum esse perpe-
 tuum.

Alij E. dicunt, violentum posse esse
 perpetuum secundum quid, scilicet
 per vitam hominis, vt qui inuitus de-
 tinetur coniugio; sic illud, quod vio-
 lentiam patitur, durare non semper
 potest, nisi ab aliquâ potentiore caussa
 conseruetur, sicutidamnati in inferno

atq;

æternum manebunt ; vel etiam dici potest , quod illæ res , quæ violenter metu vacui mouentur , non sint ita perpetuæ ; mox enim vt corpus interuenerit , ad suum locum redibunt.

Potentia ab anima separata violenter existere pergunt.

A. 2. de cal. 1. 18. B. Moral. Eudem. lib. 2. c. 9. S. Th. 1. 2 q. 9. a. 2. ad 2. C. Ita etiam explicat Rub. 2. de an. rr. de pot. an. in gener. q. 4. præs. n. 61 & 62. D. Theor. 19 E. A Egid. Coninck, d. 18. dub. 1. n. 19. Vide de hoc etiam S. Thom. 2. de cal. lect. 4.

V. IV.

144. VNIVERSALE aut nihil est , aut posterius est singularibus. Aristoteles ita ait. A. Animal autem vniuersale, aut nihil est, aut posterius. & alibi. B. commune (sentibile) particularia consequitur omnia. Sensus esse potest I. C. Vniuersale (formaliter sumptum) non reperiri à parte rei ante operationes intellectus, nisi ratione sui fundamenti: & sic, aut non existit vniuersale, aut posterius

sterius est suo fundamento, suisq; singularibus.

Toletus D. ait, ibi Aristotelem contra Platonem dicere, vniuersale aliquod Animal, distinctum à singularibus, nō datur: vel per abstractionem primum fit, & his posterius est. Vnde vides tō *Nihil* tantum dicere non existentiam quod nempe vniuersale formaliter sumptum nō existat ante singularia, interim adæquatè sumptum non est penitus nihil, nam tunc materiale ipsum inuoluitur, quod plerunque est ens reale.

Solus Homo inter corporeas creaturas facere potest vniuersale.

A. Ita de an. t. 8. B. lib. 4. de Gener. animal. c. 3 post med. C. Vallius p. 1. de Vniuers. in commun. q. 1. c. 9 in resp. ad 2. qua etiam videtur mens S. Thom. 1. de an. lect. 1. Et in 1. p. quest. 85. art. 3. ad 1. D. in expos. t. 8. de an. Consimbr ibid. Aliam etiam ibi expos. habet Tol non incongruam. Dand. plures alias expls. in eis. t. 8. prosequitur. Et 2. de

*an. comment. 74. bene explicat, quomodo
Universalia sint in anima, quod Arist.
ibid. c. 60 dixerat.*

V. V.

145. **UNIVERSALE** est *ubiq.* A. Sen-
sus non est. B. quòd uniuersalia (exce-
pto DEO) *positiue* sint ubiq., quasi in se
haberent, vnde se extendant ad omne
tempus, & omnem locum: sed sunt v-
bique *negatiue*, quia ex se non deter-
minantur ad aliquem locum, vel tem-
pus, sed quouis loco, quouis tempore
et. par. fieri possunt, Et huc spectant
illa.

V. VI.

146. **UNIVERSALIA** sunt *eterna, in-
corruptibilia, immutabilia.* Non enim
sensus est, quòd positiuam existetiam
ab aeterno habeant; C. sed dicuntur
eterna secundum esse existentia ob-
iectiua, quòd nempe essentia aliqua,
& prædicata essentialia, & generalia
naturæ alicui conuenientia, semper
eadem maneant, sicuti supra lit. E. vo-
ce *Essentia*, plenius est declaratum. Et
licet

licet hoc sensu etiam individua dici
possent æterna tamen hoc nō fit quia
circa illa versantur actiones, & mu-
tationes, inceptions & defitiones;
circa vniuersalia non ita, hæc enim
non generantur, neq; corrumpuntur,
nisi in suis singularibus: & sic Vniuer-
salia *logicè* potius, quàm *physicè* sunt æ-
terna &c. D.

Scientiæ ex suâ naturâ versantur
potius circa vniuersalia.

A. *Commune dictum, & positum à S. Thom. 1. p. q. 16. a. 7. B. ita per omnia S. Tho. l. c. ad 2. & Suar. d. 6. met. s. 7. n. 6. C. Idem ibid. ubi seq. num. alium explicandi modum reijcit. D. Vide distinct. lit. L, num. 1. V. VII.*

147. VNIVERSALIA sunt difficillima
ad cognoscendum A Solent, inquit Zimara,
glossari de vniuersalibus in causando, cu-
iusmodi sunt Deus, & Angeli, nam talia
entia abstracta, cum sint remotissima
à sensibus, sunt etiam difficillima ad
cognoscendum, nam omnis cognitio
rerum

rerum incipit B. à sensibus, vti passim constat. Et huc spectat illud; *Universalia sunt notiora*, de quo plerique longas C. & intricatas disputationes contexunt, ut adeò res hæc paucis expediri non possit.

Deus in se maximè cognoscibilis, minimè à nobis cognoscitur.

A. *Apud Zim. Theor. 76. citatur ex præmio metaph. sed si ibi est, tum satis obscure laret. B. Et colligitur statim ex præmio Arist. metaph. Vbi propterea Visum maximè amari à nobis asserit. C. ad init. phys.*

V. VIII.

148. VNO absurdo dato sequitur aliud. Verum est hoc I. in moralibus: nã ex imprudenti facto, sæpe plura alia sequuntur, & plures miseriae insurgunt. II. In scientijs etiam hoc verum est, nam posito vno falso fundamento, & falsitate pro veritate venditâ, plures absurdas falsitates sequi necesse est.

Vbi hoc notandum posse, quidem fieri

fieri subinde argumentationem ex facta hypotheti impossibili; ut si dicam, si per impossibile homo esset equus; planè hinniret: quæ consequentia est bona: sed hoc cauendum, ne illud ipsum, quod in cōtrouersia est, & quod probari debet, prius per impossibile supponatur, & ex illo impossibili, eius, quod in controuersia est, possibilitas demonstretur: V. G. aliquis negat, posse creaturam esse ab æterno, & tunc venit alius; ponamus (saltem per impossibile) ignem fuisse ab æterno, hic ignis ab æterno potuisset producere calorem, ergo calor ab æterno est possibilis: vitiosa est hæc argumentatio, quia ut probet creaturam posse esse ab æterno, supponit creaturam existere ab æterno, nam dicere ignem esse ab æterno, quid aliud est, quàm dicere creaturam esse ab æterno &c. & per hoc probare, posse esse creaturam aliā ab æterno; sed de hoc satis, nam etiam absolutè negari potest ignem ab æterno existentem potuisse aliquid producere.

ducere, nisi in tempore, cum reuera
diuina potentia sit æquè efficax, vt ita
ex parte creaturæ potius repugnet ef-
se ab æterno *productam*, nam produci,
est non semper fuisse. &c.

Dato hoc absurdo, quòd Deum
non cognoscas, sequitur hoc absur-
dus, quòd nec ames, & illud absur-
dissimum, quòd æternum ab il-
lo separatus esse velis.

A. *Aristoteles 1. phys. s. 10. C. 22. Glæ
contra antiquos asseruat, ita ait, Vno in
conueniente dato, aliud contingit. Toler in
expl. c. 15. r. 10. triplicem explanationem hu-
ius dicti adfert. Sed de his Satis. VTI
NAM*

Ad Maiorem inprimis Gloriosi
DEI Nostri; deinde Admirabilis
VIRGINIS MATRIS; S. S. Catha-
rinæ & Xauerij honorem ac
obsequium.

INDEX

INDEX PRIOR; AXIOMATVM.

A.

Abstrahentium non est mendacium,	1.
Accidens est entis ens,	2.
Accidens vni, alteri non est substantia.	4.
Actio est merito contrarietatis.	8.
Actiones sunt suppositorum.	5.
Actus est qui separat, &c.	9.
Actus & potentia sunt in eodem genere.	18.
Actus prior est potentiâ.	12. 20.
Actus & potentia sunt contraria.	18.
Ex duobus, &c. non fit vnum, &c.	10.
Agens agit in quantum est actu.	20.
Ab vno, &c. prouenit vnum,	21.

B.

Bonum est communicatum.	23.
Bonum prius est malo.	24.
Bonum est ex integra causa, &c.	25.
Bonum totius, est partium.	26.
In Bonis actus præferendus, &c.	27.

C.

Causa simul est cum effectu.	29.
Causa prior est effectu.	30.
Causa per se prius est, &c.	30.
Causa causæ est causa causati,	33.
Caus.	

I N D E X

Causſa I I. applicatur à I.	35.
Causſa I I. agit in virtute I.	35.
Causſæ I I. agunt motæ à I.	34.
Causſæ ſibi inuicem causſæ.	32.
Causſæ ſubordinantur, &c.	35.
Concluſio ſequitur debiliorem partem.	37.
Quidquid repugnat Conſequenti, repu- gnat Antecedenti.	38.
Contraria contrarijs curantur.	44.
Contraria ſunt valde ſenſibilia.	44.
Contraria non ſunt ex ſe.	44.
Contrariorum ead eſt diſciplina.	40.
Contrariorum ead eſt ſcientia.	40.
Contrariorum eadem eſt ratio.	41.
Contrariorum contrariæ causſæ.	42.
Contrar. vnum eſt priuatio alterius.	42.
Ex Contrarijs omnia ſunt.	43.
Corruptio vnius eſt generatio, &c.	79.

D.

DEVS & natura nihil faciunt fruſtra.	45.
Denominatio fit à poſteriori.	46.
Denominatio fit ab actu.	46.
Dialecticus definit per formam, &c.	48.
Dici de omni, de Nullo.	50.

E.

Eadem eſt ratio totius, &c.	60.
Eadem vni tertio, &c.	61.

En

AXIOMATVM

- Entia non sunt multiplicanda.** 63.
Esse est melius, quam non esse. 64.
Essentia consistunt in indivisibili. 64.
Essentia sunt aeternae, &c. 65.

F.

- Finis est causa causarum.** 67.
Forma non generatur, &c. 68.
Forma dat esse rei. 70.
Forma prior est materia, &c. 71.
Formae non suscipiunt magis, &c. 73.
Formae est mouere. 75.
Dans Formam dat consequentia ad formam. 78.

G.

- Generatio vnius est corruptio alterius.** 79.
Generatum per se, prius est, &c. 81.
Graua mouentur a generante. 83.

H.

- Habitu utimur cum volumus.** 85.
Ad Habitu non est regressus. 86.

I.

- Ignoti nulla cupido.** 87.
Impossibile est esse & non esse. 89.
Implicat, ergo, &c. 90.
Infiniti quidditas est privatio finis. 92.
Infinitum non est ex finitis. 93.
Infiniti ad finitum nulla proportio. 93.
Infinito non est maius. 93.

Inf.

I N D E X.

Infimum supremi est supremum infimi.	182.
Intellectus intelligit omnia.	94.
Intellectus abstrahit à materia.	97.

L.

Locus totius, est partium.	98.
Localis motus perfectissimus.	98.

M.

Magis & minus non variant speciem.	100.
Materia negativè cognoscitur.	100.
Medium est nobilius extremis.	102.
Modus operandi sequitur modum essendi.	103.
Modus cognoscendi sequitur, &c.	113.
Motus est causa caloris.	118.
Mouens & motum sunt simul.	119.
Quidquid mouetur ab alio mouetur.	120.

N.

Natura determinatur ad unum.	123.
Natura non deficit, &c.	125.
Natura refugit imperfectum.	126.
Ex Necessario sequitur necess.	129.
Necessitas legem non habet.	127.
Nihil agit in distans.	133.
Nihil agit in seipsum.	135.
Nihil agit ultra suam speciem.	136.
Ex Nihilo nihil fit.	137.

O.

Obiecta priora sunt potentijs.	139.
Opi-	

A X I O M A T V M.

- O**pinari, &c. non est in nobis. 140.
Optimum opponitur pessimo. 141.
Operari sequitur esse. 140.
Ordine intentionis priora, &c. 142.

P.

- P**ossibile non implicat. 143.
Potentia frustra est quæ non, &c. 146.
Potētia quæ potest maius, potest & min⁹. 148.
Cuius est Potentia, eius est actus. 148.
Priuatio cognoscitur per actū seu formā. 151.
Procellus in infinitum non datur. 152.
Propter quod vnumquodque tale, & illud
magis. 154.

Q.

- Q**uærere rationem & dimittere sensum in-
firmitas quædam est. 162.
Quidquid recipitur, per modum recipientis
recipitur. 161.
Quidquid potest causa prima cum secundā,
hoc potest sola causa prima. 163.
Quodlibet est, aut non est. 156.
Nō Quodlibet potest verti in quodlibet. 158.

R.

- Q**uod Rarum, id charum. 167.
Recipiens debet esse denudatum &c. 168.
Recipiens esse &c. est generabile. 169.

S.

- S**imile non agit in simile. 170.
Simis

I N D I X

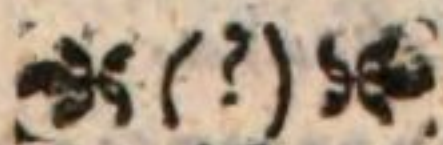
Simili simile gaudet.	172.
Similitudo est mater amoris.	173.
Vt se habet Simpliciter, &c.	174.
Sublatâ causâ tollitur effectus.	175.
Substantia prior est accidente. &c.	176.
In Superioribus collecta, &c.	180.
Supremum infimi est infimum supremi.	182.

T.

Tale, additum suo tali facit &c.	183.
Tempus consumit omnia.	184.
Totum sapit naturam partium.	185.
Totum est maius suâ parte.	185.
Tria sunt omnia.	187.

V.

A Vacuo abhorret natura.	141.
Verum vero non repugnat.	190.
Violentum nullum perpetuum.	192.
Vniuersale aut nihil est, &c.	193.
Vniuersale est vbique.	195.
Vniuersalia sunt æterna, &c.	196.
Vniuersalia sunt difficillima, &c.	197.
Vnius rei est vnica definitio.	57.
Vno absurdo dato sequitur aliud.	197.

K

IN

Bayerische
Staatsbibliothek
München

INDEX POSTERIOR R E R V M.

A.

Abstractio practica, negativa.

Absurdissimum omnium maximum.

Accidentia sunt entia ratione substantia.

Sunt hac imperfectiora.

Accidentium esse quale.

Tale est, quod aduenit enti in actu.

Quando possit esse substantia.

Non essentialiter inhaeret.

Principaliter non producit substantiam.

Pradicamentale, pradicabile.

Cur quadam materiale subiectum habere debeant.

Actio fit per contraria.

Actionum modificatio.

Dependentia, vitalitas. &c.

Actio est à proportionem maioris inaequalitatis.

Fundatur in victoria & excessu agentis.

Actus varia significata.

Actus non semper potentia perfectior.

Non semper sunt in eodem genere.

Actus & potentia varia comparatio. 12. 13.

Städtbibliothek
München

I N D E X.

<i>Actus quomodo absolute subiecto bonus.</i>	28.
<i>Cur non omnē denominationē tribuat.</i>	46.
<i>Aliquis prior est quavis potentia.</i>	20.
<i>In actu & potentia virtuali non est idē.</i>	12.
<i>Actus & potentia sunt contraria.</i>	18.
<i>Versantur per omnia pradicamenta.</i>	16.
<i>Non faciunt multa, sed vnum.</i>	17.
<i>Affirmatio prior negatione.</i>	157.
<i>Agens & Quod, & Quo.</i>	6.
<i>Agentis actiuitas vnde.</i>	107.
<i>Agentia naturalia sunt determinata ad v-</i>	
<i>num producendi modum.</i>	123.
<i>Sed non ad vnum individuum.</i>	123.
<i>Non est ijs lex posita.</i>	128.
<i>Agentia debent esse coniuncta.</i>	133.
<i>Potest idem in se agere ceteris paribus.</i>	135.
<i>Necessaria semper actum habent.</i>	145.
<i>Angeli modus essendi.</i>	105.
<i>Quisnam altero perfectior.</i>	106.
<i>Esus & ultima perfectio.</i>	111.
<i>Cur superiore inferior nō cōprehendat.</i>	114.
<i>Non intelligunt per phantasmata.</i>	149.
<i>Infimus est supremus hominis.</i>	182.
<i>Anima non denominat hominē spirituale.</i>	25.
<i>Non recipit perfectionem à corpore.</i>	127.
<i>Antecedens Logicum.</i>	39.
<i>Appetitus sequitur esse.</i>	88.
<i>Argumentari ex hypothesi impossibili quan-</i>	
<i>do non liceat.</i>	194.

R E R V M

Augmentum non Variat speciem.

100.

B.

Bonum alteri se communicat.

23.

Intentione praeus est malo.

24.

Eius perfectio.

141.

Bonum dicitur quod perfectum.

25.

Bruta cognoscunt prae dicata generica.

115.

C.

Calor à quali motu producat.

118.

Præsertim in viventibus.

118.

Ipse producit substantiam.

137.

Causse Physica dum causant existere debent.

20.

Quomodo producant diversos effectus.

21. 22.

Quadam unicum effectum producere possunt.

23.

Quando necessario effectum habeant.

29.

Prior est suo effectui varijs modis.

30.

Vna aliam causare potest.

32.

Non datur in ijs processus in infinitum.

120.

Vnioca non agunt ultra suam speciem.

137.

Earum determinatio.

21. 22.

Earum proprietas.

30.

Cognitio nostra quando fallatur.

Præ.

I N D E X.

<i>Præsertim fertur in rem existentem.</i>	13.
<i>Quomodo se habeat circa contraria</i>	40. 41.
<i>Quomodo circa Deum & minima.</i>	100.
<i>Eius adæquata mensura.</i>	113.
<i>Eius varia discrimina.</i>	114.
<i>Primaria : secundaria.</i>	41.
<i>Compositum solum dicitur Ens.</i>	68.
<i>Imò magis Ens.</i>	72.
<i>Solum propriè generatur.</i>	68. 81.
<i>Constat ex principijs substantialib.</i>	19.
<i>Est perfectius suis partibus.</i>	31.
<i>Conclusio non est certior præmissis.</i>	37.
<i>Est particularis, vel negativa si præmissæ sint tales.</i>	54.
<i>Coniunctio cum passio duplex.</i>	133.
<i>Consensus potentiarum & pass.</i>	26.
<i>Consequentia clauda.</i>	155.
<i>Contradictionem involvere quid sit.</i>	90.
<i>Contradictoriarum regula.</i>	90. 156.
<i>Contrarietas duplex.</i>	8.
<i>Contrariorum fuga.</i>	103.
<i>Contingens non sequitur ex necessario.</i>	129.
<i>Conversionis primaria conditio.</i>	159.
<i>Corporis perfectio ab anima.</i>	127.
<i>Corruptibile & incorruptibile differunt ge- nere.</i>	171.
<i>Corruptio & nihil aliter generatio.</i>	79. 80.
<i>Creatura sunt instrumentum Dei.</i>	35.

R E R V M

<i>Agunt dependenter à Deo.</i>	36.
<i>Huic omnes subordinantur.</i>	35.
<i>Non possunt creare.</i>	115.
<i>Necessario ab alio dependent.</i>	120.
<i>Prærequirunt subiectum.</i>	137.
<i>Verè tamen ex nihilo (actu) producunt.</i>	138.
<i>Qualibet potest verti in quolibet.</i>	160.

D.

<i>Darapti non concludit contingens.</i>	129.
<i>Habet bonam formam.</i>	130.
<i>Eius eusdentiæ probatur.</i>	130.
<i>Definitio Physica, Dialectica.</i>	48.
<i>Item Physica, Metaphysica.</i>	48.
<i>Eidem rei plures competere possunt.</i>	57. 58.
<i>Demonstratio primorum principiorum.</i>	89.
<i>Deus causa plurium.</i>	12.
<i>Vritur in causanda creaturis.</i>	34.
<i>Rem quoad essentiam non potest facere meliozem.</i>	66.
<i>Potest corrupta reproducere.</i>	87.
<i>Difficillimè cognoscitur.</i>	196.
<i>Cognoscitur potius quid non sit.</i>	100.
<i>Est purus actus.</i>	105.
<i>Eius existentia vnde probetur.</i>	120.
<i>Eius leges maximè obligant.</i>	128.

I N D E X

<i>Facit multa ex nihilo.</i>	138.
<i>Distributive plura fieri possunt quam con-</i> <i>iunctim.</i>	146.
<i>A non Distributo ad Distributum non valet</i> <i>argumentatio.</i>	52.
<i>Diuersa per materiam sunt eadem in for-</i> <i>ma.</i>	66.
<i>Diuersa in forma, diuersificantur in mate-</i> <i>ria.</i>	56.
<i>Diuersarum rerum sunt diuersa definitio-</i> <i>nes.</i>	57.

E.

<i>Eadem vni tertio necessario, sunt necessario</i> <i>eadem inter se.</i>	131.
<i>Non eadem inter se, non sunt eadem vni</i> <i>tertio.</i>	62.
<i>Effectus continetur in causa.</i>	165.
<i>In causa equiuoca continetur praestantio-</i> <i>ri modo.</i>	166.
<i>Effectus per accidens est superfluous.</i>	46.
<i>Conducit tamen aliquo modo.</i>	46.
<i>Ens absolute dicitur solum Compositum.</i>	68.
<i>Ens in potentia dicitur etiam non ens.</i>	66.
<i>Ens reale quid.</i>	104.
<i>Eius diuisio.</i>	104.
<i>Esse potentiale essentia quid superaddat.</i>	66.

R E R V M

Essendi modus quisnam perfectior. 106.

F.

<i>Finis movet alias causas.</i>	67.
<i>Etiā absens vel distans causas.</i>	20. 119.
<i>Est vera causa.</i>	68.
<i>Hoc cessante agens non agit.</i>	171.
<i>Forma quid praestet compositio.</i>	9.
<i>Generatur per accidens.</i>	68.
<i>Est tota essentia composita.</i>	70.
<i>Est perfectior materia.</i>	71.
<i>Eius laxior acceptio.</i>	101.
<i>Informans non est sine composito.</i>	30.
<i>Est determinans principale.</i>	47.
<i>Est principium motus.</i>	75.
<i>Denominat suum subiectum.</i>	74.
<i>Illustra fit per plura, quod fieri potest paucioribus.</i>	63.

G.

<i>Genera summa decem.</i>	104.
<i>Generabile strictè & laxè.</i>	169.
<i>Generans quomodo causa motus.</i>	83.
<i>Generatio propriè non est ad imperfectiorem substantiam.</i>	81.
<i>Generatione posterius est perfectius.</i>	82.
<i>Generatum per se prius est.</i>	82.

Generis

I N D E X

<i>Genus sumptum pro materia.</i>	171.
<i>Gradus essendi generales.</i>	104.
<i>Gravitationis principia.</i>	84.

H.

<i>Habitus spectat ad actum primum.</i>	85.
<i>Est actus imperfectior.</i>	86.
<i>Quid inveni ad actum.</i>	85.
<i>Supernaturalis in hoc discrimen.</i>	85.
<i>Sape idem quod forma.</i>	86. 151.
<i>Naturaliter recuperari non potest.</i>	86.
<i>Semper relinquit suam denominationem.</i>	86.
<i>Homo potest contraria operari.</i>	43.
<i>Eius essendi modus.</i>	106.
<i>Eiusdem modus operandi.</i>	112.
<i>Quid in hac via clare cognoscatur.</i>	112.
<i>Est medium quid inter creaturas.</i>	182.

I.

<i>Identitatis pramissarum necessitas & effectus.</i>	53.
<i>Item predicationis.</i>	61.
<i>Immateriale aequale infinitis materialibus.</i>	180.
<i>Implicare quid dicatur.</i>	90.
<i>Indivisa duo non sunt aeterna.</i>	196.
<i>In inferioribus divisa collecta sunt in superioribus.</i>	180.

R E R V M

<i>Infimum supremi, est supremum infimi.</i>	128.
<i>Infinitus definitio.</i>	92.
<i>Unum alio non est maius.</i>	65.
<i>Non potest esse ex finitis.</i>	93.
<i>Non habet proportionem ad finitum.</i>	93.
<i>Non est factibile.</i>	147.
<i>Quomodo impossibile.</i>	144.
<i>Intellectualis substantia proprietates.</i>	113.
<i>Intellectus est pura potentia.</i>	95.
<i>Fit omnia duobus modis.</i>	96.
<i>Est idem quod intelligibile.</i>	97.
<i>Cognoscit per species abstractas.</i>	97.
<i>Procedit in infinitum.</i>	152.
<i>Eius obiectum adequatum.</i>	97.
<i>Intensio non variat speciem.</i>	100.
<i>Ira descriptio duplex.</i>	49.
<i>Irrationalis potentia una est unius.</i>	123.

L.

<i>Ratio prima mutationum.</i>	99.
<i>Legum quanta obligatio.</i>	128.
<i>Locus Unde debeat corpus.</i>	98.
<i>Unde debeat certus locus.</i>	98.
<i>Proprius, communis.</i>	98.
<i>Logica captiuncula.</i>	185.
<i>Logice aeternum.</i>	65.
<i>Logica potentia.</i>	146.

M. Ma

I N D E X.

M.

<i>Malum est ex quouis defectu.</i>	25.
<i>Materia facit diversa numero.</i>	66.
<i>Habet propriam existentiam.</i>	10.
<i>Negatis formis cessaret esse.</i>	29.
<i>Nullam formam includit.</i>	168.
<i>Mathematicorum regula.</i>	174.
<i>Medius terminus distribui debet.</i>	54.
<i>Non ingreditur conclusionem.</i>	54.
<i>Mensura colorum.</i>	102.
<i>Mixtum perfectius Elementis.</i>	102.
<i>Modi non possunt esse soli.</i>	165.
<i>Modi essendi generales.</i>	104.
<i>Modus essendi triplex.</i>	105.
<i>Item duplex.</i>	107.
<i>Quis in substantiis perfectior.</i>	106.
<i>Quis in operando.</i>	111.
<i>Modificatio operationum.</i>	108.
<i>Motus perfectio unde.</i>	99.
<i>Non est genus actionis.</i>	122.
<i>Motus localis subinde impedit calorem.</i>	118.
<i>Mouens fundamentale est forma.</i>	75.84.
<i>Moueri absolute quid sit.</i>	121.
<i>Multiplicato inferiori, multiplicatur ratio superior in illo inclusa.</i>	122.

N.

<i>Natura ageret sine subsistentia.</i>	7.
---	----

R E R V M

<i>Quando faciat superfluum.</i>	46. 125.
<i>Eius definitio.</i>	75.
<i>Physica, Logica.</i>	124.
<i>Nihil temere facit, sed melius respicit.</i>	125.
<i>Delectatur paucissimis.</i>	125.
<i>Vno ad plura vivit.</i>	125.
<i>Divinitatis est amula.</i>	126.
<i>Non remanet sub imperfecto.</i>	126.
<i>Eius variae determinaciones.</i>	180.
<i>Non esse naturaliter horretur.</i>	64.
<i>Necessitas duplex.</i>	130.
<i>Necessaria propositionis indicium.</i>	131.
<i>Nihil dat quod non habet.</i>	136.
<i>Nihil duplex acceptio.</i>	138.
<i>Subinde significat non existentiam.</i>	194.
<i>Non ens quomodo cognoscatur.</i>	151.

O.

<i>Obiectorum praesentia.</i>	140.
<i>Eorum prioritas.</i>	139.
<i>Operantis actus ut unde nata.</i>	107.
<i>Operatio non semper talis, qualis natura.</i>	110.
<i>Opinari quomodo in nobis.</i>	140.
<i>Ex Opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis.</i>	39.
<i>Optimo descriptio.</i>	141.

Opto-

I N D E X.

<i>Optimi est optimum facere.</i>	141.
<i>Optimum opponitur pessimo.</i>	141.
<i>Ordo intentionis in fine.</i>	67.
<i>Proprie tantum in nobis locum habet.</i>	142.
<i>Ordo potentiarum ad obiecta.</i>	139.

P.

<i>Pars à toto separata quando imperfecta.</i>	127.
<i>Partes easdem cum toto operationes habent.</i>	60.
<i>Passiones Unde definienda.</i>	48.
<i>Perpetuitas rerum Unde.</i>	80.
<i>Alia est secundum quid.</i>	192.
<i>Pessimum quid sit.</i>	141.
<i>Tale per essentiam non datur.</i>	141.
<i>Physica definitio plenior.</i>	48.
<i>Possibilia merè implicat poni.</i>	143.
<i>Possibilia non omni modo factibilia.</i>	144.
<i>Possibilitas duplex.</i>	91.
<i>Potentia à quo producantur.</i>	78.
<i>Potentia cum actu varia comparatio.</i>	13.
	14. 15.
<i>A potentia in actum nihil seipsum reducere potest.</i>	121.
<i>Potentia frustrari potest.</i>	145.
<i>Infinita Unde deprehendi possit.</i>	147.

R E R V M

<i>Superior potest id quod inferior.</i>	149.
<i>Potentialitas Angelorum.</i>	106.
<i>Prædicamentorum fundamentum.</i>	104.
<i>Prædicandi modus sequitur modum essendi.</i>	115.
<i>Prædicata essentialia perpetua.</i>	65. 66.
<i>Eorum multiplicatio.</i>	122.
<i>Principia prima quædam.</i>	89.
<i>Quodnam omnium primum.</i>	89 156.
<i>Principia syllogismorum prima figura.</i>	50.
<i>Secunda figura.</i>	39.
<i>Tertia figura.</i>	61.
<i>Prioritas substantia & accidentium.</i>	177.
<i>Privatio imperfecta.</i>	42.
<i>Quomodo cognoscatur.</i>	101. 151.
<i>Pulchra non semper suavia.</i>	173.
<i>Purus actus quid involuat.</i>	105.

Q.

<i>Qualis modus essendi, talis, operandi.</i>	103.
<i>Et qualis modus operandi, talis essendi.</i>	115.
<i>Qualitates intensiores non habent plus essen-</i>	
<i>tia.</i>	66.
<i>Non opus, ut in medio eadem sit quæ in</i>	
<i>passo.</i>	134.

R.

<i>Rara & de chara.</i>	167.
<i>Re-</i>	

<i>Ratio quando corrigat sensum.</i>	163.
<i>Recipiens quale esse debeat.</i>	168.
<i>Recipiens non est de natura recepti.</i>	169.
<i>Regula syllogismorum probantur.</i>	54.
<i>Relationum Divinarum distinctio.</i>	62.
<i>Rerum naturalium principia, sunt contra-</i> <i>ria.</i>	43. 44.
<i>Sed non omnia.</i>	44.
<i>Res existens perfectior possibili.</i>	13.

S.

<i>Sensitiva potentia quomodo ferantur in ob-</i> <i>jectum.</i>	117.
<i>Sicut se habet magis ad magis &c.</i>	174.
<i>Similitudo sapè mater erroris.</i>	173.
<i>Singulare est per accidens.</i>	170.
<i>Suavia semper pulchra videntur.</i>	173.
<i>Subordinatio agentium.</i>	123.
<i>Sublatâ quacunque parte integrante tollitur</i> <i>totum.</i>	176.
<i>Subsistentia prior est actione suppositi.</i>	6.
<i>Quomodo in hanc influat.</i>	6.
<i>Substantia in actu quid Aristoteli.</i>	9. 10.
<i>Quid absolute secundum Conimbricenses.</i>	74.
<i>Non suscipit magis & minus.</i>	73.
<i>Vnaque per se existit atq; altera.</i>	74.
<i>Eius tres essendi modi.</i>	105.
	Eius

R E R V M

<i>Eius cognitio praestantior.</i>	178.
<i>Syllogismi bonitas probatur.</i>	39.
<i>Eius potissima principia.</i>	50.
<i>Septem eius regulae, & harum necessitas.</i>	54. 55.
<i>Expositorij efficacia.</i>	132.

T.

<i>Talia strictè sumpta.</i>	183.
<i>Tempus corruptionis potius causa est.</i>	184.
<i>Terminus non perficit potentiam.</i>	14.
<i>Ternarij numeri perfectio.</i>	187.
<i>Totius homogenei natura.</i>	60.
<i>Totum semper maius sua parte.</i>	185.

V.

<i>Vacuum impedit actionem.</i>	134.
<i>Quare ab eo natura horreat.</i>	188.
<i>Actio in illo fieri nequit.</i>	189.
<i>Vbiquitas positiva, negativa.</i>	195.
<i>Veritates fides non sunt contra rationem.</i>	190.
<i>Veritatis descriptio.</i>	191.
<i>Violentis definitio.</i>	192.
<i>Quomodo perpetuum vel non.</i>	192.
<i>Virtualis continentia effectus.</i>	155.
<i>Virtualis productio potentialium.</i>	78.
<i>Virtus est in medio.</i>	102.

Vale

I N D E X.

<i>Vita & mortis Dominus.</i>	128.
<i>Voluntas sine intellectu non operatur.</i>	87. 88.
<i>Esse determinatio.</i>	124.
<i>Unica causa continet effectum formaliter.</i>	166.
<i>Universale non est à parte rei.</i>	193.
<i>Quomodo sit nihil.</i>	194.
<i>Est posterius singularibus.</i>	193.
<i>Quomodo difficillima cognitionis.</i>	196.
<i>Quomodo aeterna, incorruptibilia, immutabilia.</i>	195.

F I N I S.

Reeb, Georg,

Axiomata philosophica

Ingolstadii 1642

Ph.u. 410#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10046673-2

VD17 12:641835P